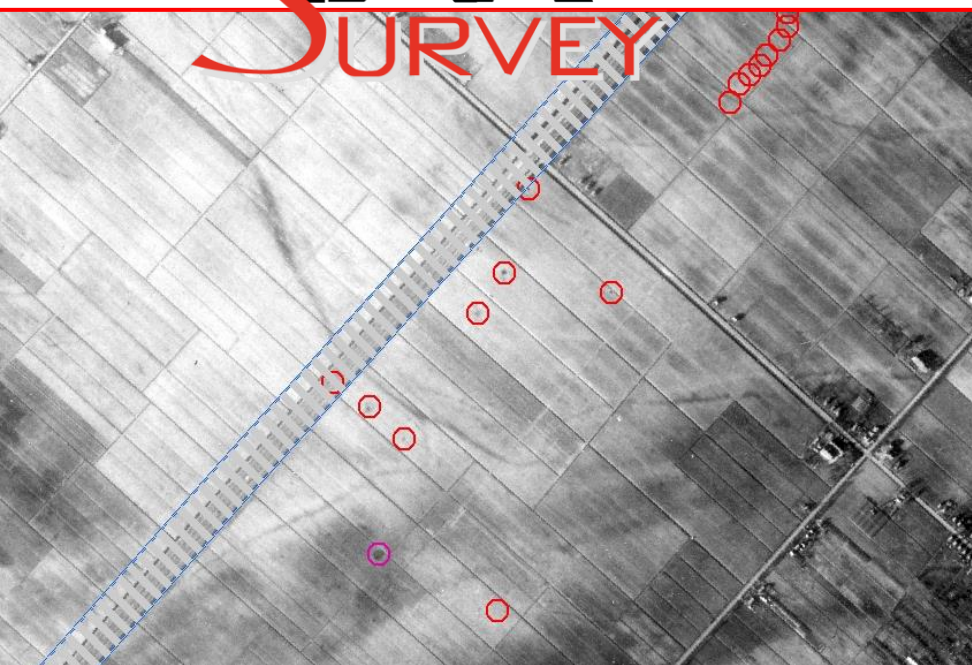

Vooronderzoek Ontplofbare Oorlogsresten

Rapportage

Projectnummer: GPR8964

Onderzoeksgebied: HI Meilossing fase 3 ten ZW van
Weert, gemeente Weert

Zaaknummer: 2020#Z10233

T&A Survey B.V.
Dynamostraat 48
1014 BK Amsterdam
020-6651368
info@ta-survey.nl

www.ta-survey.nl

Projectnummer: GPR8964

Datum: 21-04-2021

Betreft:

Vooronderzoek naar de aanwezigheid van explosieven/Ontplofbare Oorlogsresten ter plaatse van HI Meilossing fase 3 ten zuidwesten van Weert, gemeente Weert

Opdrachtgever:

Waterschap Limburg
T.a.v. mevrouw Laura Brugman
Maria Theresialaan 99 6043 CX Roermond
Postbus 2207 6040 CC Roermond
T: 088 8890100
G: +31 6 83289206
E: L.Brugman@waterschaplimburg.nl
I: www.waterschaplimburg.nl

T&A Survey - projectleider:

Dhr. Matthijs Vogel
Tel: 020 6651368
E-mail: vogel@ta-survey.nl

Voor akkoord:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'M. van Oers', is written over a horizontal line.

Michiel van Oers
Afdelingsmanager

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting en leeswijzer	4
1 Het onderzoek	7
1.1 Aanleiding van het vooronderzoek	7
1.2 Projectdoel	7
1.3 Opzet van het onderzoek	7
2 Het onderzoeksgebied	8
2.1 Begrenzing onderzoeksgebied en bufferzone	8
2.2 Informatie van opdrachtgever	10
2.3 Reeds uitgevoerde onderzoeken	11
3 Fase 1: Inventarisatie van het bronnenmateriaal	12
3.1 Literatuurstudie	14
3.2 Archiefonderzoek	18
3.2.1 Gemeentelijk en provinciaal archief	19
3.2.2 Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie	23
3.2.3 Nederlands Instituut voor Militaire Historie	25
3.2.4 Nationaal Archief Den Haag	33
3.2.5 Semistatische archiefdiensten van Ministerie Defensie te Rijswijk	36
3.2.6 Archief van de EODD	37
3.2.7 Historische verenigingen en heemkundekringen	38
3.2.8 Defence Overprintkaarten	39
3.2.9 Overige Nederlandse archieven	40
3.2.9.1 Nationaal Brandweer Documentatie Centrum (Brandweerarchief)	40
3.2.10 Getuigenverklaringen	41
3.2.11 Buitenlandse archieven	41
3.2.11.1 The National Archives te Londen	41
3.2.11.2 Library and Archives Canada	44
3.2.11.3 The National Archives and Records Administration te College Park	44
3.2.11.4 Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg	44
3.2.11.5 Wardocs (Hans Nauta)	47
3.2.11.6 Service Historique de la Défense, Château de Vincennes (Frankrijk) ...	49
3.2.12 Informatie van internet	50
3.3 Luchtfoto interpretatie	51
4 Fase 2: Analyse bronnenmateriaal	55
5 Fase 3: Verkorte risicoanalyse (geplande) werkzaamheden	58
5.1 Geplande werkzaamheden	58
5.2 Verkorte risicoanalyse	58
6 Conclusie	60
6.1 Conclusies van onderhavig vooronderzoek	60
6.2 Vergelijking met eerder uitgevoerde vooronderzoek(en)	61

7	Aanbevelingen	62
8	T&A en kwaliteit.....	64
	Bijlage 1: Bodembelastingkaart OO met onderzoeksgebied	65
	Bijlage 2: Toelichting gebruik tabellen - in bijlage 3 en hoofdstuk 6.....	66
	Bijlage 3: Chronologische gebeurtenissenlijst	69
	Bijlage 4: Gebeurtenissenkaart	70
	Bijlage 5: Overeenkomst en afspraken opdracht	71
	Bijlage 6: Algemene evaluatie van de risico's van explosieven	77
	Bijlage 7: Wetgeving en subsidiemogelijkheden voor explosievenonderzoek	80
	Bijlage 8: WSCS-OCE richtlijnen horizontale afbakening verdacht gebied	83
	Bijlage 9: Distributielijst	88

MANAGEMENTSAMENVATTING EN LEESWIJZER

Ter plaatse zullen grondverzetwerkzaamheden worden uitgevoerd in verband met de herinrichting van de beek. Aangezien eventueel aanwezige Ontplobbare Oorlogsresten (verder "explosieven" en "OO") een risico vormen voor de uit te voeren werkzaamheden, is het van belang dat de kans op het aantreffen van explosieven in het onderzoeksgebied onderzocht wordt. In verband daarmee is onderhavig Vooronderzoek Explosieven/Ontplobbare Oorlogsresten uitgevoerd.

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van het Certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplobbare oorlogsresten" (verder "Certificatieschema OO"), waarbij de meest recente inzichten ten tijde van de uitvoering van het onderzoek in acht genomen zijn. Daarmee voldoet het tevens aan de richtlijnen zoals opgenomen in het voormalige WerkveldSpecifiek CertificatieSchema Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE)¹.

Een vooronderzoek omvat volgens het Certificatieschema OO twee onderdelen, namelijk een vooronderzoek conflictperiode en een vooronderzoek na-conflictperiode. Een vooronderzoek kan één of beide onderdelen bevatten. Onderhavige rapportage betreft een vooronderzoek conflictperiode. Dat wil niet zeggen dat naoorlogse ontwikkelingen geheel buiten beschouwing zijn gelaten, echter er is slechts oppervlakkig naar gekeken. Alleen indien de naoorlogse ontwikkelingen op basis van deze beperkte informatie eenduidig tot een andere conclusie leiden, zijn ze meegenomen in de analyse, conclusies en afbakening.

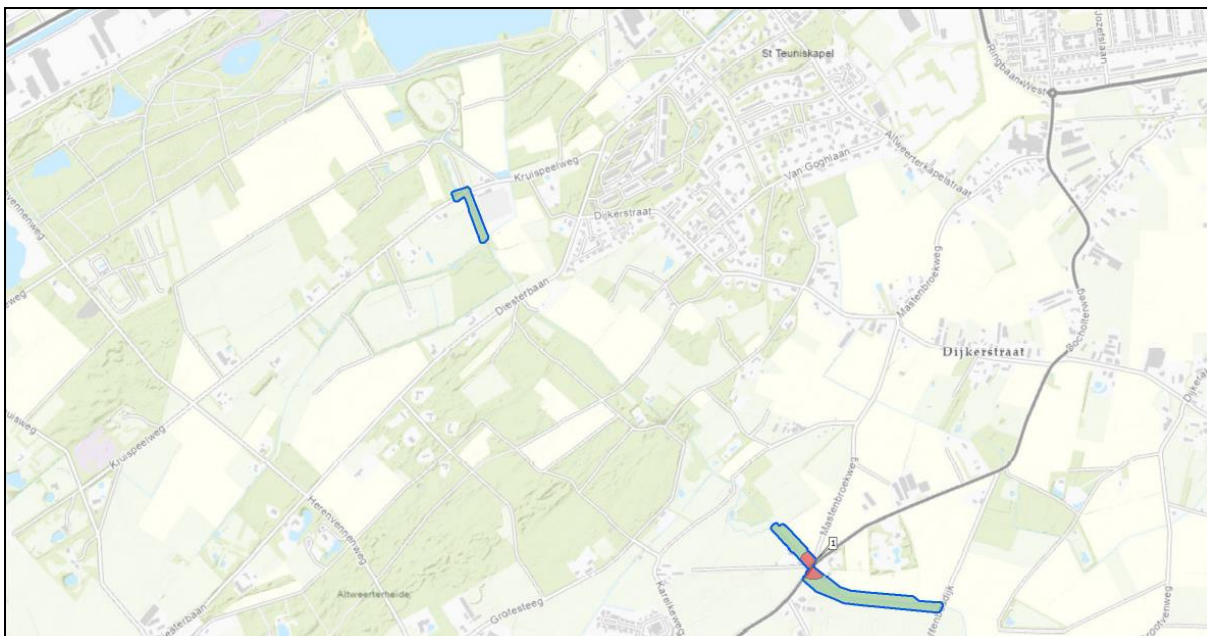
In bijlage 5 zijn de onderzoeksopzet, de gebruikte methodiek en de uitgesloten bronnen omschreven. Tevens zijn daar de deskundigen die het onderzoek hebben uitgevoerd, vermeld.

Conclusie van het onderzoek

De inventarisatie en analyse van het feitenmateriaal heeft tot de conclusie geleid dat er aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van explosieven binnen het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied is daarmee (deels) verdacht gebied. Zie uitsnede uit de explosieven Bodembelastingkaart OO op de volgende pagina.

---

¹ Per 1 januari 2021 is het WSCS-OCE vervangen door het Certificatieschema voor het Opsporen van Ontplobbare Oorlogsresten (verder "CS-OOO"). Daarin zijn geen richtlijnen t.a.v. vooronderzoeken naar explosieven opgenomen. Daarvoor in de plaats is er het certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplobbare oorlogsresten" gekomen, waarin richtlijnen voor de uitvoering van vooronderzoeken naar de aanwezigheid van explosieven uiteengezet zullen zijn.

Uitsnede uit bijlage 1 (de Bodembelastingkaart OO). De blauwe contour geeft de grens van het onderzoeksgebieden weer. Het verdacht deel is middels rode arcering gemarkeerd. Groen geeft aan dat het gebied onverdacht is. In bijlage 1 is de kaart in hoge resolutie weergegeven.

Op basis van het feitenmateriaal kunnen de volgende soorten explosieven verwacht worden in verdacht gebied:

- Gedumpte geschutmunitie met kalibers van 75 mm (geallieerd), vanaf maaiveld tot een diepte van 2.0 m-mv.

Voor een nadere uiteenzetting van de conclusies, zie hoofdstuk 6 en kaartbijlage 1. In bijlage is de Bodembelastingkaart OO weergegeven. De verdachte gebieden hierin zijn voorzien van een label met het nummer van het deelgebied. Van elk verdacht deelgebied kunnen de details in hoofdstuk 6 worden teruggevonden.

Aanbevelingen verdacht gebied

Daar waar grondroerende werkzaamheden gepland zijn in een verdacht deelgebied, zijn in de regel verdere veiligheidsmaatregelen noodzakelijk in verband met de geplande werkzaamheden en het toekomstige gebruik.

Er wordt aanbevolen om een opsporingsonderzoek te laten uitvoeren. Dit kan voor aanvang van, of tijdens de reguliere werkzaamheden in verdacht gebied (zie rode gebieden op de kaarten in bijlage 1). Dit wordt geadviseerd voor de delen waar grondroerende werkzaamheden binnen verdacht gebied gepland zijn

Opsporingsonderzoek vindt plaats in meerdere fases (zie nadere toelichting in hoofdstuk 7). Er dient rekening mee gehouden te worden dat de voorbereiding in de regel één à twee weken kost. De opsporing zelf zal naar verwachting in de orde van een week in beslag nemen, waarna het gebied vrijgegeven kan worden. Daarna kunnen de geplande werkzaamheden regulier uitgevoerd worden.

Leeswijzer

In onderhavige rapportage is informatie op de volgende plekken terug te vinden:

Achtergrond van het onderzoek

In hoofdstuk 1 zijn achtergrond en het projectdoel van het onderzoek omschreven.

Onderzoeksgebied

In hoofdstuk 2 is het onderzoeksgebied omschreven. Hiertoe behoren een omschrijving en een weergave ervan in een kleine topografische kaart. In bijlage 1 is een topografische kaart met het onderzoeksgebied weergegeven in hoge resolutie.

Aanbevelingen

De samenvatting van de aanbevelingen op basis van het onderzoek zijn verwoord in bovenstaande managementsamenvatting. In hoofdstuk 7 staat het een en ander van de aanbeveling nader toegelicht en uitgewerkt. Deze zijn gebaseerd op de verkorte risicoanalyse in hoofdstuk 5.

Conclusies

De conclusies van het onderzoek zijn samengevat in bovenstaande management-samenvatting en weergegeven in de Bodembelastingkaart OO in bijlage 1. In kaart-bijlage 1 zijn de onverdachte gebieden weergegeven in groen en de verdachte gebieden weergegeven in rood, voorzien van een label met het nummer van het verdachte deelgebied. Van elk verdacht deelgebied kan in hoofdstuk 6 worden teruggevonden tot welke diepte en op welk soort explosieven het gebied verdacht is. In hoofdstuk 4 is een nadere toelichting hierop terug te vinden. Tevens is per achterhaalde gebeurtenis/oorlogshandeling de conclusie in de tabellen in bijlage 3 vermeld.

Achterhaalde feitenmateriaal en analyse

Het achterhaalde relevante feitenmateriaal, waarop de conclusies zijn gebaseerd, is in tabellen in bijlage 3 weergegeven. Per gebeurtenis/oorlogshandeling is daarbij een analyse verwoord met bijbehorende conclusies.

Geraadpleegde bronnen

De geraadpleegde bronnen zijn in hoofdstuk 3 vermeld. Hierbij is van elke bron een omschrijving weergegeven, de betrouwbaarheid ervan en zijn de geraadpleegde stukken vermeld. Indien er relevante informatie is aangetroffen, is die in de gebeurtenissenlijst in bijlage 3 uitgewerkt.

1 HET ONDERZOEK

Waterschap Limburg ("opdrachtgever") heeft T&A Survey ("T&A") op 4 april 2021 schriftelijk opdracht verleend voor het uitvoeren van het vooronderzoek naar de aanwezigheid van explosieven/Onontplofte Oorlogsresten (verder "explosieven" en "OO") ter plaatse van HI Meilossing fase 3 ten zuidwesten van Weert, gemeente Weert

1.1 AANLEIDING VAN HET VOORONDERZOEK

Ter plaatse zullen grondverzetwerkzaamheden worden uitgevoerd in verband met de herinrichting van de beek. In het kader van deze werkzaamheden dient er een vooronderzoek naar de aanwezigheid van explosieven te worden uitgevoerd. De opdrachtgever wil inzicht verkrijgen in de mogelijke aanwezigheid van explosieven.

Het mogelijk voorkomen van explosieven in de ondergrond houdt over het algemeen in Nederland verband met oorlogshandelingen gedurende de Tweede Wereldoorlog (verder "WOII"). Voorbeelden zijn bombardementen, gevechten (meidagen 1940, bevrijding 1944-1945), verdedigingswerken (mijnenvelden) en dumpingen (achterlaten van munitie bij overgave of terugtrekking). Aangezien eventueel aanwezige explosieven een risico vormen voor de uit te voeren werkzaamheden, is het van belang dat de kans op het aantreffen van explosieven in het onderzoeksgebied onderzocht wordt.

1.2 PROJECTDOEL

Het vooronderzoek heeft tot doel om te beoordelen of er in het onderzoeksgebied sprake is van aanwijzingen van de aanwezigheid van ontplofbare oorlogsresten, en indien deze aanwijzingen er zijn, om het verdachte gebied af te bakenen. Dit gebeurt op basis van verzameld en geanalyseerd (historisch) feitenmateriaal.

Een vooronderzoek omvat volgens het Certificatieschema OO twee onderdelen, namelijk een vooronderzoek conflictperiode en een vooronderzoek na-conflictperiode. Een vooronderzoek kan één of beide onderdelen bevatten. Onderhavige rapportage betreft een vooronderzoek conflictperiode. Dat wil niet zeggen dat naoorlogse ontwikkelingen geheel buiten beschouwing zijn gelaten, echter er is slechts oppervlakkig naar gekeken. Alleen indien de naoorlogse ontwikkelingen op basis van deze beperkte informatie eenduidig tot een andere conclusie leiden, zijn ze meegenomen in de analyse, conclusies en afbakening.

1.3 OPZET VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van het Certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten" (verder "Certificatieschema OO"), waarbij de meest recente inzichten ten tijde van de uitvoering van het onderzoek in acht genomen zijn. Daarmee voldoet het tevens aan de richtlijnen zoals opgenomen in het voormalige WerkveldSpecifiek CertificatieSchema Opsporen Conventionele Explosieven (WSCS-OCE).

In bijlage 5 zijn de onderzoeksopzet, de gebruikte methodiek en de uitgesloten bronnen omschreven en de deskundigen, die het onderzoek hebben uitgevoerd, vermeld.

2 HET ONDERZOEKSGBIED

2.1 BEGRENZING ONDERZOEKSGBIED EN BUFFERZONE

Geografische ligging en grootte onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft een tweetal trajecten van de Meilossing ten Zuidwesten van Weert, gemeente Weert.

Traject 1: Kruispeelweg – Weteringbeek/Weertbeek

Dit eerste deeltraject bevindt zich bovenstrooms tussen de Kruispeelweg en de kruising met de Weteringbeek/Weertbeek. Dit betreft het laatste stuk tussen twee heringerichte delen en heeft een lengte van ongeveer 150 meter. Hierbij is over de gehele lengte van het traject over een breedte van ongeveer 7 meter grond aangekocht. Het hoogteverschil over dit traject loopt van 32,7 m +NAP aan het begin bij de Kruispeelweg tot 32,4 m +NAP nabij de Kruising met de Weteringbeek en de Weertbeek.

Traject 2: Bocholterweg – Heltenbosdijk

Het tweede deeltraject bevindt zich tussen Weert en Altweeterheide en ligt ruim een kilometer ten zuidoosten van het eerste deeltraject. Het traject heeft een lengte van ongeveer 650 meter. Voor het herstel is over nagenoeg het volledige traject is een stuk grond aangekocht van circa 10 meter. Samen met het bestaande eigendom is hierdoor voor de herinrichting een totale breedte van circa 15-25 meter beschikbaar. Binnen het te herstellen tracé zijn een aantal bermslootjes aangesloten voor de afvoer van het water van de aanliggende landbouwgronden, deze moeten ook in de nieuwe situatie gehandhaafd blijven. Het hoogteverschil binnen dit traject bedraagt 0,3 meter. Bij de omleiding is de bodemhoogte 30,2 m+NAP en deze loopt af tot 29,9 m +NAP bij de Heltenbosdijk.

Het onderzoeksgebied is inclusief een 10 meter zone rondom het werkgebied van de opdrachtgever, waardoor ook rekening gehouden kan worden met de invloed die werkzaamheden zouden kunnen hebben op eventueel nabijgelegen explosieven. De 10 meter is gebaseerd op de veiligheidsstraal die de EODD hanteert bij werkzaamheden waarbij grote trillingen worden veroorzaakt.

- 500 meter wordt gehanteerd voor dezelfde oorlogshandelingen als hierboven vermeld, maar voor delen buiten de bebouwde kom. Buiten de bebouwde kom is de kans namelijk groter dat eventuele inslagen niet gemeld zijn, bijvoorbeeld omdat alleen de inslagen nabij huizen en wegen vermeld worden, maar niet die in de velden. Zie tevens het laatste punt in deze opsomming.
- 1.500 meter wordt gehanteerd bij ontplofte munitiedepots/treinen, springputten en bij meldingen van doelwitten van bombardementen van de RAF waarbij een coördinaat is gebruikt (wegens beperkte nauwkeurigheid daarvan). Voor de ontplofte munitiedepots/treinen en springputten geldt, dat de spreiding van weggeslingerde explosieven regelmatig in de orde van 900 meter of iets meer plaatsvond, maar niet meer dan circa 1.100 meter. Voor de coördinaten van de RAF geldt dat ze meestal een gebied van een kilometer bij een kilometer representeren. Voor al deze situaties geldt dat een bufferzone van 1.500 meter ruim genoeg is om relevante meldingen aan te treffen.
- Voor alle bovenstaande punten geldt tevens, dat als een bron melding maakt van een oorlogshandeling zonder (nauwkeurige) locatie, maar redelijkerwijs verwacht kan worden dat de locatie in het onderzoeksgebied of binnen de bufferzone geweest kan zijn, deze in de inventarisatie opgenomen wordt. Ook als uit aanvullende informatie wel een nauwkeurige locatie te achterhalen blijkt en de handeling buiten de bufferzone plaatsvond. Hiertoe behoren o.a. meldingen van het Verliesregister, waarbij locaties van de neergekomen vliegtuigen vaak niet nauwkeuriger zijn vermeld dan een nabijgelegen dorp of stad. Ook bij bijvoorbeeld schade door bominslagen, zonder melding van de locatie van de bominslag wordt de melding opgenomen in de inventarisatie.

2.2 INFORMATIE VAN OPDRACHTGEVER

Opdrachtgever heeft onderstaande informatie geleverd aan T&A.

Kaartmateriaal

Opdrachtgever heeft T&A een digitale topografische kaart met RD-coördinaten (ArcGIS-formaat) ter beschikking gesteld. Hierop staat het onderzoeksgebied aangegeven.

Aanwezige informatie over de bodemgesteldheid

Opdrachtgever heeft geen informatie beschikbaar gesteld over de bodemopbouw in het onderzoeksgebied.

Naoorlogse werkzaamheden

Opdrachtgever heeft geen informatie beschikbaar gesteld over naoorlogse werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied.

2.3 REEDS UITGEVOERDE ONDERZOEKEN

In onderstaande tabel is aangegeven bij welke instanties navraag gedaan is of er in het verleden reeds onderzoek uitgevoerd is naar de aanwezigheid van explosieven. In de kolom "bronverwijzing" staat de afkorting die in de chronologische gebeurtenissenlijst in bijlage 3 gebruikt is om naar het betreffende rapport te verwijzen. Opgemerkt wordt dat de reeds eerder door T&A uitgevoerde vooronderzoeken niet vermeld worden in onderstaande tabel, maar wel gebruikt zijn bij de uitvoering van onderhavig onderzoek. Door T&A uitgevoerde opsporingsonderzoeken zijn – indien van toepassing – wel vermeld.

Opdrachtgever – mevr. L. Brugman per e-mail d.d. 04-03-2021		Bronverwijzing
"Watergangen Leukerbeek, Dijkerpeel en Meilossing", uitgevoerd door ECG en gerapporteerd met kenmerk 063-011, d.d. 20 juni 2011		ECG
Gemeente Weert – dhr. R. van der Heijde per e-mail d.d. 07-03-2021		
Geen onderzoeken derden geleverd.		N.v.t.
ProRail		
Geen infrastructuur van ProRail aanwezig.		N.v.t.
Rijkswaterstaat		
Niet geraadpleegd.*		N.v.t.
Provincie Limburg		
Niet geraadpleegd.*		N.v.t.
Waterschap		
Zie opdrachtgever		N.v.t.
Via VEO Bommenkaart		
Geen onderzoeken derden beschikbaar		N.v.t.

* In overleg en met akkoord van opdrachtgever is voor onderhavig onderzoek geen navraag gedaan naar reeds uitgevoerde explosievenonderzoeken bij deze instantie.

3 FASE 1: INVENTARISATIE VAN HET BRONNENMATERIAAL

Het bronnenmateriaal (literatuur, archiefstukken etc.) wordt bestudeerd op relevante feiten en aanwijzingen die onder meer worden gebruikt voor een goede keuze uit de beschikbare luchtfoto's. Alle betrouwbare bronnen met toegevoegde waarde zijn van belang voor verdere analyse, conclusies en afbakening van (on)verdachte gebieden. In de volgende paragrafen is een overzicht gegeven van de diverse bronnen, die geraadpleegd (kunnen) worden voor een vooronderzoek. Per paragraaf is de betreffende bron omschreven, met daarin:

- Algemene informatie van de bronnen met een vermelding in hoeverre de bron verplicht of aanvullend is conform het Certificatieschema OO;
- Een toelichting op de betrouwbaarheid van de bron;
- Een overzicht van wat voor onderhavig onderzoek is geraadpleegd, met nadere vermelding van de inventarissen, toegangsnummers e.d. op basis waarvan de bronnen herleidbaar zijn;
- Indien een bron niet is geraadpleegd, of er zijn leemtes in kennis, dan staat dit vermeld;
- De in de bron aangetroffen relevante gebeurtenissen zijn niet uitgewerkt in betreffende paragraaf, maar in één chronologisch gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

Betrouwbaarheid van de bronnen

Conform de richtlijnen in het Certificatieschema OO dient gerapporteerd te worden hoe de betrouwbaarheid van de gebruikte bronnen is ingeschat. De standaard richtlijnen bij T&A staan vermeld per soort bron in de betreffende paragraaf in onderhavig hoofdstuk. Waar in de rapportage afgeweken wordt van deze interne richtlijn, zal dit in de rapportage vermeld en onderbouwd zijn bij de analyse van het bronnenmateriaal in bijlage 3. Tevens geldt dat gebeurtenissen uit bronnen die T&A betrouwbaar acht, geen bevestiging van een tweede bron nodig hebben ter bevestiging van de gebeurtenis. In de regel zal T&A wel - waar mogelijk - een tweede bron raadplegen, omdat dit kan leiden tot een betere afbakening van een verdacht gebied.

Uitwerking van de bronnen

Op basis van de geraadpleegde bronnen is in bijlage 3 een chronologische gebeurtenissenlijst opgesteld van de relevante gebeurtenissen in (de omgeving van) het onderzoeksgebied gedurende en na WOII. In de betreffende tabel is elke gebeurtenis voorzien van een uniek markeringsnummer en de bronverwijzing. De kolom 'markering' verwijst naar het markeringsnummer, de kolom 'archief' naar het archief waar de informatie vandaan komt, terwijl de kolom 'bronverwijzing' verwijst naar de herkomst van de informatie binnen het gegeven archief.

Markeringsnummers

Elke relevante oorlogshandeling is voorzien van een markeringsnummer die is weergegeven in de overzichtstabel in bijlage 3 en in de gebeurtenissenkaart in bijlage 4.

De toevoeging 'indicatief' bij het markeringsnummer geeft weer dat de melding niet nauwkeurig geplaatst kan worden en dus indicatief in de gebeurtenissenkaart is ingetekend. Een indicatief markeringsnummer kan ook als tekstvlak in de kaart staan. Geen toevoeging geeft aan dat de melding (redelijk) nauwkeurig ingetekend kon worden.

In sommige gevallen blijkt dat een melding zich buiten het onderzoeksgebied bevindt, maar dat één of meerdere bronnen impliceren dat de gebeurtenis wel degelijk in of nabij het onderzoeksgebied plaatsgevonden had of kon hebben. Deze meldingen staan wel in de tabel in bijlage 3, inclusief analyse, maar niet in kaartbijlage 4.

3.1 LITERATUURSTUDIE

De eerste – conform het Certificatieschema OO verplichte – stap in een vooronderzoek is in de regel het raadplegen van de literatuur. Middels de literatuurstudie is een beeld te verkrijgen van algemene oorlogshandelingen in een gebied, meestal met data van deze gebeurtenissen en soms met zeer relevante details die niet in andere bronnen te vinden zijn. Deze studie levert zodoende een overzicht op van gebeurtenissen op basis waarvan gericht gezocht kan worden in diverse nationale en internationale archiefinstellingen.

Voor de literatuurstudie bestaat een aantal standaardwerken dat geraadpleegd wordt, aangevuld met regionale en plaatselijke literatuur. Deze literatuur is deels in bezit van T&A en wordt aangevuld met literatuur uit de Koninklijke Bibliotheek ("KB"), het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie ("NIOD"), het gemeentearchief en/of plaatselijke bibliotheken en historische verenigingen.

Betrouwbaarheid van de bron

Literatuur voor vooronderzoek loopt in betrouwbaarheid uiteen van weinig betrouwbaar tot zeer betrouwbaar. Dit komt doordat boeken geschreven kunnen zijn door auteurs met zeer uiteenlopende achtergronden in opleiding, ervaring en motivatie voor het schrijven van het stuk en ook sterk uiteenlopende bronnen gebruikt kunnen hebben. T&A hanteert de volgende richtlijnen om de betrouwbaarheid in te schatten.

Primaire bron van een boek betreft archiefstukken

Voor sommige boeken is uitvoerig archiefonderzoek uitgevoerd en in de betere boeken zijn archiefstukken geciteerd of zijn afdrukken ervan opgenomen. In de regel zijn deze archiefstukken ook ingezien tijdens het archiefonderzoek, maar soms zijn ze niet te achterhalen (zoals de zogenaamde 'gele briefjes' waar in "het spoorwegbedrijf in oorlogstijd" van C. Huurman naar verwezen wordt). Indien T&A de primaire documenten heeft achterhaald, geldt voor de betrouwbaarheid de richtlijn zoals bij de betreffende archiefinstelling omschreven. Als dat niet mogelijk bleek, is beoordeeld wat de betrouwbaarheid is van de primaire bron en hoe deskundig de auteur van het boek is om dat juist te interpreteren en verwoorden in zijn werk. Voorbeelden van werken waarvoor veel archiefstukken zijn gebruikt, zijn het boek van Huurman en het veel gebruikte werk "En nooit was het stil" van G.J. Zwanenburg, dat gebruik heeft gemaakt van de operationele aanvalsgegevens van de RAF en USAAF en stukken uit diverse andere archiefinstellingen.

Geschiedenisboeken van (lokale) amateurs versus gerenommeerde geschiedkundigen

Een van de grote verschillen in betrouwbaarheid van literatuur wordt veroorzaakt door de achtergrond van de betreffende auteur. Boeken van gerenommeerde auteurs als V.E. Nierstrasz, L. de Jong, H. Amersfoort, E.H. Brongers en C. Klep worden als betrouwbaar gezien. Deze boeken zijn gebaseerd op uitvoerig onderzoek in archieven en naslagwerken, interviews met getuigen en een brede kennis van de gebeurtenissen in WOII.² De inhoud van boeken van amateurhistorici loopt echter sterk uiteen wat betreft de kwaliteit en betrouwbaarheid. De onderzoeken kunnen nogal summier zijn, bronverwijzingen ontbreken vaak en bij nadere bestudering blijken diverse aspecten van gebeurtenissen door elkaar gehaald. In de regel dienen dergelijke bronnen in de literatuur middels een andere bron bevestigd te worden.

Dagboeken uit WOII

Meldingen in dagboeken uit WOII worden in de regel als betrouwbaar voor een gebeurtenis gezien, maar niet voor de details omtrent de betreffende gebeurtenis. Hierbij moet rekening gehouden worden met de specifieke melding van het gebeurde, of de auteur van het dagboek dit zelf meemaakte of uit tweede hand vernam en de leeftijd en functie van de auteur. De opgeschreven eigen ervaringen zijn betrouwbaar, omdat ze kort na een gebeurtenis zijn genoteerd. Vaak bevatten ze ook details die in andere bronnen niet vermeld zouden worden. Anderzijds zijn omschreven gebeurtenissen in dagboeken in de regel vaak overdreven en zijn de auteurs vrijwel uitsluitend leken op het gebied van explosieven. Aantallen en soorten explosieven zullen daardoor middels een andere bron bevestigd moeten worden. Wat in dagboeken genoteerd is uit tweede hand is vaak matig betrouwbaar en dient middels tweede bron bevestigd te worden.

---

² Hierbij moet wel altijd in ogenschouw genomen worden, wanneer de boeken geschreven zijn en wat de bronnen waren, zeker wat betreft de meidagen 1940. Door diverse auteurs zijn voor hun boeken over de meidagen verslagen van de Nederlandse officieren en troepen gebruikt (dit betreft de stukken uit collectie 409 van het NIMH). Hoewel de meesten ervan vlak na de strijd zijn geschreven, is er ook een aantal dat in de jaren na WOII pas geschreven is en daarmee minder nauwkeurig zal zijn. Bovendien zullen de verslagen van de Nederlandse troepen – bewust of onbewust – overdreven zijn in de gebeurtenissen. Dit blijkt uit zaken zoals meldingen van Duitse pantserwagens bij de Grebbeberg (die daar nooit geweest zijn in mei 1940) en uit tegenstrijdigheden die soms optreden tussen het verslag van een verantwoordelijke officier en dat van een soldaat die ook aanwezig was. Veel boeken die net na WOII geschreven zijn, hebben (soms sterk) de neiging de handelingen van het Nederlandse leger en de omvang en kracht van het Duitse leger te overdrijven. Neemt niet weg dat dit soort werken van gerenommeerde auteurs vaak de beste bronnen zijn voor oorlogshandelingen in mei 1940 en bij de bevrijdingsgevechten in 1944/1945.

Het werk van Eversteijn

In de branche wordt regelmatig het werk "Bombardementen en verongelukte vliegtuigen in de periode 10 mei 1940 – 5 mei 1945" van T. Eversteijn gebruikt. Dit is een niet gepubliceerd werk uit 1990 met een update in 2011, zonder bronvermelding van de erin opgenomen oorlogshandelingen. Van een aantal gebeurtenissen is de achterliggende bron vrij goed te achterhalen. Dat betreffen bronnen, die T&A standaard raadpleegt, waardoor het werk van Eversteijn hier geen enkele toegevoegde waarde heeft m.b.t. deze meldingen. Sterker nog, enkele van die oorspronkelijke bronnen komen regelmatig met correcties en aanvullende informatie, die in Eversteijn dus ontbreken. Van andere meldingen is de bron onduidelijk en wordt de melding in de regel in andere literatuur of archiefstukken aangetroffen. Daarnaast geldt dat de versie van 1990 en 2011 soms sterk van elkaar wisselen, waaruit al blijkt dat er grote fouten en slordigheden in de versie van 1990 stonden. Er is geen reden aan te nemen dat de versie van 2011 veel beter is. Gevolg is dat het betreffende werk geen toegevoegde waarde heeft, omdat de melding soms gedateerd is, meestal middels de oorspronkelijke bron al geraadpleegd is voor het onderzoek en in andere gevallen onduidelijk is wat de oorspronkelijke bron was, waardoor de betrouwbaarheid sterk in twijfel getrokken moet worden. T&A raadpleegt deze bron daarom niet.

Overzichtslijst gebruikte literatuur

Voor de literatuurstudie zijn de onderstaande boeken geraadpleegd. In de kolom "bronverwijzing" staat de afkorting die in de gebeurtenissenlijst in bijlage 3 gebruikt is om naar het betreffende boek te verwijzen.

Auteur	Titel	Uitgegeven	Bronverwijzing
Amersfoort, H. e.a.,	Mei 1940, de strijd op Nederlands grondgebied	Den Haag 2005	Amersfoort (2005)
Brongers, E.H.,	Inventarisatie uit diverse bronnen van in de meidagen van 1940 Tijdens of door de strijd in Nederland neergeschoten, vernielde Of door vuur beschadigde Duitse vliegtuigen, weergegeven per Provincie of gebied	Wijnandsrade 2008	Brongers (2008)
Klep, C. (red.),	De bevrijding van Nederland 1944-1945, oorlog op de flank	Den Haag 1995	Klep (1995)
Korthals Altes, A.,	Luchtgevaar, luchtaanvallen op Nederland 1940-1945	Amsterdam 1984	Korthals Altes (1984)
Molenaar, F.J.	De luchtverdediging in de meidagen 1940 (2 delen)	's-Gravenhage 1970	Molenaar (1970)
NFLA	NFLA-Recovery list	2003	NFLA (2003)
Nierstrasz, V.E., e.a.	De strijd op Nederlands grondgebied tijdens Wereldoorlog II, diverse delen	's-Gravenhage	Nierstrasz
Nies, Frits	Weert. Het verleden van een stad.	Weert, 1999	Nies (1999)
Pater, de B.C., Schoenmaker, B., e.a.	De Grote Atlas van Nederland 1930-1950	Utrecht 2011	Pater (2011)
Rijnhout, B.,	De verloren strijd: een fotografisch overzicht van de massale Duitse luchtinvasie in de meidagen van 1940	Breda 1982	Rijnhout (1982)
Scheepers sr. Twan; Wesley Haex; et al	De Tweede Wereldoorlog die niet aan het gehucht Moesel voorbijging	Weert 2009	Scheepers (2009)
Studiegroep lucht oorlog 1939-1945	Verliesregister		Verliesregister NIMH
Veenstra, S.L.,	In de schaduw van de glorie: overzicht van vliegtuigbergingen in Nederland: 1960-1977	Zutphen 1992	Veenstra (1992)
Zwanenburg, G.J.,	En nooit was het stil... Kroniek van een lucht oorlog – delen I en II	z.p., z.j.	Zwanenburg (z.j.)

Leemte in kennis:

- Geen.

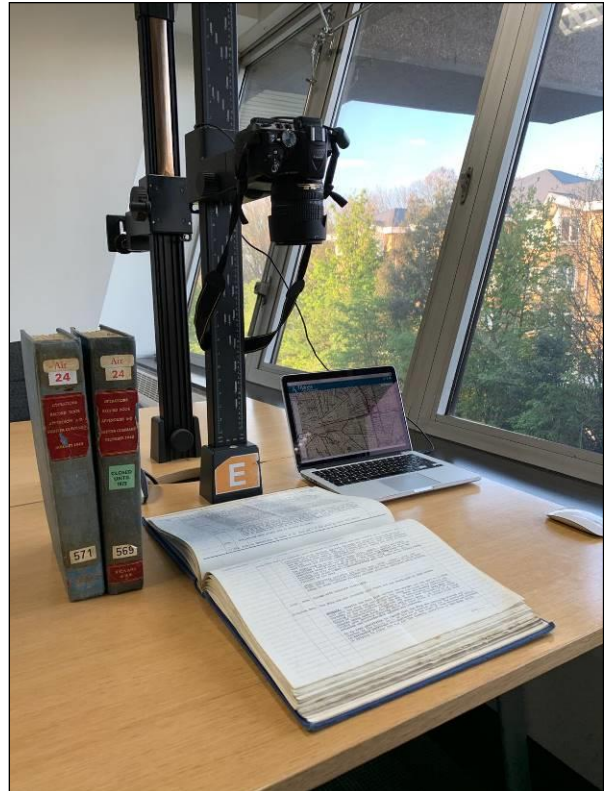
Uitwerking van de literatuur

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2 ARCHIEFONDERZOEK

Archiefstukken zijn de meest belangrijke informatiebron voor een vooronderzoek. Ze hebben doorgaans de meest accurate en betrouwbare gegevens die voor een onderzoek nodig zijn, omdat het vaak primaire bronnen betreffen waarvoor de informatie is vastgelegd korte tijd nadat een gebeurtenis plaatsvond. De stukken bestaan onder meer uit processen-verbaal en dagrapporten, maar soms ook uit foto's van oorlogsvoorvallen en militaire verslagen waarin planning en uitvoering alsmede resultaten en gebruikte explosieven zijn vastgelegd.

Archiefstukken voor vooronderzoek liggen in verschillende archieven in Nederland en in enkele buitenlandse archiefinstellingen. Aan hand van de richtlijnen in het Certificatieschema OO en door de onderzoeker is bepaald welke archieven geraadpleegd dienen te worden voor het onderzoek en of de aangetroffen informatie relevant is of niet. Per archief is een inventarisatie opgesteld van de dossiers waarin relevante informatie verwacht mag worden. Deze dossiers zijn ingezien en de inhoud is beoordeeld op relevantie. In bijlage 5 is meer specifiek per archief aangegeven op welke wijze deze is geraadpleegd.

Een stuk is niet relevant indien het geen indicaties of contra-indicaties voor de mogelijke aanwezigheid van explosieven in het onderzoeksgebied of de directe nabijheid ervan bevat. De geraadpleegde inventarissen, toegangsnummers en stukken zijn per archief in overzichtstabellen weergegeven in de volgende paragrafen bij de betreffende archiefinstelling. Voor al deze archieven geldt, dat in de laatste kolom van de tabel van de inventarisatie is aangegeven of een inventaris als relevant is beschouwd. Indien de stukken niet als relevant werden beschouwd, dan is middels een nummer aangeduid waarom een inventaris niet relevant is bevonden.

De vermelde nummers in de kolom 'relevant' van de tabel van de inventarisatie van elk archief staan voor het volgende:

1. De in de stukken gemelde gebeurtenissen zijn te ver van het onderzoeksgebied om relevant te zijn;
2. De stukken melden geen (aan) explosieven (gerelateerde gebeurtenissen);
3. De stukken melden geen relevante naoorlogse werkzaamheden;
4. De stukken missen in het archief.

De relevante stukken zijn verder uitgewerkt en geanalyseerd in de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.1 Gemeentelijk en provinciaal archief

Archiefstukken uit gemeentearchieven bevatten in de regel de meest gedetailleerde en betrouwbare informatie voor oorlogshandelingen in de gemeente, getroffen locaties, afhandelingen betreffende het zoeken en/of ruimen van explosieven en naoorlogse werkzaamheden. Meestal zijn deze stukken in een lokaal gemeentearchief terug te vinden, maar in andere gevallen liggen dergelijke stukken in provinciale of regionale archieven. Bij het raadplegen van het gemeentelijk en provinciaal archief worden conform het Certificatieschema OO ten minste stukken van de luchtbeschermingsdienst, de stukken over aangetroffen/geruimde explosieven en oorlogsschaderapporten geraadpleegd. Bij het provinciaal archief worden aanvullend de relevante archieven van het Militair Gezag geraadpleegd. Tevens is bij de gemeente nagevraagd of er in het verleden reeds onderzoeken zijn uitgevoerd naar de aanwezigheid van explosieven. Onderhavig onderzoek betreft een vooronderzoek conflictperiode. Er is dus niet gekeken naar relevante naoorlogse ontwikkelingen in deze archieven.

Betrouwbaarheid van de bron

Archiefstukken uit het gemeentearchief of provinciaal archief zijn in de regel betrouwbaar, hoewel dit iets kan verschillen per soort archiefstuk.

Processen-verbaal van de Luchtbeschermingsdienst (LBD), politie en brandweer

Processen-verbaal van de LBD, politie en brandweer zijn betrouwbare weergaven van de situatie zoals waargenomen tijdens en/of na een gebeurtenis. Ze zijn meestal opgesteld kort na een gebeurtenis en op basis van waarnemingen van de verbalisant of directe medewerkers en betreffen in de regel objectieve constatering, zonder overdrijving van feiten in eigen belang. Deze stukken worden betrouwbaar geacht betreffende het plaatsvinden van een gebeurtenis, de betrokken locatie(s), de afhandeling van de gebeurtenis door de autoriteiten en andere zaken die betrouwbaar vanuit de positie van de verbalisant konden worden bepaald. Hieronder valt dus bijvoorbeeld wel het aantal bommen dat ontplofte, maar meestal niet het aantal afgeworpen bommen, aangezien dit zelden betrouwbaar waargenomen kon worden.

Stukken betreffende aangetroffen/geruimde explosieven

Deze stukken worden als betrouwbaar gezien aangezien deze stukken meestal zijn opgesteld kort na het aantreffen/ruimen van de explosieven en op basis van waarnemingen van de verbalisant of directe medewerkers en betreffen in de regel objectieve constatering, zonder overdrijving van feiten in eigen belang.

Oorlogsschaderapporten

De betrouwbaarheid van oorlogsschaderapporten is wisselend, maar over het algemeen redelijk betrouwbaar. De ervaring leert dat bij schaderapporten twee belangrijke factoren meespelen voor de betrouwbaarheid van de melding. Ten eerste de melder van de schade. Indien de schade is geconstateerd door de LBD, politie of brandweer, kan gesteld worden dat het een betrouwbare melding betreft. Bij een schadeclaim van de eigenaar bestaat de kans echter dat er sprake is van fraude. Een tweede factor die meespeelt is de datum van de melding ten opzichte van de datum van de gebeurtenis. Meldingen van maanden of jaren na de gebeurtenis melden vaak de verkeerde datum en/of oorzaak van de schade. Indien schademelding door de eigenaar is gedaan en/of van lang na de gebeurtenis is, dient de melding bij voorkeur door een tweede bron bevestigd te worden, of wordt onderbouwd waarom de melding als (on)betrouwbaar wordt gezien.

Overzichtslĳst geraadpleegde gemeentearchieven en inventarissen

Archief gemeente Weert

De archiefstukken van gemeente Weert bevinden zich in het Gemeentearchief Weert in de Wilhelminasingel 250 - 252 Weert. Hiervan zijn de volgende archieven geraadpleegd:

A.1.3. Archieven gemeentebestuur Weert, 1795-1920		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
1438	Situatietekeningen van de lijn Eindhoven-Weert met bijbehorende gebouwen. 1 pak. Kaart van het emplacement van station Weert	Nee, 1

A.1.11 Archieven Gemeente Weert (1904) 1920-1969 (1986)		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
997	Notulen van de vergaderingen van de hoofden van de Luchtbeschermingsdienst, 1940 – 1944	Nee, 2
1002	Dossier inzake de indelingen van de wijken in blokken	Nee, 2
1008	Dossiers inzake de rapportage over de bominslagen in Weert en omgeving, 1940 – 1945	Ja
1060	Dossiers inzake het opleggen van processen-verbaal inzake de materiele en lichamelijke schade veroorzaakt door neergekomen vliegtuigen en bom- en granaatinslagen, 1940 – 1946	Ja
1069	Dossier inzake de opgave en herstel van de oorlogsschade aan wegen, bruggen en rioleringen	Nee, 2
1070	Dossier inzake het opmaken van de schade aan woningen door oorlogsgeweld en het herstel daarvan	Nee, 2
1080-1081	Dossier inzake het registreren van individuele oorlogsschade	Nee, 1
1274	1272-1273 Rapporteren over het verloop van de bestrijding van diverse branden, opgemaakt door de secretaris en de opperbrandmeester, 1925, 1929 en 1942 – 1965. 4 omslagen. De rapporten over de jaren 1930 - 1941 ontbreken. Zie voor de jaren 1940 - 1945 ook in deze inventaris de tak van dienst Luchtbeschermingsdienst 1274. 1942 - 1957	Ja
1553	Herstellen van de oorlogsschade in bedrijven, 1940 – 1948. 1 omslag.	Nee, 2
2288	Dossier inzake het herstellen van de oorlogsschade aan gebouwen en terreinen, 1940 – 1951	Nee, 2
2587	Herstellen van de oorlogsschade aan de bovengrondse laagspanningsnetten, 1942 – 1958. 1 omslag.	Nee, 2
2588	Aangeven van de oorlogsschade aan gebouwen en terreinen, 1940 – 1951. 1 omslag.	Nee, 1
3105.35	Stukken betreffende de luchtbeschermingsdienst, 1939, 1942, 1 omslag	Nee, 2

A.1.12. Archieven gemeente Weert (1900) 1970-1997 (2006)		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
5923	Opsporen en ruimen explosieven Tweede Wereldoorlog: verzoeken tot opruiming, 1970-1987	

Bij de gemeente is navraag gedaan m.b.t. de beschikbaarheid van reeds uitgevoerde explosievenonderzoeken. Zie §2.3 voor de resultaten hiervan.

Leemte in kennis gemeentearchief

- Geen

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het gemeentearchief geen relevante gebeurtenissen aangetroffen.

Overzichtslijst geraadpleegde provinciale archieven en inventarissen

Provinciaal archief Limburg

De archiefstukken van provincie Limburg bevinden zich in het Regionaal Historisch Centrum Limburg te Maastricht. Hiervan zijn de volgende archieven geraadpleegd:

04.05 - Kabinet van de Commissaris der Koningin in Limburg, 1914-1944		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
572	Stukken betreffende het bezit van wapens en munitie onder de burgerbevolking, 1919, 1921, 1929, 1935, 1938, 1940-1943	Nee, 2
898	Stukken betreffende politieberichten omtrent bijzondere voorvallen, 1940-1944	Nee, 1
899	Stukken betreffende politionele maandrapporten door de gemeenten verstuurd aan de Procureur-generaal in 's-Hertogenbosch, 1942-1943	Nee, 2
957	Stukken betreffende de melding van luchtaanvallen door de burgemeesters, 1940-1941	Nee, 1
959	Stukken betreffende de maatregelen genomen naar aanleiding van het luchtbombardement op Zuid-Limburg in de nacht van 5/6 oktober 1942, 1942-1944	Nee, 1
1042	Stukken betreffende brandbestrijding in het algemeen, 1921, 1933-1936, 1942	Nee, 2
1419	Stukken betreffende (nood)landingen van Duits-vijandelijke vliegtuigen, 1940-1941, 1943	Nee, 1

04.07A - Provinciaal Bestuur van Limburg - 1914-1943		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
59	Sittard-Heerlen-Herzogenrath; dossiernummer: 59	Nee, 4
59.5	Sittard Herzogenrath (opheffing overwegen); dossiernummer: 59.5	Nee, 4
59.6	Sittard Heerlen Kohlscheid; dossiernummer: 59.6	Nee, 4
61	Sittard-Echt-Weert-Eindhoven; dossiernummer: 61	Nee, 4
63	Stations; dossiernummer: 63	Nee, 4
64.1	Heinsberg-Sittard (Plan); dossiernummer: 64.1	Nee, 4
72	Sittard-Heerlen-de Locht (simpelveld); dossiernummer: 72	Nee, 4
73	Sittard-Heerlen-de Locht; dossiernummer: 73	Nee, 4
428	Sittard; dossiernummer: 428	Nee, 4
554	Onderwerp: Maastricht, Spoorweg van Maastricht-Nijmegen; dossiernummer: 554	Nee, 4

04.07B - Provinciaal Bestuur in Limburg		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
484	Stukken betreffende onbewoonbaar verklaring van woningen. Amby, Gennep, Hoensbroek, Maastricht, Roermond, Sittard	Nee, 2
504	Stukken betreffende de luchtbescherming. Rayon Maastricht-Heerlen-Sittard, 1939-1940	Nee, 2, 3
505	Stukken betreffende de regionale Luchtbescherming voor Zuid-Limburg, 1936-1940	Nee, 2
506	Stukken betreffende de luchtbescherming, 1939-1944	Nee, 1

04.08 - Gemachtigde van het provinciaal bestuur van Limburg voor het noordelijk deel der provincie 1944-1945		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
29	Stukken betreffende enquêtes van de Gemachtigde en het Militair Gezag naar de algehele toestand van de gemeenten	Nee, 1
38	Stukken betreffende de werkzaamheden en vergoeding van brandweer en luchtbeschermingsdiensten	Nee, 2, 3

04.11 - Commissaris van de Koningin in Limburg 1944-1990		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
589	Stukken betreffende het opruimen van landmijnen en ander explosief materiaal	Nee, 1
620	Stukken betreffende voorvallen in de provincie op politioneel gebied	Nee, 2
659	Stukken betreffende opgaven van de toestand van gemeenten kort na de bevrijding in Midden- en Noord-Limburg, 1944-1945	Nee, 1
662	Stukken betreffende het sturen van foto's door de gemeenten inzake oorlogsverwoestingen, 1947-1948	Nee, 4

07.E09 - Militair Gezag Limburg		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
<i>Archieven P.M.C. Limburg</i>		
41	Luchtbescherming en Brandweer-algemeen	Nee, 2
42	Mijnen en projectielen, aangiften, opruiming en rapporten betreffende.-	Nee, 1
43	Mijnen, projectielen en ander oorlogstuig-correspondentie betreffende.-	Nee, 1
54	Spoorwegverkeer-gegevens betreffende het-	Nee, 2
60	P.T.T. Algemene correspondentie over 1944	Nee, 2
61	P.T.T. Algemene correspondentie over 1945	Nee, 2
62	Radio uitzendingen-correspondentie betreffende-	Nee, 2
63	Rijksbureaus-mededelingen van diverse-	Nee, 2
138	Oorlogsschade betreft in hoofdzaak Schade-Enquête-Commissie	Nee, 2
169	Opruiming van legermateriaal Duits-geallieerd-correspondentie betreffende-	Nee, 2
175	Bewakingstroepen-correspondentie betreffende-	Nee, 2
176	Grensbewaking-Stoottroepen-correspondentie betreffende-	Nee, 2
197	Opgave bevrijdingsdata der gemeenten	Nee, 1
207	Politionele rapporten, tijdvak September '44-april 1945	Nee, 1
208	Politionele rapporten, tijdvak Mei-September 1945 h.o. ook rapporten Rijkswaterstaat en Mijnpolitie	Nee, 1
209	Politionele rapporten, tijdvak Mei-Augustus 1945, w.o. rapporten der Mijnpolitie	Nee, 1
311	Rapporten betreffende algemene toestand bevrijde delen	Nee, 1
314	Weekrapporten i.z. bom-munitie-en mijnopruiming. Sectie IV	Nee, 1
321	Militaire Zaken-verslagen en rapporten-	Nee, 1
<i>Districtsmilitair commissariaat Roermond</i>		
1	Code 1. Gegevens betr. Roermond en omgeving direct na de bevrijding; o.a. bevattende omschrijving van wantoestanden geschapen door geallieerde militairen (diefstal van goederen)	Nee, 2
2	Code 1.712. Toestand en wederopbouw in Midden Limburg-algemene correspondentie	Nee, 2
3	Code 1.712 .Toestand en wederopbouw gem. Roermond-algemene correspondentie	Nee, 2
4	Code 1.712. Toestand en wederopbouw gem. Venray en Neder-Limburg.-algemene correspondentie	Nee, 2
29	Luchtbescherming-algemeen	Nee, 2
30	Bom- en mijnopruiming en ander oorlogstuig-Algemene correspondentie en rapporten	Nee, 1
31	Brand-processen-verbaal wegens veroorzaken van brand	Nee, 1
<i>Districtsmilitair commissariaat Venlo</i>		
66	Opgaven van gemeenten i.z. ligging van mijnevelden met schetskaartjes en kladopgaven van geruimde mijnen, soort vermeldende	Nee, 1
67	Correspondentie i.z. luchtbescherming, opruiming van mijnen, enz.; personeelslast	Nee, 1
91	Correspondentie betreffende hout uit bunkers t.b.v. herbouw; glas; dakpannen; verzoeken tot wederopbouw; diverse rapporten en Duitse krijgsgevangenen te gebruiken bij de wederopbouw	Nee, 2
128	Correspondentie betreffende gemeentewerken wederopbouw	Nee, 2
142	Landbouwherstel; opruiming mijnen en begroting	Nee, 1
<i>Archieven D.M.C. Heerlen (Mijnstreek)</i>		
26	Bominslag correspondentie i.z	Nee, 1
27	Brandweer-en Luchtbescherming en Mijnopruiming-correspondentie	Nee, 1
65	Politionele rapporten, processen-verbaal en rapporten met bijbehorende correspondentie-	Nee, 2
<i>District Venray</i>		
4784	Stukken betreffende herstel van schade aan boerderijen	Nee, 2

Leemte in kennis provinciaal archief

- Geen

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het provinciaal archief geen relevante gebeurtenissen aangetroffen.

3.2.2 Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie

Het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie ("NIOD") is een kennis- en informatiecentrum over oorlog en bevat diverse (dag)boeken en archiefstukken over WOII. Conform het Certificatieschema OO dienen hiervan de volgende collecties geraadpleegd te worden:

- Collectie 216K - Departement van Justitie
- Collectie 077 - Generalkommissariat für das Sicherheitswesen - Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West

Betrouwbaarheid van de bron

Archiefstukken uit collectie 216K betreffen in de regel vergelijkbare stukken als die uit het gemeentearchief. Indien dit het geval is en de verblisant van het archiefstuk iemand betrof die op locatie is geweest of een directe medewerker betrof van degene die op locatie is geweest, dan geldt hetzelfde als gesteld is voor de betrouwbaarheid van de archiefstukken uit het gemeentearchief.

Voor collectie 077 is dit echter niet het geval; deze collectie bevat samenvattende rapporten, die gebaseerd zijn op de originele rapporten, telegrammen of een telefoonbericht. Hierbij bestaat de kans op fouten bij het overnemen en samenvatten van informatie. Deze archiefstukken rapporteren dus niet uit eerste hand en daarom worden de details (aantallen explosieven, exacte locaties, e.d.) als minder betrouwbaar gezien, maar de gebeurtenis zelf wel als betrouwbaar. Het verdient de voorkeur om bevestiging van de details middels een tweede bron te verkrijgen.

Overzichtslijst geraadpleegde collecties en inventarissen van het NIOD

Toegangsnummer 077 - Collectie Generalkommissariat für das Sicherheitswesen - Höhere SS- und Polizeiführer Nord-West		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
518	Verslagen van de Befehlshaber der Ordnungspolizei betreffende de luchtaanvallen op Nederlands grondgebied van 21 tot en met 27 augustus 1940	Nee, 1
993	Verslagen betreffende geallieerde luchtaanvallen op bewapeningsbedrijven in Hengelo en de gasfabriek in Rotterdam, 1942-1943	Nee, 1
1328	Dagberichten van de Befehlshaber der Ordnungspolizei Den Haag betreffende vijandelijke luchtaanvallen, 1940-1941	Ja
1332	Stukken betreffende vijandelijke luchtaanvallen, landingen van vijandelijke vliegers, het vinden van versperringsballons, het werpen van springstoffen en het gebruik van sabotagematerialen, 1940-1943	Nee, 1
1759	Berichtgevingen betreffende neergekomen vliegtuigen, 1943	Nee, 1
1855	Telegrammen van de marechaussee regio Rotterdam aan het 3. Polizeibataillon over bominslagen en delicten, 27-30 november 1944	Nee, 1

Toegangsnummer 216K - Collectie Departement van Justitie		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
179	Ingekomen en minuten van uitgegane stukken, 16-12-1942 – 21-11-1944	Nee, 1
180	Rapporten van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politiekorpsen en de Marechaussee inzake het geven van het sein luchtalarm, het neerstorten van vliegtuigen en vliegtuigonderdelen en de vondst van niet-ontplofte explosieven, 23 juni 1943 - 28 april 1944	Nee, 1
181	Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten: Aalsmeer-Apeldoorn	Nee, 1

Toegangsnummer 216K - Collectie Departement van Justitie		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
182	Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten: Arcen-Arnhem	Nee, 1
183	Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten: Baarn-Burgh	Nee, 1
184	Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten: Capelle a/d IJssel - Dwingeloo	Nee, 1
185	Processen-verbaal van de plaatselijke luchtbeschermingsdiensten, politie en Marechaussee met betrekking tot vijandelijke vliegtuigen, bomaanvallen en ontploffingen in verschillende gemeenten: Echt-Zwolle	Nee, 1
186	Meldingen van verschillende gemeenten betreffende ongevallen, beschietingen, bombardementen en het afwerpen van (lege) benzinetanks door vliegtuigen	Nee, 1
188	Meldingen van luchtalarm in de provincies Gelderland en Overijssel, 18 september 1944 - 16 januari 1945	Nee, 1
844	Rapport van de Marechaussee Clinge aan de hoofdinspecteur van de Luchtbescherming inzake het neerstorten van een vliegtuig, 3-5 januari 1944	Nee, 1

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.3 Nederlands Instituut voor Militaire Historie

Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie ("NIMH") is een gespecialiseerd kennis- en onderzoekscentrum op het gebied van de Nederlandse militaire geschiedenis en beschikt onder andere over de volgende collecties:

- Collectie 409 "Gevechtsverslagen en rapporten mei 1940"
- Collectie 575 "Duitse verdedigingswerken in Nederland en rapporten van het Bureau Inlichtingen te Londen (1940-1945)"
- Collectie 708 "Luchtoorlog 1940-1945"
- Collectie 709 "Collectie De Bruin"
- Collectie 801 "Bergingen"

Collectie 409

Deze collectie bevat gevechtsverslagen en rapporten van de Nederlandse strijdkrachten van de meidagen van 1940. Deze verslagen zijn grotendeels korte tijd na de gevechten in mei 1940 opgesteld aan hand van betrokkenen bij de strijd. Voor oorlogshandelingen in de meidagen van 1940 zijn deze verslagen de meest betrouwbare bron. Tevens is deze bron uitvoerig gebruikt in de literatuur over de strijd in mei 1940: o.a. de werken van V.E. Nierstrasz, L. de Jong, H. Amersfoort en E.H. Brongers zijn hierop gebaseerd. Conform het Certificatieschema OO dient collectie 409 geraadpleegd te worden indien uit andere bronnen blijkt dat er indicaties zijn dat grondgevechten hebben plaatsgevonden in de periode mei 1940.

Collectie 575

Deze collectie bevat door het verzet opgestelde rapporten en kaarten van Duitse verdedigingswerken in Nederland en rapporten van het Bureau Inlichtingen te Londen. De collectie dient altijd geraadpleegd te worden conform het Certificatieschema OO.

Collectie 708

De collectie Luchtoorlog 1940-1945 kent zijn oorsprong binnen de gerubriceerde documentatiecollecties van de voormalige Sectie Luchtmacht Historie (SLH) die nu een onderdeel vormen van het NIMH. De collectie bestaat onder andere uit verslagen, rapporten, publicaties, oorlogsdagboeken en verlieslijsten aangaande de militaire luchtvaart aan zowel de Duitse als de Geallieerde zijde ten tijde van de Tweede Wereldoorlog.

Collectie 709

De inhoud van deze collectie bestaat in hoofdzaak uit kopieën van allerlei onderwerpen, veelal afkomstig uit The National Archives in Londen. Daarnaast maken ook boeken, tekeningen, correspondentie, krantenknipsels, (wandel)kaarten en foto's deel uit van de collectie.

Collectie 801

Deze collectie bevat informatie over de berging van diverse toestellen, voornamelijk uitgevoerd in de jaren 70. Sommige van deze meldingen bevatten uitvoerige omschrijvingen van de geborgen delen van het toestel en kan daarom een zeer goede bron voor contra-indicaties m.b.t. vliegtuigwrakken zijn.

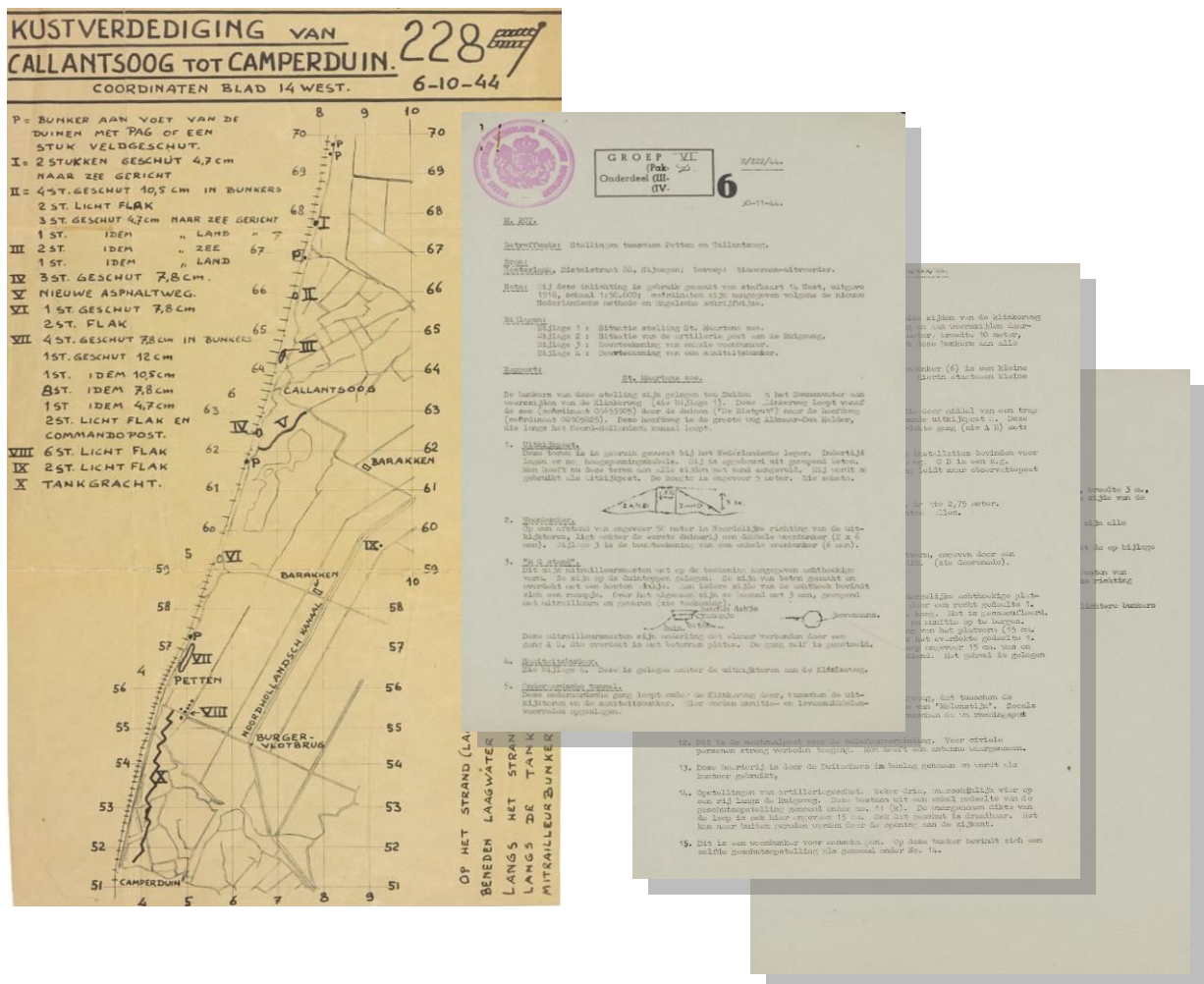
Betrouwbaarheid van de bron

Collectie 409

Deze gevechtsverslagen en rapporten zijn grotendeels in de jaren na de gevechten in mei 1940 opgesteld op basis van de herinneringen van betrokkenen bij de strijd. Voor oorlogshandelingen in de meidagen van 1940 zijn deze verslagen de meest betrouwbare bron, maar er dient rekening mee gehouden te worden, dat het verstrijken van de jaren effect zal hebben gehad op de nauwkeurigheid van de herinneringen. Deze kunnen daardoor vertekend zijn. Daarnaast zal niet iedereen in de hitte van de strijd het overzicht goed hebben kunnen behouden en daardoor mogelijk een onjuiste weergave van de gebeurtenissen hebben gerapporteerd.

Collectie 575

Deze collectie bevat door het verzet opgestelde rapporten en kaarten van Duitse verdedigingswerken in Nederland en rapporten van het Bureau Inlichtingen te Londen. In deze collectie zijn kaarten van verdedigingswerken en meldingen van troepenbewegingen en resultaten van geallieerde bombardementen te vinden. Deze meldingen zijn in de regel betrouwbaar, maar details (datum van gebeurtenis en aantallen bommen e.d.) wijken regelmatig af. Een tweede bron (vrijwel altijd een luchtfoto) wordt meestal geraadpleegd om het verdachte gebied beter af te kunnen bakenen.

Figuur 3.2.3-I. Kenmerkende archiefstukken uit collectie 575: indicatieve kaarten met verdedigingswerken en uitgewerkte rapporten van het verzet met details over waargenomen verdedigingswerken, opgestelde wapens, etc. Bron: Nederlands Instituut voor Militaire Historie.

Collectie 708

De inhoud van de collectie is een samenraapsel van krantenberichten, artikelen, boekfragmenten en archiefstukken die bijeengebracht zijn rondom een specifiek bombardement. De betrouwbaarheid van de aanwezige documenten zal veelal variëren. Per situatie/bron zal bekeken moeten worden hoe groot de betrouwbaarheid daadwerkelijk is.

Collectie 709

De inhoud van deze toegang bestaat in hoofdzaak uit kopieën van stukken afkomstig uit andere archieven, voornamelijk The National Archives. Voor de betrouwbaarheid van deze stukken wordt verwezen naar paragraaf 3.2.9.1. De betrouwbaarheid van de andere aanwezige documenten zal veelal variëren. Per situatie/bron zal bekeken moeten worden hoe groot de betrouwbaarheid daadwerkelijk is.

Collectie 801

Deze stukken bevatten voornamelijk documenten opgesteld door een luchtmachtofficier die betrokken was bij de ruimingen. Deze stukken zijn zorgvuldig opgesteld en betrouwbaar.

Geraadpleegde collecties en inventarissen van het NIMH

Collectie 409

Collectie 409 van dit archief is niet geraadpleegd. Er zijn geen aanwijzingen in de literatuur en andere archieven gevonden, die duiden op grondgevechten of artilleriebeschietingen in mei 1940 binnen het onderzoeksgebied. Zodoende wordt verwacht dat deze collectie van het NIMH geen aanvullende informatie heeft met betrekking tot het onderhavige onderzoeksgebied.

Collectie 575

In collectie 575 zijn de volgende inventarissen geraadpleegd.

Collectie 575 "Duitse verdedigingswerken in Nederland en rapporten van het Bureau Inlichtingen te Londen (1940-1945)"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
402	Datum: 12-06-1944; Schaal/code/blz.: GB/6651/44; Omschrijving: Scheepvaart-en spoorwegverkeer in Limburg, verslag over het groot verkeer o.a. nabij Roermond. Beschrijving van de grotten van Valkenburg (L) (onder andere Philips). Troepensterkte in Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en hoge officieren in Zeeland. Versterkingen in Zeeland, houten kanonnen, Braakman en opstelling geschut zwaar kaliber. Militaire telefoonverbindingen in PTT district Terneuzen. Bijlagen: schets kaart Weert/Roermond en omgeving en schets omgeving Valkenburg met grotten	Nee, 1
492	Datum: 17-02-1944; Schaal/code/blz.: NE/16/476; Omschrijving: Inlichtingenrapport van Engelandvaarder Charles Ferdinand Pahud de Mortanges betreffende de verdediging van Den Haag (met schets), vliegveld Oorschot, Eindhoven, Goor, Weert en Amersfoort	Nee, 1

Collectie 708

In collectie 708 "Luchtoorlog 1940-1945" zijn de volgende inventarissen geraadpleegd.

Collectie 708 "Luchtoorlog 1940 - 1945"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
23	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 - 2005 N.B. Alfabetisch geordend op geografische naam	Nee, 1

Collectie 708 "Luchtoorlog 1940 – 1945"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
	- 23 Algemeen	
24	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 24 Aalten - Doetinchem	Nee, 1
25	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 25 Eindhoven - Kruiningen	Nee, 1
26	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 26 Leersum - Nijmegen	Nee, 1
27	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 27 Ophemert - Roosendaal	Nee, 1
28	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 28 Rotterdam	Nee, 1
29	Stukken betreffende de gevolgen van oorlogshandelingen waaronder bombardementen, in en boven verschillende Nederlandse gemeenten en streken, 1940 – 2005 - 29 Schagen - Zoetermeer	Nee, 1
43	Meldingen van de Luchtbeschermingsdienst betreffende neergestorte vliegtuigen, 1943 - 1945	Nee, 1

Collectie 709

In collectie 709 "De Bruin" zijn de volgende inventarissen geraadpleegd.

Collectie 709 "Collectie De Bruin"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
11	Luchtaanvallen op het eiland Rozenburg (Rotterdam), zomer 1940	Nee, 1
12	Luchtaanval op Kamp Amersfoort	Nee, 1
13	Verslagen van het bombarderen van Enschede	Nee, 1
14	Bombardement op Nijmegen, Arnhem, Deventer en Enschede	Nee, 1
15	Luchtaanvallen en bombardementen op Twello en omgeving	Nee, 1
16	Bombardement op het vliegveld Deelen	Nee, 1
17	Bombardement op de Wijnse veer (IJssel)	Nee, 1
18	Processen-verbaal opgesteld door de politie van Deventer betreffende de schade door geallieerde luchtaanvallen	Nee, 1
19	Computeruitdraai Luchtoorlog Deventer en omgeving, 1944-1945	Nee, 1
20	Computeruitdraai over luchtaanvallen op Oost-Nederland door de 2nd Tactical Air Force	Nee, 2
21	Bombardement op Goor	Nee, 1
22	Luchtaanvallen van middelzware bommenwerpers in Gelderland en Overijssel	Nee, 1
23	Kopie van het gevechtsverslag van Flak-Abteilung 331 van 6 t/m 13 april 1945 in de omgeving van Deventer	Nee, 1
24	Brochure van de gemeente Apeldoorn Informatie over de bevrijding van Apeldoorn	Nee, 1
25	Uittreksel uit het oorlogsdagboek van de 48 Highlanders of Canada betreffende de bevrijding van de gemeenten Apeldoorn en Voorst	Nee, 1
26	Correspondentie betreffende de Duitse verdediging in de omgeving van Deventer tijdens operatie Cannonschot	Nee, 1
29	Computeruitdraai Luchtoorlog Deventer en omgeving vliegtuigcrashes 1940-1945	Nee, 2
32	Documentatie over de bergingswerkzaamheden van de Koninklijke Luchtmacht	Nee, 1
33	Reconstructie van het neerschieten van een Engelse Halifax bommenwerper boven Amstelveen op 16 juni 1944	Nee, 1
83	Register of Missing Aircraft opgesteld door het Office of Research Service (ORS) van de RAF	Nee, 2
85	Aanval van 109 Squadron op de elektriciteitscentrale van Lutterade (Geleen). Het betrof de eerste "Oboe" calibratietest uitgevoerd door zes Mosquitoes	Nee, 1
91	Overzicht van RAF Bomber Command acties op ondermeer Waalhaven, Ypenburg, Den Haag, Maastricht, Breda en Eindhoven	Nee, 1
92	Overzicht van RAF aanvallen op Nederlandse vliegvelden	Nee, 1
94	Samenvatting van acties door 2 Tactical Air Force op Walcheren	Nee, 1

Collectie 709 "Collectie De Bruin"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
96	Samenvatting van de 2 Tactical Air Force over de Duitse aanval op Nederlandse en Belgische vliegvelden op 1 januari 1945 ('Operatie Bodenplatte')	Nee, 1
97	Aanvallen van 2 Bomber Group op Duitse troepen ter ondersteuning van de geallieerde luchtlandingen in Nederland	Nee, 1
99	Escorte acties van 12 Fighter Group naar Schiphol	Nee, 1
101	Acties van 83 Group gericht tegen doelen in Zuid-Nederland	Nee, 1
102	Situatie bij 83 Group na de Luftwaffe aanval op 1 januari 1945 ('Operatie Bodenplatte') betreft de vliegvelden Volkel, Eindhoven en Heesch	Nee, 1
104	Acties van 121 Wing vanaf vliegveld Volkel met speciale aandacht voor de Sinterklaasviering	Nee, 1
105	Acties van 125 Wing boven Duitsland en bezet Nederland	Nee, 1
107	Aanvallen door 7 Squadron op de vliegvelden Volkel en Soesterberg	Nee, 1
108	Bombardement op Gilze-Rijen door 9 Squadron	Nee, 1
109	Aanvallen door 9 (SAAF) Squadron in de omgeving van Arnhem, Nijmegen en Eindhoven	Nee, 1
110	Bombardement op vliegveld Soesterberg door 10 Squadron	Nee, 1
111	Acties van 322 (Dutch) Squadron in de omgeving van Oost-Nederland	Nee, 2
112	Bombardement op vliegveld Deelen door 44 (Rhodesia) Squadron	Nee, 1
113	Bombardement op vliegveld Gilze-Rijen door 83 (Pathfinder Force) Squadron	Nee, 1
114	Bombardement op de IJsselbruggen van Deventer	Nee, 1
115	Bombardement door 106 Squadron op Gilze-Rijen en Deelen	Nee, 1
117	Bombardement op vliegbasis Eindhoven door 158 Squadron	Nee, 1
119	Aanvallen van 180 Squadron op de veerboot van Breskens naar Vlissingen, Zuid-Beveland en de haven van Breskens, respectievelijk 11, 12 en 15 september 1944	Nee, 1
120	Aanvallen door 193 Squadron op Amersfoort en Amsterdam (Gestapo hoofdkwartier)	Nee, 1
121	Acties van 198 Squadron vanaf Gilze-Rijen op bezet Nederland	Nee, 1
122	122 Aanvallen door 266 (Rhodesian) Squadron op Rotterdam (Gestapo hoofdkwartier) en spoorwegknooppunt Bussum	Nee, 1
123	Stationering en vliegoperaties van 198 Squadron vanaf Gilze-Rijen en Kluis	Nee, 1
124	Acties van 247 (China-British) Squadron vanaf vliegveld Eindhoven boven bezet gebied	Nee, 1
126	Acties van 320 (Dutch) Squadron	Nee, 1
127	Acties van 322 (Dutch) Squadron	Nee, 1
128	Aanvallen van 331 (Norge) Squadron vanaf vliegveld Woensdrecht	Nee, 1
129	Bombardement op vliegveld Gilze-Rijen door 463 (RAAF) Squadron	Nee, 1
130	Bombardement op vliegveld Gilze-Rijen door 467 (RAAF) Squadron	Nee, 1
131	Bombardement op Volkel door 582 Squadron	Nee, 1
132	Bombardement op Westkapelle door 582 Squadron	Nee, 1
133	Aanvallen van 602 (City of Glasgow) Squadron op spoorwegverbindingen in het westen van Nederland	Nee, 1
134	Acties van 605 Squadron boven Nederland	Nee, 1
135	Acties van 609 Squadron vanaf Gilze-Rijen	Nee, 1
136	Aanval op de elektriciteitscentrale van Amsterdam door RAF Ventura bommenwerpers van 613 Squadron	Nee, 1
138	Aanvallen door 627 Squadron op Gilze-Rijen, Deelen, IJmuiden en Eindhoven	Nee, 1
139	Vliegoperaties in Oost-Nederland van 652 Squadron (Air Observation Post) de eenheid vloog met Austers	Nee, 1
140	Operations Record Book van RAF Station Kenley met Wing Commander J.E. "Johnny" Johnson	Nee, 1
141	Rapport van de Engelse luchtmachtattaché over de Duitse invasie in Nederland	Nee, 1
142	'Order of Battle' van de 2 Tactical Air Force op stand datum	Nee, 1
143	Overzicht van aanvallen uitgevoerd door 2 Tactical Air Force in Nederland	Nee, 2
145	Verslag van Sir Arthur Conningham betreffende de operaties van 2 Tactical Air Force tussen 6 juni 1944 - 9 mei 1945	Nee, 1
147	Bombardement op de Rotterdamse haven "Het vergeten bombardement"	Nee, 1
148	Inlichtingenrapport van RAF Fighter Command van aanvallen op de vliegvelden Soesterberg, Eindhoven, Deelen, Venlo en Twente (Enschede)	Nee, 1
149	Inlichtingenrapport van het USAAF bombardement op Schiphol	Nee, 1
150	Airbone Operation "Market" in Holland	Nee, 1

Collectie 709 "Collectie De Bruin"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
151	Inlichtingenrapport over Schiphol * Ook over andere vliegvelden in Nederland, wo. Gilze-Rijnen, Deelen, Leeuwarden, Volkel, Twente, Eindhoven, etc..	Nee, 1
152	Inlichtingenrapport over Nederlandse vliegvelden	Nee, 1
153	Inlichtingenrapport over de Luftwaffe aanval gericht tegen geallieerde vliegvelden in Zuid-Nederland en België, operatie 'Bodenplatte'	Nee, 1
160	Evaluatie van de luchtverdediging van Groot-Brittannië door RAF Fighter Command na de 'Slag om Engeland'	Nee, 2
161	Verdediging van Groot-Brittannië tegen aanvallen van Duitse V-wapens (Rocket and Flying Bomb)	Nee, 2
162	Laatste aanvallen met V-wapens op Londen	Nee, 2
163	Kwantitatieve gegevens van de Special Operations Executive (SOE) over zogenaamde special Duty Operations vanuit Groot-Brittannië naar Frankrijk, België en Nederland (Englandspiel)	Nee, 2
164	Zeven combat reports van J.E. "Johnny" Johnson	Nee, 1
165	Dagboek van Brigadier John W. Hackett commandant van de Engelse. 4 Parachute Brigade tijdens operatie Market-Garden (slag om Arnhem)	Nee, 2
166	Dagboek van het Engelse 3 Regiment Royal Artillery in Zeeland (Vlissingen, Walcheren, West Kapelle)	Nee, 1
167	Dagboek en inlichtingenrapporten van 1 Canadian Corps in Nederland. Overgave van Generaal Blaskowitz op 5 mei 1945 en de onderhandelingen in Achterveld over voedseldroppings op 6 mei 1945	Nee, 2
168	Slagorder (order of Battle) van 1 Canadian Corps	Nee, 2
169	Dagboek van 1 Canadian Infantry Division (Reichswald, Heesch, Tilburg, Nijmegen, Cleve, Beek, IJssel, Apeldoorn, Emmerich, Elten, Laag-Keppel, Zutphen, Deventer, Arnhem, Beekbergen, Otterloo, Nijkerk, Garderen, Amersfoort)	Nee, 1
170	Dagboek van 1 Canadian Infantry Brigade (Reichswald, Zutphen, Cleve, Emmerich, IJssel, Apeldoorn, IJsselmeer)	Nee, 1
171	Dagboek van 2 Canadian Infantry Brigade (Reichswald, Emmerich, Toldijk, Zutphen, Deventer, Cleve, Gorsel, Apeldoorn, Arnhem, IJssel, Wilp, Dieren, Otterloo)	Nee, 1
172	Dagboek van 3 Canadian Infantry Brigade (Reichswald, IJssel, Apeldoorn)	Nee, 1
173	Dagboek van het Canadese onderdeel Carlton and York Regiment (Reichswald, Emmerich, IJssel, Bocholt, Zutphen, Deventer, Batmen, Achterhoek)	Nee, 1
174	Dagboek van het 1 Canadian Scottish Regiment (Zutphen, Batmen, Deventer, Schalkhaar, Wijhe, IJssel, Zwolle, Raalte, Hattem, Groningen, Siddeburen, Wagenborgen)	Nee, 1
175	Dagboek van het Canadese onderdeel The Loyal Edmonton Regiment (Zutphen, Voorst, IJssel, Deventer, Dieren, Ellecom)	Nee, 1
176	Dagboek van het Canadese onderdeel The Hastings and Prince Edward Regiment (Reichswald, Apeldoorn, Nieuw Millingen, Elspeet, Barneveld, Amersfoort, IJmuiden, Amsterdam, Santpoort, Haarlem)	Nee, 1
177	Dagboek van het 48 Highlanders of Canada (Reichswald, Tilburg, Den Bosch, Uden, Mook, Deventer, Zutphen, Nijmegen, Twello, Wilp, Steenkamer, Voorthuizen, Stroe, Harderwijk, Elspeet, Apeldoorn)	Nee, 1
178	Dagboek van het Princess Patricia's Canadian Light Infantry (Reichswald, Nijmegen, Baak, Elten, Zutphen, Emmerich, Baak)	Nee, 1
179	Dagboek van de Canadese eenheid 1 Bataljon of The Regina Rifle Regiment (Emmerich, Doetinchem, Zutphen, Steenderen, Deventer, Zevenaar, Bathmen, Zwolle, Ittersum, Meppel, Rouveen, Steenwijk, Groningen)	Nee, 1
180	Dagboek van het Royal Canadian Regiment (Reichswald, Zutphen, Deventer, Emmerich, Apeldoorn, Garderen)	Nee, 1
181	Dagboek van de Canadese eenheid Royal 22 Regiment (Zutphen, rivier IJssel, Apeldoorn)	Nee, 1
182	Dagboek van de Seaforth Highlanders of Canada (Reichswald, Beek, IJssel, Zutphen, Baak, Deventer, Voorst, Apeldoorn)	Nee, 1
183	Dagboek van de Canadese eenheid Nova Scotia Regiment (Reichswald, Nijmegen, Hummelo, Zutphen, rivier IJssel, Apeldoorn, Barneveld)	Nee, 1
184	Dagboek van de Canadese eenheid The Royal Winnipeg Rifles (Bocholt, Didam, Zevenaar, Wijhe, Almelo, Deventer, Raalte, Leeuwarden, Groningen, Meppel, Emden, Oldenburg, Nieuwenschans)	Nee, 1

Collectie 709 "Collectie De Bruin"		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
185	Verhoor van de gevangengenomen Duitse generaal Kurt Student (commandant Legergroep H)	Nee, 1
186	Verhoor van de gevangengenomen Duitse generaal Hermann Plocher (commandant 6de Parachutisten Divisie)	Nee, 2
187	Korte historisch overzicht over de bezetting van Noordwest-Nederland door het 1 Canadese Legerkorps	Nee, 1
188	Eindrapport van de gevechtshandelingen in Noordwest Europa van de commandant van 1 Canadese Leger generaal H.D.G. Grear aan de Canadese Minister van Defensie generaal A.G.L. Mc Naughton	Nee, 2
189	Ontsnappingsverslag van de Nederlandse piloot bij de RAF Bram 'Bob' van der Stok uit het Duitse krijgsgevangenenkamp Stalag Luft III (Sagan), zie ook inventarisnummer 51	Nee, 2
190	Verhoor van de gevangengenomen Duitse generaal Von Massow (commandant van de Luftwaffe pilotenopleiding)	Nee, 2
191	Verhoor van de gevangengenomen Duitse veldmaarschalk Erhard Milch (verantwoordelijk voor de vliegtuigproductie)	Nee, 2
192	Verhoor van de gevangengenomen Duitse generaal Karl Bodenschatz (commandant Luftwaffe)	Nee, 2
193	Verhoor van de gevangengenomen Duitse generaal Adolf Galland (commandant Jagdflieger)	Nee, 2
194	Operatie Regan (later Fabian), betreft de informatievergaring rondom Utrecht door een vierkoppige SAS eenheid	Nee, 2
195	Verslag van de uitvoering van operatie Keystone (bedoeld om verwarring te stichten in het gebied tussen Amersfoort en de IJssel)	Nee, 2
196	De planning van operatie Keystone (bedoeld om verwarring te stichten in het gebied tussen Amersfoort en de IJssel)	Nee, 2
197	Bijdrage van RAF 38 Group aan operatie Keystone (bedoeld om verwarring te stichten in het gebied tussen Amersfoort en de IJssel) en operatie Amherst (inzet van twee regimenten Franse parachutisten in Drenthe)	Nee, 2
198	Overzicht SOE operaties in Europa	Nee, 2
199	Overzicht van de SOE operaties in Nederland voor het opzetten van een inlichtingen- en sabotagenetwerk (Englandspiel)	Nee, 2
200	Overzicht van SOE operaties in Europa	Nee, 2
201	Rapport van operatie Market Garden	Nee, 2
202	Rapport over operatie Market met commentaar en aanbevelingen en een verslag over de inzet van het Britse Glider Pilot Regiment bij operatie Market Garden	Nee, 2
203	Rapport van Amerikaanse generaal James M. Gavin over de inzet van zijn 82 Airborne Division 'All American' bij operatie Market Garden	Nee, 2
204	Rapport over de luchtondersteuning bij operatie Market	Nee, 2
205	Verhoorverslagen van gevangengenomen Duitse militairen in Noord-Afrika waaronder de commandant van het Afrika Korps generaal Ludwig Crüwell en kolonel Rudolf Buhse. Alle verslagen betreffen hun aandeel in de strijd van de luchtlandingstroepen in en om Den Haag in mei 1940	Nee, 2

Collectie 801

In collectie 801 zijn de volgende inventarissen geraadpleegd.

Collectie 801 Bergingen		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
2	Brief van het hoofd van de Dienst der Zuiderzeewerken aan de commandant materieel luchtmacht betreffende het opruimen van vliegtuigwrakken in Oostelijk Flevoland	Nee, 2
3	Brief van de minister van Financiën aan de gemeentebesturen en de Landrost van het Openbaar Lichaam Zuidelijke IJsselmeerpolder betreffende de vergoeding van de kosten voor het verwijderen van ontplofbare stoffen uit de Tweede Wereldoorlog	Nee, 2
5	Brief van B.J.M. baron van Voorst tot Voorst aan W.A. Mateman betreffende een opgegraven Typhoon motor in 1981	Nee, 2
6	Brief van A. Jansen aan J.M. van de Berg betreffende het verstrekken van inlichtin-	Nee, 1

Collectie 801 Bergingen		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
	gen over Luftwaffe-crashes waarbij de bemanning niet is geborgen, ten behoeve van het opstellen van een meerjarenplan voor de te verrichten opgravingen door de Koninklijke Luchtmacht	
7	Brief van L. Elferich van de gemeente Rotterdam aan S.F.M. Plantinga van het Algemeen Rijksarchief betreffende de vindbaarheid van alle rapportages van de Rotterdamse Luchtbescherming aan de centrale leiding	Nee, 2
11	Gevonden lijken en voorwerpen opgemaakt door de Marechaussee Gewest Arnhem – Groep Vollenhove – Post Urk	Nee, 4
12	Bergingsrapporten van diverse vliegtuigen	Nee, 1
13	Onderzoeksrapporten naar vliegtuigwrakken	Nee, 1
14	Gevonden vliegtuigdelen vermoedelijk afkomstig van een vliegtuig uit de Tweede Wereldoorlog	Nee, 1
18	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: Amstelveen	Nee, 2
20	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: Houtrakpolder te Amsterdam	Nee, 2
21	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: IJsselmeer	Nee, 1
28	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: Vijfhuizen	Nee, 1
30	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: Zuiderzee	Nee, 1
31	Stukken betreffende het behandelen van aangelegenheden op het gebied van neergestorte vliegtuigen op diverse plaatsen in Nederland: Zuid-Flevoland	Nee, 2
35	"Vliegtuigverliezen tijdens Market Garden", geschreven door Leo Zwaaf	Nee, 2
45	Overzichten van de in de periode 1960-1993 geborgen vliegtuigwrakken	Nee, 2
48	Stukken betreffende de Stichting Dutch Aircraft Examination Group (DAEG)	Nee, 2

Leemte in kennis archief NIMH

- Geen.

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het archief van het NIMH geen relevante gebeurtenissen aangetroffen.

3.2.4 Nationaal Archief Den Haag

In het Nationaal Archief van Den Haag is onder toegang 2.04.53.15 – “Binnenlandse Zaken” een collectie berichten beschikbaar van gemeentes gericht aan Rijksinspectie Luchtbescherming te Den Haag. Dit zijn meldingen van de gemeentes en provincies betreffende gebeurtenissen waarbij voorwerpen vanuit de lucht in de gemeente terecht zijn gekomen, vliegtuigbeschietingen en bombardementen. De stukken betreffen voornamelijk de periode 1940-1943. Deze stukken voegen weinig tot niets toe aan de processen-verbaal van de Luchtbeschermingsdienst van de gemeentes zelf, maar wanneer die stukken verloren zijn gegaan, zijn de stukken uit het Nationaal Archief een waardevolle bron van informatie. Zodoende zijn de stukken van deze toegang verplicht te raadplegen conform de richtlijnen van het Certificatieschema OO.

Toegangen 2.04.110 en 2.13.210 bevatten lijsten, overzichten en krantenartikelen van tijdens de na de oorlog aangetroffen en geruimde explosieven. Beiden vermelden in de regel weinig details, maar kunnen soms als bevestiging van andere bronnen dienen. Het raadplegen van de krantenartikelen uit de toegang 2.04.110 is verplicht conform de richtlijnen van het Certificatieschema OO.

Toegangen 2.05.44 en 2.13.71 betreffen verslagen van bombardementen op Nederlands grondgebied zoals gerapporteerd aan en door Nederlandse autoriteiten in Groot Britannië. Er zijn documenten die overzichten van uitgevoerde aanvallen in een maand geven, of juist gedetailleerd verslag leggen van één specifieke aanval. Daarbij is voornamelijk informatie van de geallieerde luchtmacht gebruikt, soms ten dele aangevuld met informatie uit Nederland (waarschijnlijk verkregen via het verzet).

Betrouwbaarheid van de bron

Archiefstukken uit toegang 2.04.53.15 betreffen in de regel samenvattende rapporten, gebaseerd op de originele rapporten. Hierbij kan gedacht worden aan een stuk van de burgemeester, waarin de gebeurtenissen van een maand worden samengevat en gerapporteerd aan de provincie of de autoriteiten in Den Haag. Hierbij bestaat de kans op fouten bij het overnemen en samenvatten van informatie. De gebeurtenis zelf is daarmee betrouwbaar, maar de details minder. Details (aantallen explosieven, exacte locaties, e.d.) worden in de regel als minder betrouwbaar gezien, tenzij de omschrijving dermate gedetailleerd is, dat gesteld kan worden dat het letterlijk over is genomen uit het oorspronkelijke proces-verbaal. Indien dergelijke details niet zijn gegeven, verdient de voorkeur om bevestiging van de details middels een tweede bron te verkrijgen.

De meeste informatie in toegang 2.04.110 zijn krantenartikelen, geschreven door leken op het gebied van explosieven. De ervaring leert dat krantenartikelen vaak niet kloppen. De informatie uit deze bron wordt alleen gebruikt als tweede, bevestigende bron.

Toegang 2.13.210 levert redelijk betrouwbare informatie op maar gezien de betrekkelijk spaarzame details zal de bruikbaarheid in veel gevallen beperkt zijn.

Voor toegangen 2.05.44 en 2.13.71 geldt iets vergelijkbaars als voor toegang 2.04.53.15. De informatie is gebaseerd op wat de geallieerde luchtmacht en het verzet leverden. Hoewel redelijk betrouwbaar, kan daarbij informatie verloren zijn gegaan, incompleet zijn of minder gedetailleerd dan de originele documenten. Het verdient daarom de voorkeur om de originele bron te hanteren.

Geraadpleegde toegangen en inventarissen van het Nationaal Archief Den Haag

Toegang 2.04.53.15 – Binnenlandse Zaken; Inspectie Bescherming Bevolking tegen Luchtaanvallen, 1937-1946		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
47	Ingekomen en minuten van uitgegane brieven van en aan diverse Overheidsinstellingen 1940 – 1941: Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, nrs. 18.11.1 - 18.11.18, 1940 - 1941	Nee, 1
79	Meldingen en processen -verbaal ontvangen van gemeenten over geallieerde Luchtactiviteiten 1940-1941: Limburg, 1940-1941	Ja

Toegang 2.04.110 - BiZa / Korps Hulpverleningsdienst 1945-1974		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
5	Correspondentie van de Hulpverleningsdienst. 1959-1974	Nee, 1
20	Registers met krantenknipsels inzake explosieven. Z.d.	Nee, 1
21	Registers met krantenknipsels inzake explosieven. 1945-1947	Nee, 1
22	Registers met krantenknipsels inzake explosieven. 1957-1959	Nee, 1
28	Verzameling krantenknipsels inzake de Hulpverleningsdienst. [1947-1970]	Nee, 1
47	Stukken betreffende de bewaking van munitiedumps. 1947	Nee, 1
48	Stukken betreffende een regeling voor toekenning van een vergoeding aan burgers in de gemeente Muiden voor geleden schade door een ontplofing van munitie op 17 januari 1947. 1947-1948	Nee, 1
49	Stukken betreffende onderzoeken naar explosieven die in handen van burgers zijn gekomen. 1947-1960	Nee, 1
50	Stukken betreffende een zaak aangespannen tegen de Nederlandse Staat door het bergingsbedrijf Gebroeders Bijker N.V. en B.C.A. van den Oever met betrekking tot koop en berging van het wrak van de Engelse torpedojager Valentine in de Schelde. 1954	Nee, 1
51	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Tilburg en Kring Venlo, 1954 dec. - 1955 dec.	Nee, 2
52	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Tilburg en Kring Venlo, 1955 dec. - 1956 dec.	Nee, 2
53	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Tilburg en Kring Venlo, 1956 dec. - 1957 dec.	Nee, 2
54	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Barneveld, Kring Zeeland en Kring Amsterdam, 1954 dec. - 1955 dec.	Nee, 2
55	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Barneveld, Kring Zeeland en Kring Amsterdam, 1955 dec. - 1956 dec.	Nee, 2
56	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Barneveld, Kring Zeeland en Kring Amsterdam, 1956 dec. - 1957 dec.	Nee, 2
57	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Barneveld, Kring Amsterdam, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1957 dec. - 1958 dec.	Nee, 2
58	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem/Nijmegen, Kring Amsterdam, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1958 dec. - 1959 dec.	Nee, 1
59	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem/Nijmegen, Kring Barneveld, Kring Amsterdam, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1959 dec. - 1960 dec.	Nee, 2
60	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Amsterdam, Kring Tilburg, 1960 dec. - 1961 dec.	Nee, 2
61	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1961 dec. - 1962 dec.	Nee, 1
62	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967	Nee, 2

Toegang 2.04.110 - BiZa / Korps Hulpverleningsdienst 1945-1974		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
	Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1962 dec. - 1963 dec.	
63	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1963 dec. - 1964 dec.	Nee, 1
64	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1964 dec. - 1965 dec.	Nee, 1
65	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1965 dec. - 1966 dec.	Nee, 2
66	Registers inzake meldingen van geruimde explosieven. 1954-1967 Kring Arnhem, Kring Nijmegen, Kring Tilburg en Kring Venlo, 1966 dec. - 1967 dec.	Nee, 2
68	Stukken betreffende het dumpen van munitie in zee. 1960-1971	Nee, 1
69	Stukken betreffende de inhuur van de Hulpverleningsdienst door Rijkswaterstaat Directie Wegen voor het ruimen van explosieven. 1967-1971	Nee, 1
72	Stukken betreffende het ruimen van een bom door Engelse militairen op Nederlands grondgebied. 1969	Nee, 1
74	Stukken betreffende het ruimen van explosieven in de kuststrook. 1970	Nee, 1
77	Stukken betreffende het beantwoorden van vragen van het Tweede-Kamerlid Roethof inzake het te laat ruimen van explosieven bij een flatgebouw te Leiden. 1972	Nee, 1

Toegang 2.05.44 – Inventaris van het archief van het Nederlandse Gezantschap / Ambassade in Groot-Brittannië (en Ierland tot 1949), 1813-1954		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
1414	Stukken betreffende luchtbombardementen van de R.A.F. op Nederland. 1940-1945.	Nee, 1

Toegang 2.13.71 – Inventaris van de archieven van het Ministerie van Defensie te Londen [1940-1941]; Ministerie van Oorlog te Londen [1941-1945]; Departement van Oorlog: Bureau Londen [1945-1947], (1933) 1940-1947 (1974)		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
368	Stukken betreffende luchtbombardementen in Nederland. 1941, 1944-1945	Nee, 1
576-577	Stukken betreffende luchtaanvallen op en inundaties van Nederland. 1940-1945	Nee, 1

Toegang 2.13.210 – Ministerie van Defensie: Commissie van Proefneming, 1867-1942		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
23	Staten houdende opgaven van plaatsen waar mogelijk onontplofte projectielen zijn gevonden, die wel of niet geruimd zijn, 1940	Nee, 1
24	Stukken betreffende het ruimen van landmijnen en het beschikbaar stellen van personeel, ingedeeld naar gebied, 1940	Nee, 1
25	Ingekomen en minuten van uitgaande stukken inzake aanvragen tot het ruimen van onontplofte (water)mijnen en personeelsaangelegenheden, 1940	Nee, 1
26	Ingekomen en minuten van uitgaande stukken inzake aanvragen tot het ruimen van onontplofte (water)mijnen en personeelsaangelegenheden, 1941	Nee, 1
27	Lijsten met opgave van voorhanden springstoffen toebehorende aan de afdeling tot het onschadelijk maken van niet gesprongen munitie, vliegtuigbommen, aanwezig in het Kruithuis te Delft, 1941-1942	Nee, 2
28	Lijsten met opgave van personeel en afwikkeling van de afdeling belast met het onschadelijk maken van niet gesprongen munitie en vliegtuigbommen, 1941-1942	Nee, 1

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.5 Semistatische archiefdiensten van Ministerie Defensie te Rijswijk

In de periode van 1945-1972 werden de munitieruimingen uitgevoerd door verschillende instanties, die de ruiminggegevens zelf bijhielden. De gegevens, indien nog voorhanden, zijn nooit centraal gearchiveerd en ontsloten. Een klein deel bevindt zich in het Archief Mijn- en Munitie Opruimings Dienst ("MMOD") van het Semistatisch archief van het Ministerie van Defensie te Rijswijk, waarin de ruimingen in de periode 1945-1947 zijn ontsloten. Soms worden in andere archieven ook ruiminggegevens aangetroffen, maar het overgrote deel van deze gegevens is niet meer te achterhalen. Daarom bestaat er een hiaat in de informatie over munitieruimingen voor de periode 1947-1972. Conform het Certificatieschema OO dient het Semistatische archief van het Ministerie van Defensie te Rijswijk altijd geraadpleegd te worden.

Betrouwbaarheid van de bron

De ruimingsrapporten van de MMOD (periode 1945-1947) worden als zeer betrouwbaar gezien wat betreft de gebeurtenis en het soort gemelde explosief. De locatieaanduidingen van aangetroffen explosieven zijn in de regel echter onnauwkeurig (vaak het adres van het perceel waar het explosief is aangetroffen, soms een centraal meldpunt zonder aanduiding van de locatie van het explosief) waar in bepaalde gevallen rekening mee gehouden dient te worden in de afbakening van een verdacht gebied. De ruiming van explosieven door deze instantie zijn echter zeer betrouwbare (contra)indicaties voor de conclusies ten aanzien van het onderzoeksgebied.

Geraadpleegde archief in het Semistatisch archief van het Ministerie van Defensie

In dit archief is het archief van de Mijn- en Munitie Opruimingsdienst (MMOD) 1945-1947 geraadpleegd.

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante meldingen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.6 Archief van de EODD

Vanaf de jaren zeventig heeft de Explosieven Opruimingsdienst Defensie ("EODD") de ruiming van explosieven uitgevoerd, gerapporteerd en gearhiveerd. Deze munitie opruimingsrapporten ("MORA's") van de EODD zijn de belangrijkste bron van informatie voor het achterhalen van munitieruiming van 1972. Tevens beschikt de EODD over mijnenkaarten, waarin de bekende geregistreerde mijnen velden zijn opgenomen met bijbehorende rapportages betreffende de ruiming van deze velden. Conform het Certificatieschema OO dient het archief van de EODD altijd geraadpleegd te worden.

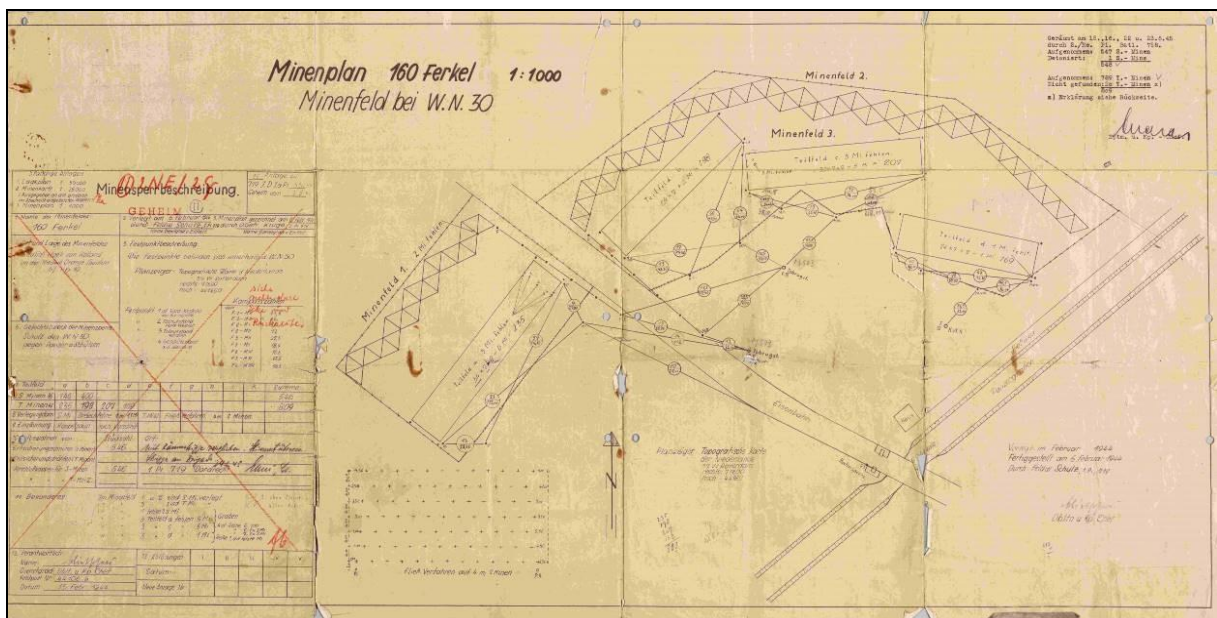
Betrouwbaarheid van de bron

Ruimingsrapporten/mora's

De ruimingsrapporten van de EODD (vanaf 1970) worden als zeer betrouwbaar gezien wat betreft de gebeurtenis en het soort gemelde explosief. De locatieaanduidingen van aangetroffen explosieven zijn in de regel echter onnauwkeurig (vaak het adres van het perceel waar het explosief is aangetroffen, soms een centraal meldpunt zonder aanduiding van de locatie van het explosief) waar in bepaalde gevallen rekening mee gehouden dient te worden in de afbakening van een verdacht gebied. De ruiming van explosieven door deze instantie zijn echter zeer betrouwbare (contra)indicaties voor de conclusies ten aanzien van het onderzoeksgebied.

Mijnenkaarten

De mijnenkaarten zijn over het algemeen betrouwbaar, hoewel vaak niet nauwkeurig ingetekend. Dit laatste is – indien noodzakelijk voor de juist analyse en/of afbakening van een verdacht gebied – aan te passen. De achterliggende stukken betreffen in de regel echter regelmatig de legrapporten van de betreffende Duitse eenheden, met exacte en specifieke informatie over het veld. Ook de rapporten van de ruiming van de velden zijn over het algemeen vaak vrij specifiek, met vermelding van uitvoerenden, datum ruiming, aantallen en soorten mijnen, eventueel ontbrekende mijnen en toelichting waarom men vermoedde dat er mijnen ontbraken.

Figuur 3.2.6-I. Legrapport van mijnen velden. Bron: EODD.

Geraadpleegde bronnen bij de EODD

Zowel de MORA's als de mijnenkaarten zijn geraadpleegd.

Leemte in kennis EODD-archief

- De locatieaanduidingen op de MORA's zijn onbetrouwbaar en zelfs met juiste gegevens, zijn ze soms verkeerd gearcheveerd. Er kunnen dus MORA's gemist zijn, omdat ze op een verkeerd adres zijn geregistreerd.
- MORA's die geregistreerd zijn met als locatieaanduiding het politiebureau zijn niet geraadpleegd. Dit betreft explosieven die bij de politie zijn ingeleverd, door de politie naar kantoor meegenomen, in beslag genomen wapens en andere naoorlogse explosieven. Deze zijn niet te linken aan een locatie of oorlogshandeling uit WOII en daarom niet bruikbaar voor het onderzoek.
- De volgende WO-nummers in/nabij het onderzoeksgebied zijn aangevraagd, maar zijn niet geleverd door het archief: 20010604.

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante meldingen wordt verwezen naar de tweede tabel in bijlage 3.

3.2.7 Historische verenigingen en heemkundekringen

Vaak hebben historische verenigingen of heemkundekringen periodieken waarin een tal van onderwerpen aan bod komen, waaronder WOII. Het verschilt per vereniging en locatie hoe uitgebreid de betreffende informatie is. Zo hebben sommige verenigingen leden die een speciale interesse in WOII hebben en zijn andere verenigingen meer toegespitst op andere onderwerpen.

Betrouwbaarheid van de bron

In deze archieven wordt zeer uiteenlopende informatie aangetroffen van zeer uiteenlopende bronnen en betrouwbaarheid. Indien er geen tweede bron is, die een melding uit een dergelijke bron bevestigt, is de betrouwbaarheid van de informatie in de analyse in bijlage 3 toegelicht en onderbouwd.

Geraadpleegde historische verenigingen en/of heemkundekringen

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

Overzichtslijst geraadpleegde nummers van tijdschrift De Maasgouw.

Jaar	Jaargang	Nr.	Titel artikel	Auteur
1969	88	-	Hoe Weert in 1940 en in 1944 aan een ramp ontkwam.	Henkens, Jan

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.8 Defence Overprintkaarten

Tijdens WOII werden door de geallieerden kaarten van strategische gebieden gemaakt op basis van luchtfoto-interpretaties, aangevuld met informatie die men via het verzet kreeg. Dergelijke kaarten betroffen topografische kaarten met daarin gemarkeerd de locaties van Duitse verdedigingswerken, vaak met details van aantallen, soorten en maten van geschutopstellingen.

Betrouwbaarheid van de bron

De bron wordt als vrij betrouwbaar gezien, aangezien de luchtfoto-interpretaties door zeer ervaren specialisten werd gedaan, waarbij hun expertise werd gecombineerd met waarnemingen van het verzet ter plaatse.

Geraadpleegde kaarten

Onderstaande kaarten uit The National Archives zijn geraadpleegd.

Defence Overprint kaarten		
Kaart. Nr.	Omschrijving kaarten	Relevant
	Er zijn geen defence overprintkaarten van het gebied aangetroffen	

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het archief geen relevante meldingen aangetroffen.

3.2.9 Overige Nederlandse archieven

Naast de reeds vermelde archiefinstellingen, zijn er nog andere uiteenlopende archiefinstellingen in Nederland die relevante informatie voor vooronderzoek (kunnen) bevatten. Dit betreft vaak kleinere archieven van bijvoorbeeld lokale musea, het NS-archief en soms zelfs privé-archieven. Dergelijke archieven zijn niet voor elke locatie aanwezig en er is conform Certificatieschema OO geen verplichting ze te raadplegen.

3.2.9.1 Nationaal Brandweer Documentatie Centrum (Brandweerarchief)

Door de brandweer is een chronologisch overzicht opgesteld van grootschalige ongevallen in Nederland waarin gebeurtenissen zijn opgenomen met een som van doden en gewonden groter of gelijk aan tien. Uitgangspunt voor dit criterium is dat een dergelijk aantal slachtoffers vraagt om een enigszins omvangrijke en gecoördineerde inzet van medische hulpverlening. Deze lijst omvat ook de periode van WOII en aan WOII gerelateerde ongevallen in de periode hierna.

Betrouwbaarheid van de bron

De bron wordt als wisselend betrouwbaar gezien, aangezien de bronnen die gebruikt zijn voor het opstellen van deze lijsten zeer divers zijn en variëren van gedigitaliseerde kranten tot in archieven gevonden verslagen of dagboeken/rapporten van de Luchtbeschermingsdienst. Ook zitten er diverse vermeldingen uit secundaire literatuur bij.

Geraadpleegde documenten

Brandweerarchief	
Omschrijving documenten	Relevant
Branden met grote aantallen slachtoffers Nederland v8 1	Nee, 1
Grootschalig verkort NBDC site aug 2015	Nee, 1
Grootschalig 3 oorlogsjaren 40-45	Nee, 1
Omgekomen leden LBV HVD BB	Nee, 1

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het archief geen relevante meldingen aangetroffen.

3.2.10   Getuigenverklaringen

Interviews met ooggetuigen, die informatie hebben over de eventuele aanwezigheid van neergestorte vliegtuigen, afgeworpen bommen en andere gevechtshandelingen binnen het gebied, kan veel bruikbare informatie opleveren. Ruim 75 jaar na dato is het aantal ooggetuigen echter zeer beperkt. Vanuit het Certificatieschema OO is er geen verplichting om getuigen te raadplegen.

Betrouwbaarheid van de bron

Eventuele ooggetuigen waren ten tijde van WOII meestal erg jong en bovendien vonden de gebeurtenissen meer dan 75 jaar geleden plaats. Verklaringen van ooggetuigen zijn daarom niet altijd betrouwbaar, waardoor een ooggetuigenverklaring altijd door een tweede bron bevestigd dient te worden, of onderbouwd zal worden waarom een specifieke verklaring als betrouwbaar wordt gezien bij afwezigheid van een andere bron.

Geraadpleegde getuigen

Er zijn voor onderhavig onderzoek geen getuigen geraadpleegd.

3.2.11   Buitenlandse archieven

In het buitenland zijn diverse archieven met uitgebreide informatie over WOII. Deze bevatten archiefstukken, boeken en foto's van oorlogshandelingen gemaakt of buitgemaakt door de troepen van het land waar het betreffende archief staat. Aangezien eenheden van diverse nationaliteiten op Nederlands grondgebied hebben gevochten, bevatten deze archieven vaak informatie over het voorkomen van explosieven in Nederland. De buitenlandse archieven betreffen de onderstaande en de buitenlandse luchtfotoarchieven zoals in §3.3 vermeld.

3.2.11.1   The National Archives te Londen

The National Archives te Londen (verder "TNA") is het officiële archief van Groot-Brittannië, met informatie over de Britse geschiedenis tot meer dan 1.000 jaar geleden. Hier zijn ondermeer operationele aanvalsgegevens te vinden met informatie over lucht-aanvallen van de Royal Air Force (verder "RAF") tijdens WOII. In dit archief dient conform het Certificatieschema OO een relevante onderzoeksinspanning verricht te worden betreffende informatie over door de RAF uitgevoerde luchtaanvallen in het onderzoeksgebied of de directe omgeving. Hierbij dient gekeken te worden naar de stukken van Bomber Command RAF, Coastal Command RAF, Fighter Command RAF/Air Defence Great Britain en de Second Tactical Air Force. Tevens geldt dit archief als een aanvullende bron met betrekking tot onderzoek naar geallieerde artilleriebeschietingen in de periode vanaf september 1944. Wanneer er in overige bronnen indicaties zijn dat het onderzoeksgebied in deze periode is getroffen door geallieerde artilleriebeschietingen, dienen de War Diaries van de relevante geallieerde eenheden te worden geraadpleegd om detailinformatie aangaande deze beschietingen te verzamelen.

DETAIL OF WORK CARRIED OUT									
By 197 SQUADRON									
FOR THE MONTH OF JANUARY 1945									
DATE	AIRCRAFT TYPE & NUMBER	CREW	DUTY	TIME		DETAILS OF SORTIE OR FLIGHT	REFERENCES		
				Up	Down				
20.1.45 (continued)	TYPHOON I B.		PILOT						
	X	S/Lt. R.G. CURRY		1255	1335	DDA21 INTERDICTION R.885850. The operation was abortive owing to bad weather, 10/10th. snow cloud at 4-14000 feet and the bombs were brought back.			
	M	P/O. D.E. MATTHEWS		"	"				
	J	P/Lt. J.K. HARDING, D.F.C.		"	"				
	B	P/O. J.G.B. GIBBINGS		"	"				
	D	P/Lt. G.G. MAHAFFY		"	"				
21.1.45	L	P/O. D.M. SMITH		"	"				
	R	P/Lt. J.G.B. HARTLEY		"	"				
	A	P/O. J.K. BYRNE		"	"				
	N	P/O. J.K. BYRNE		1155	1255	NO FLYING.			
	R	P/Lt. J.G.B. HARTLEY		"	"	DDA35/SHE1. STENOZ. POINT HENRIEBURG IN BUILDING. These aircraft were airborne with 193,257 and 253 Squadrons and were over the target between 1245 and 1245 hours. This Squadron led by W/Odr. Flying dropped all their bombs in a low level attack. All burst in the target area and the building was considered destroyed.			
	I	P/Lt. J.K. HARDING, D.F.C.		1155	1205				
22.1.45	H	P/O. G.R. GIBBINGS		1155	1225				
	B	P/O. J.M. JAMES		"	"				
	A	P/O. A.R. DE SIE (BRIGIAN) (183838)		"	"				
	S	P/Lt. R.G. CURRY		"	"				
	M	P/Odr. J.W. HOWELL (AUS425852)		"	"				
	T	P/O. G.E. PARKINSON		"	"				
	I	S/Lt. R.G.C. CURRY		1430	1530	DD41 LEIDEN BRIDGE Y.785039. These aircraft were led by S/Lt. CURRY and were over the target at 1500 hours. Two direct hits were seen and the bridge appeared to be sagging. There was a good concentration of bombs.			
	H	P/O. A.R. JAMES (AUS413870)		"	"				
	S	P/Lt. J.G.B. HARTLEY		"	"				
	B	P/O. G.R. GIBBINGS		"	"				
	P	P/O. G.G. MAHAFFY		"	"				
	N	P/O. J.K. BYRNE		"	"				
	J	P/Lt. J.K. HARDING, D.F.C.		"	"				
	L	P/O. M.E. JONES		"	"				
	A	P/O. D.M. SMITH		"	"				
	T	P/O. D.M. SMITH		"	"				
	G	P/O. J.W. HOWELL (AUS425852)		1425	1515	ARMED ROCK. UTRECHT AREA. This aircraft was led by the Group Captain, Commanding the Wing. The bombs were dropped on the railway junction at R.0994 with two very near misses. Two MG on the road to the south of the junction were strafed and both damaged. Over 12 troops were seen to bale out and these were shot up with many hits. Suspected ammo dumps were seen at the side of the road R.050440. About six bunkers 15 x 20 x 6 feet were seen and much track activity.			
	J	P/Lt. J.G.B. HARTLEY		1630	1725	DD41. INTERDICTION LEIDEN D.759999. These aircraft were led by P/Lt. HARTLEY and were over the target at 1700 hours. 13 bombs were dropped (one hang up) and no hits were claimed. A V2 was seen taking off from D.931842 heading west at an angle of 70-75 Degs. Medium light flak was encountered from the target area.			
	N	P/O. G.R. GIBBINGS		"	"				
	G	P/O. J.C. ROOK		"	"				
	T	P/O. T.E. PARKINSON		"	"				
	A	P/O. D.M. SMITH		"	"				
	L	P/O. K.F.C. BOWMAN		"	"				
	W	P/O. J.W. JAMES		"	"				

Figuur 3.2.9.1-I. Voorbeeld van de verslaglegging van de resultaten van een luchtaanval uitgevoerd door de RAF (in dit geval 197 Squadron van de 2nd Tactical Air Force). Per dag wordt vermeld welke piloten met welk type toestel bij een aanval betrokken was, met geplande doelwit en waargenomen resultaten gerapporteerd. Bron: The National Archives te Londen.

Betrouwbaarheid van de bron

Van de uitgevoerde luchtaanvallen zijn operationele aanvalsverslagen opgesteld. Hierin staan vermeld welke vliegtuigen, op welke dag en welk tijdstip, met welke wapens en op welk doelwit geacht werden een aanval uit te voeren. Daarnaast is achteraf door de bemanning gerapporteerd wat ze gedurende hun vlucht daadwerkelijk hebben uitgevoerd. Wat betreft deel één – type en aantallen vliegtuigen, datum en tijd, soorten wapens en het beoogd doelwit – zijn deze rapporten zeer betrouwbaar. Wat betreft deel twee – daadwerkelijk uitgevoerde aanvallen – zijn de rapporten maar zeer beperkt betrouwbaar en dienen door een tweede bron bevestigd te worden. Uit ervaring van T&A en onderzoeken van de RAF blijkt dat het beoogde doelwit (zeker in het begin van WOII) vaak niet gevonden werd en een verkeerd doelwit werd aangevallen. Daarnaast blijkt – ook uit ervaring van T&A en onderzoeken van de RAF – dat de gemelde resultaten vaak sterk overdreven waren.

Ook door de grondtroepen zijn verslagen opgesteld van hun acties en ervaringen, zoals de War Diaries van de Britten en de After Action Reports van de Amerikaanse troepen. Hier staan onder andere de bewegingen van de troepen in, of ze onder vuur lagen, waar ze vijanden waarnamen, etc. De betrouwbaarheid wisselt. Meldingen dat men onder vuur lag, zullen betrouwbaar zijn, echter locaties en meldingen van derden zijn minder betrouwbaar. Bij meldingen van locaties kunnen fouten van het kaartlezen naar voren komen, of is de omschrijving te karig om te bepalen waar men zich bevond. Indien locaties door derden gemeld werden, is de kans op fouten nog veel groter. Dit geldt ook voor meldingen van derden over andere zaken, net als schattingen van de sterkte van de vijand.

Geraadpleegde toegangsnummers van het National Archives te Londen

Relevante zoekslag in gegevens van de RAF

Om te voldoen aan de richtlijnen m.b.t. het doen van een relevant onderzoeksinspanning in de gegevens van de RAF, zoals gesteld in het Certificatieschema OO, is Wardocs geraadpleegd. Zie §3.2.11.5 voor een nadere toelichting. De documenten van de hieronder vermelde toegangsnummers, zijn door een onderzoeker van T&A geraadpleegd.

Toegangsnummer AIR 37 – 2nd Tactical Air Force: Registered files and reports		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
715-718	Daily Log Second Tactical Air Force, Sept. 1944 – May 1945	Nee, 1

Leemte in kennis National Archives te Londen

- De gemelde aangevallen locaties zijn notoir onbetrouwbaar.
- De gemelde resultaten van de aanval zijn vaak sterk overdreven.

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Er zijn in het archief geen relevante meldingen aangetroffen.

3.2.11.2   *Library and Archives Canada*

De Library and Archives Canada ("Ottawa") te Ottawa is het officiële archief van Canada. Hier zijn o.a. War Diaries van de Canadese eenheden en (lucht)foto's van WOII ondergebracht.

Betrouwbaarheid van de bron

Hiervoor geldt hetzelfde als voor The National Archives te Londen met betrekking tot de opgestelde verslagen van grondtroepen (zie §3.2.11.1) en hetzelfde als voor luchtfoto's in het algemeen zoals omschreven in §3.3.

Geraadpleegde toegangsnummers van Library and Archives Canada

Voor onderhavig onderzoek is het archief niet geraadpleegd. Er zijn geen aanwijzingen dat Canadese troepen actief zijn geweest nabij het onderzoeksgebied.

3.2.11.3   *The National Archives and Records Administration te College Park*

The National Archives and Records Administration ("NARA") te College Park is het officiële archief van de Verenigde Staten. Hier zijn o.a. vluchtgegevens van luchtaanvallen van de United States Army Air Forces en (lucht)foto's van WOII te vinden.

Betrouwbaarheid van de bron

Hiervoor geldt hetzelfde als voor The National Archives te Londen met betrekking tot vluchtgegevens (zie §3.2.11.1) en hetzelfde als voor luchtfoto's in het algemeen zoals omschreven in §3.3.

Geraadpleegde toegangsnummers van NARA te College Park

Dit archief is voor onderhavig onderzoek niet geraadpleegd, aangezien er op basis van de geraadpleegde bronnen geen aanleiding was om aanvullende, relevante informatie in dit archief te verwachten.

3.2.11.4   *Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg*

Het Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg bevat de informatie van de Duitse militaire geschiedenis vanaf 1867. Conform de richtlijnen van het Certificatieschema OO dient ten minste de collectie Lageberichte van de Luftwaffenführungsstab Ic geraadpleegd, die meldingen bevat over bomafwerpen op Nederlands grondgebied in de periode 10 mei 1940 - 10 november 1941.

Betrouwbaarheid van de bron

Er zijn diverse soorten Duitstalige rapporten te vinden. Deze lopen uiteen van rapporten opgesteld door een Duitse autoriteit op een locatie in Nederland die verslag legde van gebeurtenissen ter plaatse (zoals een Ortskommandant) tot aan korte samenvattende rapporten die naar Duitsland werden gestuurd om verslag te doen van de gebeurtenissen (vaak luchtactiviteit) in Nederland. Voor deze rapporten geldt hetzelfde als voor de archiefstukken uit gemeentearchieven, regionale archieven en het Nationaal Archief, namelijk dat de gebeurtenis zelf betrouwbaar is, maar de betrouwbaarheid van de details

afhangen van de persoon die rapporteert en zijn positie.

Tevens bevat het archief enkele luchtfoto's uit WOII. Hiervoor geldt hetzelfde als voor luchtfoto's in het algemeen zoals omschreven in §3.3.

Geraadpleegde inventarissen van het Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg

RH24-88: LXXXVIII. Armee korps		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
RH24-88/13	Tätigkeitsberichte Juni-Dezember 1942	Nee, 1
RH24-88/70	Tätigkeitsberichte Januar-Juni 1943	Nee, 1
RH24-88/78	Tätigkeitsberichte Juli-Dezember 1943	Nee, 1
RH24-88/90	Tätigkeitsberichte Januar-Juni 1944	Nee, 1
RH24-88/99	Tätigkeitsberichte Juli-August 1944	Nee, 1

RL 2-II – Generalstab der Luftwaffe / Luftwaffeführungsstab, 1931-1945		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
4 5. Abteilung (Ic; Feindaufklärung, Abwehr, geistige Betreuung)		
4.3 Lagemeldungen, Lageberichte		
4.3.1 Reichsgebiet und alle Fronten		
Bandfolgetitel: Lageberichte alle Fronten.- Eigener und Feindeinsatz, Aufklärung		
RL 2-II/205	9. - 21. Mai 1940	Nee, 1
RL 2-II/206	22. - 27. Mai 1940	Nee, 1
RL 2-II/207	28. Mai - 2. Juni 1940	Nee, 1
RL 2-II/208	3. - 8. Juni 1940	Nee, 1
RL 2-II/209	9. - 14. Juni 1940	Nee, 1
RL 2-II/210	15. - 22. Juni 1940	Nee, 1
RL 2-II/211	23. - 30. Juni 1940	Nee, 1
RL 2-II/211a	1. - 6. Juli 1940	Nee, 1
RL 2-II/212	7. - 20. Juli 1940	Nee, 1
RL 2-II/213	21. Juli - 1. Aug. 1940	Nee, 1
RL 2-II/1025	2. - 11. Aug. 1940	Nee, 1
RL 2-II/1026	12. - 16. Aug. 1940	Nee, 1
RL 2-II/214	15. - 22. Sept. 1940	Nee, 1
RL 2-II/215	23. Sept. - 1. Okt. 1940	Nee, 1
RL 2-II/216	3. - 13. Okt. 1940	Nee, 1
RL 2-II/217	14. - 24. Okt. 1940	Nee, 1
RL 2-II/218	25. Okt. - 4. Nov. 1940	Nee, 1
RL 2-II/219	5. - 13. Nov. 1940	Nee, 1
RL 2-II/220	14. - 19. Nov. 1940	Nee, 1
RL 2-II/221	20. - 26. Nov. 1940	Nee, 1
RL 2-II/222	27. Nov. - 3. Dez. 1940	Nee, 1
RL 2-II/223	4. - 12. Dez. 1940	Nee, 1
RL 2-II/224	13. - 21. Dez. 1940	Nee, 1
RL 2-II/225	22. - 31. Dez. 1940	Nee, 1
RL 2-II/226	1. - 9. Jan. 1941	Nee, 1
RL 2-II/227	10. - 18. Jan. 1941	Nee, 1
RL 2-II/228	19. - 31. Jan. 1941	Nee, 1
RL 2-II/229	1. - 9. Febr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/230	10. - 18. Febr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/231	19. - 28. Febr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/232	1. - 8. März 1941	Nee, 1
RL 2-II/233	9. - 16. März 1941	Nee, 1
RL 2-II/234	17. - 21. März 1941	Nee, 1
RL 2-II/235	22. - 24. März 1941	Nee, 1
RL 2-II/236	25. - 31. März 1941	Nee, 1
RL 2-II/237	1. - 7. Apr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/238	8. - 14. Apr. 1941	Nee, 1

RL 2-II – Generalstab der Luftwaffe / Luftwaffeführungsstab, 1931-1945		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
4 5. Abteilung (Ic; Feindaufklärung, Abwehr, geistige Betreuung)		
4.3 Lagemeldungen, Lageberichte		
4.3.1 Reichsgebiet und alle Fronten		
Bandfolgetitel: Lageberichte alle Fronten.- Eigener und Feindeinsatz, Aufklärung		
RL 2-II/239	15. - 22. Apr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/240	23. - 30. Apr. 1941	Nee, 1
RL 2-II/241	1. - 6. Mai 1941	Nee, 1
RL 2-II/242	7. - 14. Mai 1941	Nee, 1
RL 2-II/243	15. - 26. Mai 1941	Nee, 1
RL 2-II/244	27. Mai - 7. Juni 1941	Nee, 1
RL 2-II/245	8. - 15. Juni 1941	Nee, 1
RL 2-II/246	16. - 25. Juni 1941	Nee, 1
RL 2-II/247	26. - 30. Juni 1941	Nee, 1
RL 2-II/248	1. - 6. Juli 1941	Nee, 1
RL 2-II/249	7. - 12. Juli 1941	Nee, 1
RL 2-II/250	13. - 18. Juli 1941	Nee, 1
RL 2-II/251	19. - 24. Juli 1941	Nee, 1
RL 2-II/252	25. - 31. Juli 1941	Nee, 1
RL 2-II/253	1. - 9. Aug. 1941	Nee, 1
RL 2-II/254	10. - 16. Aug. 1941	Nee, 1
RL 2-II/255	17. - 22. Aug. 1941	Nee, 1
RL 2-II/256	23. - 28. Aug. 1941	Nee, 1
RL 2-II/257	29. Aug. - 3. Sept. 1941	Nee, 1
RL 2-II/258	4. - 8. Sept. 1941	Nee, 1
RL 2-II/259	9. - 14. Sept. 1941	Nee, 1
RL 2-II/260	15. - 20. Sept. 1941	Nee, 1
RL 2-II/261	21. - 26. Sept. 1941	Nee, 1
RL 2-II/262	27. Sept. - 2. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/263	3. - 9. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/264	10. - 14. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/265	15. - 18. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/266	19. - 23. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/267	24. - 28. Okt. 1941	Nee, 1
RL 2-II/268	28. Okt. - 3. Nov. 1941	Nee, 1
RL 2-II/269	4. - 9. Nov. 1941	Nee, 1

RM 7- OKM / Seekriegsleitung der Kriegsmarine		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
Seekriegsleitung		
RM 7/345	Bd. 18 Entfernen 15. - 23. Aug. 1940	Nee, 1
RM 7/346	Bd. 19 Entfernen 24. - 31. Aug. 1940	Nee, 1
RM 7/347	Bd. 20 Entfernen 1. - 8. Sept. 1940	Nee, 1
RM 7/348	Bd. 21 Entfernen 9. - 21. Sept. 1940	Nee, 1

RM45/II: Kriegstagebücher		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
RM 7/345	Bd. 18 Entfernen 15. - 23. Aug. 1940	Nee, 1
RM 7/346	Bd. 19 Entfernen 24. - 31. Aug. 1940	Nee, 1
RM 7/347	Bd. 20 Entfernen 1. - 8. Sept. 1940	Nee, 1
RM 7/348	Bd. 21 Entfernen 9. - 21. Sept. 1940	Ja

RW 37 - Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden (1940-1945)		
De stukken betreffen vooral in beslag genomen zaken als vliegtuigen, grond en 'Kriegswichtige Objekten'. Verder een deel over in Nederland gesneuvelde Duitse soldaten		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
RW37/23	Wochenlageberichte Bd.1: 29. Dez. 1941-30. Aug. 1942	Ja
RW37/24	Wochenlageberichte Bd.2: 31 Aug. 1942 - 16. Mai 1943	Nee, 1

RW 37 - Wehrmachtsbefehlshaber in den Niederlanden (1940-1945)		
De stukken betreffen vooral in beslag genomen zaken als vliegtuigen, grond en 'Kriegswichtige Objekten'. Verder een deel over in Nederland gesneuvelde Duitse soldaten		
Inv. Nr.	Omschrijving archiefstuk(ken)	Relevant
RW37/25	Wochenlageberichte Bd.3: Juni-Nov. 1943	Nee, 1

Leemte in kennis Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg

- Veel informatie van Duitse instanties is in WOII verloren gegaan in de strijd, bewust vernietigd, of kwijtgeraakt. Op voorhand kan daarom zondermeer worden gesteld dat er mogelijk informatie ontbreekt in de geraadpleegde inventarissen.
- Diverse van de stukken, zoals de Kriegstagebücher, zijn handgeschreven. Deze handschriften zijn niet altijd goed te ontcijferen.

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.2.11.5 Wardocs (Hans Nauta)

T&A werkt regelmatig samen met het bedrijf Wardocs van de gerenommeerde onderzoeker Hans Nauta. Via Wardocs worden gegevens omtrent bombardementen en/of vliegtuigcrashes aangeleverd uit buitenlandse archieven zoals The National Archives te Londen, The National Archives and Records Administration ("NARA") te College Park en het Bundesarchiv-Militärarchiv te Freiburg.

Betrouwbaarheid van de bron

Hans Nauta bezit een zeer uitgebreid archief van documenten uit genoemde archieven, verwerkt in een uitvoerige database en heeft zeer veel ervaring met het raadplegen van de archieven en het assisteren bij vooronderzoeken naar mogelijk aanwezige explosieven. Daarbij levert hij scans van de originele archiefstukken met bronvermelding. Daarmee levert hij informatie gebaseerd op degelijk onderzoek en waarvan de bron verifieerbaar is. Voor de geleverde stukken geldt dat ze dezelfde betrouwbaarheid hebben als reeds gemeld bij betreffende archieven. Omdat Hans Nauta een zeer uitgebreide database heeft, die hij uitvoerig raadpleegt, zijn in feite enkele leemtes in kennis van bepaalde bronnen gedekt. Zijn bevindingen worden altijd onderbouwd gerapporteerd, waarbij T&A dit analyseert en verwerkt in kader van het onderzoek.

Relevante zoekslag in gegevens van de RAF

Om te voldoen aan de richtlijnen m.b.t. het doen van een relevante onderzoeksinspanning in de gegevens van de RAF, zoals gesteld in het Certificatieschema OO, is Wardocs geraadpleegd. Op basis van de zeer uitgebreide en systematisch toegankelijke database van Wardocs is daarmee een relevante zoekslag gedaan in de volgende bronnen:

Commands

- AIR14: Bomber Command
- AIR15: Coastal Command
- AIR16: Fighter Command
- AIR24: Fighter Command
- AIR37: Allied Expeditionary Air Force en Second Tactical Air Force

Groups

- AIR25: Groups

Squadrons

- AIR27: Squadrons

Voor de stukken van Bomber Command RAF geldt tevens dat T&A de boeken van Zwanenburg als relevante zoekslag beschouwd. Hoewel de heer Zwanenburg voor deze werken uitsluitend de Daily en Weekly Summaries uit het archief van The National Archives te Londen heeft gebruikt en die voor bepaalde periodes van WOII niet uitvoerig zijn, is T&A van mening dat het volstaat. De reden hiervoor is drieledig.

Ten eerste de betrouwbaarheid van de locatieaanduidingen in de stukken van Bomber Command RAF – deze zijn namelijk notoir onbetrouwbaar.³ Zeker aangezien de RAF al vroeg in de oorlog overging tot vrijwel uitsluitend nachtelijke aanvallen, wat de navigatie niet ten goede kwam. Een melding in deze stukken van een aanval in of nabij het onderzoeksgebied, zonder bevestiging uit een bron die betrouwbaar is m.b.t. de locatie, zou daardoor op geen enkele wijze leiden tot een andere conclusie van het onderzoek.

Ten tweede heeft de heer Zwanenburg voor zijn onderzoeken reeds een vrij uitvoerige zoekslag gemaakt en de meldingen m.b.t. Nederland verwerkt in zijn boeken. Een meer uitvoerige zoektocht, zonder dat er aanvullende informatie beschikbaar is om gericht te kunnen zoeken, zou dus dieper moeten gaan en erg arbeidsintensief zijn.

Ten derde zit de leemte in de boeken van Zwanenburg voornamelijk aan het einde van WOII, toen de oorlog in alle hevigheid in en nabij Nederland plaatsvond. Om dit te ondervangen raadpleegt T&A altijd luchtfoto's van eind WOII, zodat ook incidentele en/of niet in andere bronnen vastgelegde sporen van oorlogshandelingen gevonden worden. Indien daaruit blijkt dat er sprake is van een luchtaanval op of nabij het onderzoeksgebied, voert T&A waar nodig alsnog een zoekslag uit in de archieven van Bomber Command RAF.

---

³ Doelwitten werden vaak niet gevonden, of herkend, zeker in het begin van de oorlog en bij nachtelijke aanvallen. Uit een onderzoek van de RAF uit augustus 1941, het Bensusan-Butt report, bleek dat in de zomer van 1941 slechts 20% van de bommen binnen een straal van circa 8 kilometer van het doelwit terecht kwamen. Hoewel gedurende WOII dit verbeterde, bleef het een probleem voor de geallieerde luchtmacht.

Met andere woorden: Op voorhand – dus zonder concrete aanwijzing uit andere bron – onderzoek doen in de stukken van Bomber Command RAF kan alleen leiden tot een andere conclusie indien (1) de locatieaanduiding in de betreffende stukken correct en nauwkeurig genoeg zijn, (2) de aanval niet reeds vermeld was in de boeken van Zwanenburg, (3) geen enkele andere bron melding doet van bominslagen, (4) er een luchtfoto beschikbaar is van na de aanval en (5) de luchtfoto sporen laat zien die de aanval bevestigen. Volgens T&A staat de extra inspanning daardoor niet in verhouding tot de kans op bruikbare resultaten die anderzijds niet verkregen zouden zijn.

T&A doorzoekt het archief van Bomber Command RAF wel indien er uit andere bronnen aanwijzingen zijn, die duiden op een bombardement door eenheden van dit Command.

Door Wardocs geraadpleegde toegangsnummers van het National Archives te Londen

Er is via Wardocs geen relevante informatie met betrekking tot onderhavig onderzoek achterhaald.

3.2.11.6   *Service Historique de la Défense, Château de Vincennes (Frankrijk)*

De Service Historique de la Défense ("SHD") is het archief van het Franse ministerie van defensie. Het bevat met name stukken over de Franse militaire historie vanaf de 17de eeuw. Hoewel het Franse leger en luchtmacht betrekkelijk weinig actief zijn geweest in WOII in Nederland, geldt met name voor Zeeland en enkele delen van Brabant dat ze in de meidagen van 1940 slag hebben geleverd en luchtaanvallen hebben uitgevoerd.

Betrouwbaarheid van de bron

Hiervoor geldt hetzelfde als voor The National Archives te Londen (zie §3.2.11.1) en collectie 409 uit het NIMH (zie §3.2.3), namelijk dat gevechtsverslagen en behaalde resultaten bewust of onbewust overdreven kunnen zijn, in de hitte van de strijd waarne- mingen soms foutief waren en dat de Fransen minder bekend waren met Nederland en dus plaatsnamen en locaties verkeerd vermelden.

Geraadpleegde toegangsnummers van Service Historique de la Défense

Voor onderhavig onderzoek is het archief niet geraadpleegd. Er zijn geen aanwijzingen dat nabij het onderzoeksgebied Frans roepen actief zijn geweest.

3.2.12 Informatie van internet

Tegenwoordig is ook internet een goede bron voor informatie, ook voor vooronderzoek. Hoewel op internet informatie staat waarvan de betrouwbaarheid en nauwkeurigheid in twijfel getrokken kunnen worden, zijn er tegenwoordig ook veel archiefinstellingen die foto's, archiefstukken, dagboeken en meer gedigitaliseerd materiaal beschikbaar hebben gesteld via hun website. Daarnaast is er informatie te vinden van amateurhistorici, krantenberichten van de afgelopen decennia, contactgegevens van mogelijke getuigen en locatiedeskundigen en meer.

Betrouwbaarheid van de bron

De betrouwbaarheid van informatie van internet is zeer sterk wisselend. Er wordt alleen informatie van internet verwerkt in onderzoeken wanneer de bron als redelijk tot zeer betrouwbaar wordt gezien, of tenminste in één betrouwbare bron wordt bevestigd. Indien de informatie van internet doorslaggevend is voor een analyse, zal de betrouwbaarheid in de analyse in bijlage 3 vermeld worden.

Website Vergeltungswaffen

De website <http://www.vergeltungswaffen.nl/> geeft een overzicht van gebeurtenissen omtrent V-wapens (V₁ en V₂) in Nederland. Op de kaart zijn locaties van inslagen en lanceerinstallaties aangegeven. Bij de meldingen wordt eventueel aanvullende beschikbare informatie betreffende datum en locatie weergegeven. De meldingen zijn echter niet voorzien van bronverwijzing. Op basis van eigen onderzoek kan worden gesteld dat de aangegeven locaties en data niet altijd correct zijn en er meldingen dubbel op de kaart staan. Tevens blijkt dat er verschillende meldingen in kaart staan waarvan de exacte locatie niet te achterhalen is. Vergeltungswaffen.nl is in dit onderzoek gebruikt voor een indicatie van de gebeurtenissen omtrent V-wapens. Meldingen dienen ter afbakening van op explosieven verdachte gebieden altijd te kunnen worden bevestigd met informatie uit andere bronnen.

Geraadpleegde websites

Website	Korte toelichting	Bronverwijzing ⁴
http://www.topotijdreis.nl/	Historische kaarten van Kadaster	Kadaster topotijdreis
http://www.echodelta.net/mbs/eng-translator.php	Website om coördinaten die de geallieerden gebruikten om te zetten naar huidige locaties.	N.v.t.
http://www.vergeltungswaffen.nl	Overzicht van V1 en V2-inslagen in Nederland	Vergeltungswaffen
www.ikme.nl	Indicatieve kaart militair erfgoed	ikme
https://www.delpher.nl/nl/kranten	Digitaal archief van historische kranten	Delpher
https://www.grebbeberg.nl/index.php?page=forum_discussiegroep&item=19116&group=6&view=3	Discussiegroep Grebbeberg – Crashes He-126 in mei 1940	Crash He-126
https://www.facestograves.nl/Life-Stories/MATHIAS%20Vincent%20William-AVB-bio-EN.pdf	Ooggetuigenverslagen crashes Halifax MZ314 en NR193	Ooggetuigen crash Halifax MZ314 en NR193

⁴ In bijlage 3 wordt in de kolom "bronverwijzing" naar deze termen verwezen voor de betreffende website.

Website	Korte toelichting	Bronverwijzing ⁴
https://www.tracesofwar.nl/sights/81540/Monument-Halifaxen-MZ314-en-NR193.htm	TracesOfWar.com - Monument Halifaxen MZ314 & NR193	Crash Halifax MZ314 en NR193

Uitwerking van de aangetroffen relevante stukken

Voor de aangetroffen relevante gebeurtenissen wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

3.3 LUCHTFOTO INTERPRETATIE

In WOII zijn door de geallieerden diverse fotoverkenningsvluchten boven Nederland uitgevoerd. Veel van deze luchtfoto's zijn terug te vinden in de Speciale Collecties van de bibliotheek van Wageningen UR ("Wag") en bij het Kadaster in Zwolle ("Zwolle"). Ook de luchtfotocollectie van de Royal Commission on the Ancient and Historical Monuments of Scotland ("RCAHMS") / National Collection of Aerial Photography ("NCAP") te Edinburgh (waarbinnen twee afzonderlijke archieven, "ACIU/JARIC") en the National Archives and Records Administration te College Park ("NARA") hebben (een grote hoeveelheid) luchtfoto's van Nederland beschikbaar. The National Archives te Londen ("TNA"), de Laurier Military History Archive in Canada ("LMH"), de National Air Photo Library Ottawa ("Canada"), het Bundesarchiv/Militärarchiv te Freiburg ("BAF") en het spoorwegmuseum te Utrecht ("SMU") beschikken over een beperkter aantal luchtfoto's van Nederland.

De Nederlandse luchtfotoarchieven van Wageningen en Zwolle, en de luchtfotocollectie van RCAHMS/NCAP zijn conform de richtlijnen van het Certificatieschema OO verplicht te raadplegen. De overige archieven zijn eventueel te raadplegen als er in deze drie archieven geen bruikbare luchtfoto's beschikbaar zijn en ook andere geraadpleegde bronnen niet voldoende duidelijkheid bieden met betrekking tot oorlogshandelingen, die middels luchtfoto-analyse opgehelderd kunnen worden.

Criteria luchtfotoselectie

Luchtfoto's worden geselecteerd op basis van de opnamedatum, dekking, schaal en kwaliteit van de luchtfoto. Middels deze criteria wordt de keuze voor de meest bruikbare luchtfoto's in relatie tot de oorlogshandeling gemaakt. De datum is daarbij erg belangrijk. Bij voorkeur wordt een foto van zo kort mogelijk na een oorlogshandeling gebruikt, omdat daarop de sporen ervan in de regel duidelijker zichtbaar zijn. Om deze sporen goed te onderscheiden wordt – waar nodig – een foto van voor de oorlogshandeling geraadpleegd, bij voorkeur van een datum van zo kort mogelijk ervoor. Daarnaast is beeldkwaliteit zeer belangrijk. De voorkeur gaat uit naar een scherpe foto, die het gebied goed dekt, van een goede schaal is en zonder beperkende factoren, zoals aanwezigheid van bewolking, inundaties, of beschadigingen aan de foto zelf. Zie ook bijlage 5 voor een de afspraken met de opdrachtgever m.b.t. de selectie van luchtfoto's.

Tevens wordt altijd een vlakdekkende luchtfotoanalyse uitgevoerd met foto's van eind WOII teneinde een zo compleet mogelijk beeld van de oorlogshandelingen te verkrijgen. Dit wordt gedaan ongeacht of er meldingen van oorlogshandelingen in de tijd ervoor zijn.

Luchtfoto-interpretatie

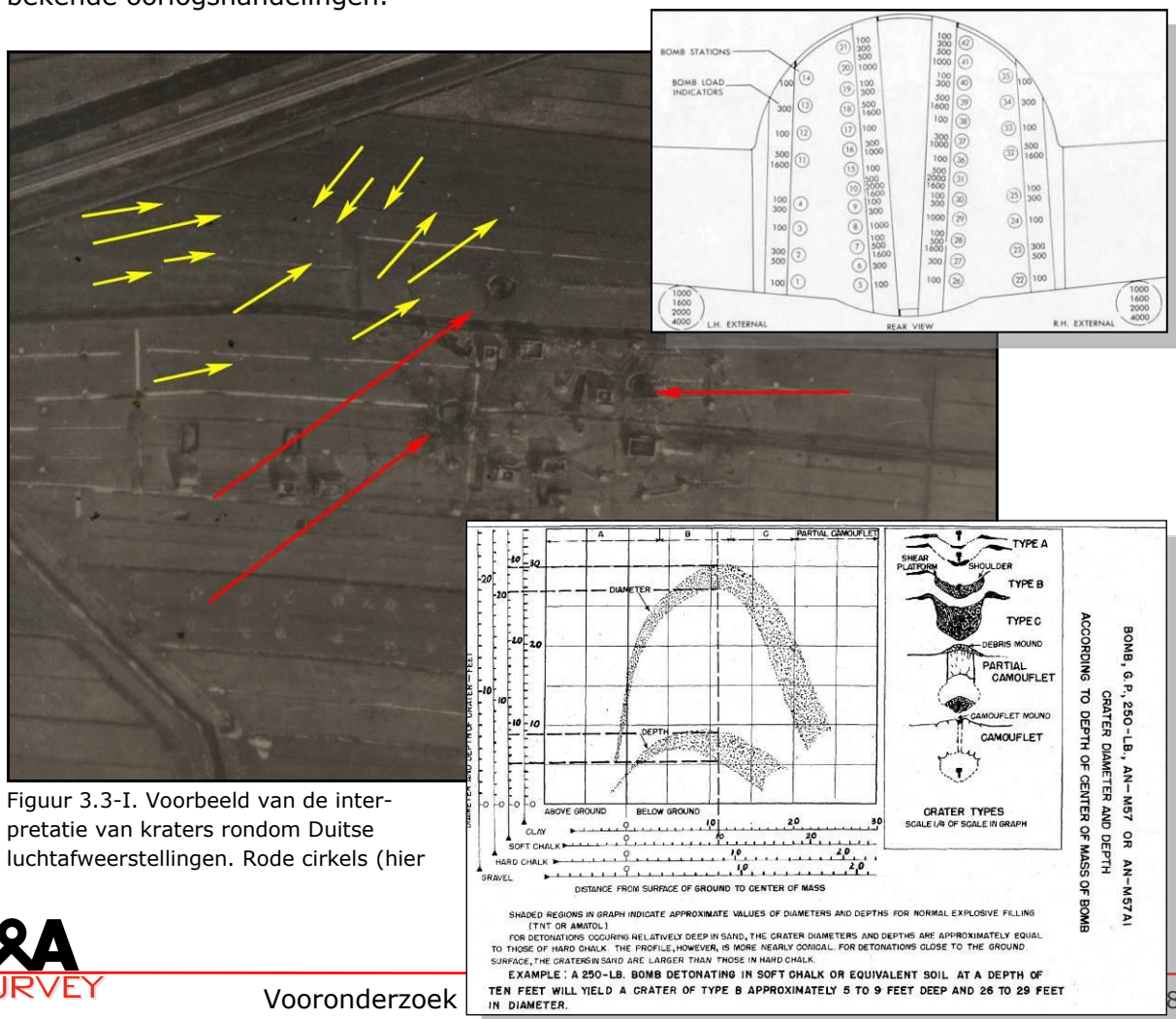
Foto's worden door deskundigen met ervaring in de interpretatie van luchtfoto's uit het tijdvak 1940-1945 onafhankelijk van elkaar geïnterpreteerd. Eén van deze deskundigen voert deze analyse uit met de kennis van informatie uit het overige bronnenmateriaal. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een beeldbewerkingsprogramma waarmee o.a. helderheid, contrast en scherpte van de foto zijn aan te passen. De tweede analist voert zijn analyse uit zonder de aanvullende informatie uit het bronnenmateriaal en maakt gebruik van ArcGIS en de geogereferende luchtfoto. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de Image Analysis Toolbox en Effect Toolbox voor de beeldbewerking en -analyse (o.a. Dynamic Range Adjustment, Swipe functionaliteit).

Vergelijking van de luchtfoto's met de huidige situatie

Door de luchtfoto's uit 1940-1945 te vergelijken met recente luchtfoto's en satellietbeelden, kan een goed beeld verkregen worden van de naoorlogse ontwikkelingen in het gebied. Aanvullend zijn diverse topografische kaarten van de afgelopen 75 jaar (waaronder uit de Grote Atlas van Nederland 1930-1950 en www.topotijdreis.nl van Kadaster) met elkaar en de luchtfoto's vergeleken.

Betrouwbaarheid van de bron

Luchtfoto's worden in de regel als betrouwbare bron gezien. Bij luchtfoto's dient echter rekening gehouden te worden met het feit dat ze geïnterpreteerd worden, met andere woorden dat er een soort van "vertaling" plaatsvindt van wat op de foto zichtbaar is. Aangezien niet alle sporen van oorlogshandelingen eenduidig als zodanig te herkennen zijn, geldt echter dat de betrouwbaarheid van deze sporen uiteen kunnen lopen. De betrouwbaarheid wordt verhoogd wanneer sporen te relateren zijn aan bijvoorbeeld bekende oorlogshandelingen.

Figuur 3.3-I. Voorbeeld van de interpretatie van kraters rondom Duitse luchtafweerstellingen. Rode cirkels (hier

pijlen) betreffen bomkraters, gele cirkels (hier pijlen) zijn kraters veroorzaakt door artilleriegranaten. Bron uitsnede luchtfoto: Bibliotheek Wageningen UR.

In sommige gevallen zijn sporen niet eenduidig in verband te brengen met de bekende oorlogshandelingen. Met behulp van informatie over bommenrekken (zie bovenste inzet, bron: Boeing B-17G Field Service Manual) kan in enkele gevallen op basis van een opvallend kraterpatroon achterhaald worden welk type toestel de bommen afwierp, in andere gevallen kan een analyse ondersteund worden door informatie over kraterafmetingen (zie onderste inzet, bron: Terminal Ballistic Data – volume 1).

Bij de analyse van de sporen van oorlogshandelingen wordt per spoor/object beoordeeld hoe waarschijnlijk de conclusie is. Hierbij bestaan conform het Certificatieschema OO drie classificaties:

1. Bevestigd: betrouwbaarheid grenst aan zekerheid. De waarneming kan worden bevestigd met een tweede bron (betrouwbaarheid 99%);
2. Waarschijnlijk: de deskundigen zijn overwegend zeker van de validiteit van de classificatie van het object op de luchtfoto (betrouwbaarheid 50% of hoger);
3. Mogelijk: de deskundigen zijn overwegend onzeker van de validiteit van de classificatie van het object op de luchtfoto (betrouwbaarheid lager dan 50%).

Tenminste twee deskundigen beoordelen per object hoe betrouwbaar de conclusie van de luchtfotoanalyse is. Verschillen in de interpretaties tussen de deskundigen worden besproken en resulteren in een gezamenlijke eindclassificatie. Indien sporen op een luchtfoto niet eenduidig zijn, zal meegewogen worden of ze door een tweede bron bevestigd worden. In de gebeurtenissenlijst van bijlage 3 worden de luchtfotoanalyses beschreven. Tenzij anders vermeld, worden de omschreven sporen van oorlogshandelingen en objecten als 'waarschijnlijk' beoordeeld, of als 'bevestigd' wanneer er sprake van is dat een tweede bron de waarneming verifieert. De beoordeling van de (on)zekerheid zal onderbouwd worden en er zal vermeld worden hoe het is meegewogen in de conclusies (verdacht/onverdacht).

Geraadpleegde luchtfoto's

In onderstaande tabel staan alle luchtfoto's van het onderzoeksgebied die zijn geraadpleegd voor onderhavig onderzoek. De afkortingen in de kolom "archief" verwijzen naar de archiefinstellingen zoals aan het begin van deze paragraaf aangegeven. In bijlage 4 is middels kaders in kaart aangegeven welk gebied gedekt is door elke luchtfoto. Elk kader is van een markering voorzien, waarin de laatste cijfers het fotonummer aangeven en de combinatie van cijfers ervoor het sortienummer.

Datum	Fotonr	Sortie	Schaal (1:x)	Relevant	Archief
14.07.1945	5151	3G-TUD-S120	ca. 40.000	Ja. Geraadpleegd wegens vlakdekkende luchtfotoanalyse van eind WOII	JARIC

Leemte in kennis luchtfoto's

- In de archieven zijn geen bruikbare luchtfoto's van het onderzoeksgebied gevonden van na 14 juli 1944.

Uitwerking van de luchtfoto-analyse i.v.m. oorlogshandelingen

Voor de luchtfoto-analyse wordt verwezen naar de gebeurtenissenlijst in bijlage 3.

Uitwerking van de luchtfoto-analyse i.v.m. naoorlogse grondroering

Er zijn geen relevante sporen van naoorlogse grondroering zichtbaar.

4 FASE 2: ANALYSE BRONNENMATERIAAL

In deze fase wordt het historisch feitenmateriaal afkomstig van de inventarisatiefase gedetailleerd geanalyseerd. Op basis hiervan wordt vastgesteld of er sprake is van de vermoedelijke aanwezigheid van explosieven. Deze analyse is in de gebeurtenissenlijst in bijlage 3 uitgevoerd per relevante gebeurtenis. In onderhavig hoofdstuk is een algemene toelichting gegeven over de uitvoering van een dergelijke analyse.

Verdacht of onverdacht?

Bij de analyse wordt het bronnenmateriaal geanalyseerd en de betrouwbaarheid ervan beoordeeld. In de paragrafen van hoofdstuk 3 zijn per bron de richtlijnen weergegeven die T&A hanteert bij het beoordelen van deze betrouwbaarheid. Om te bepalen welke oorlogshandelingen wel of niet tot een verdacht gebied leiden, zijn de richtlijnen van het voormalige WSCS-OCE gehanteerd, aangezien het Certificatieschema OO daarvoor nog geen definitieve richtlijnen heeft. In bijlage 8 zijn deze richtlijnen weergegeven. Waar de beoordeling van een bron afwijkt van een van deze richtlijnen of anderzijds een nadere toelichting noodzakelijk wordt geacht, zal deze in de analyse in bijlage 3 beschreven worden.

Als na de analyse van het bronnenmateriaal geen feiten duiden op de vermoedelijke aanwezigheid van explosieven, wordt de conclusie onverdacht getrokken. Als er sprake is van de vermoedelijke aanwezigheid van explosieven, wordt de conclusie verdacht getrokken. In dit geval dient een analyse uitgevoerd te worden om te bepalen wat de afbakening hiervan is (horizontaal en/of verticaal), welke (sub)soort explosieven mogelijk aanwezig zijn en van welk kaliber, nationaliteit en verschijningsvorm ze zijn.

Op basis van die analyse is een deel van het onderzoeksgebied verdacht verklaard.

Aanvulling van de analyse – afbakeningen, soorten explosieven, etc.

In bijlage 3 is per gebeurtenis in de laatste kolom van de tabel aangegeven tot welk verdacht deelgebied het behoort. In de tabel in hoofdstuk 6 is per verdacht deelgebied de aanvullende analyse verwerkt.

Voor de verdachte delen van het onderzoeksgebied is de analyse aangevuld met:

- het horizontaal en verticaal vaststellen en afbakenen van het verdachte gebied
- het vaststellen van de hoofdsoort, kaliber, nationaliteit en verschijningsvorm van vermoede explosieven
- het vaststellen van de subsoort, type ontsteker(s) en aantal van vermoede afwerpmunitie

Afbakening van verdachte deelgebieden is per hoofdsoort explosief uitgevoerd.

Risicoanalyse

In het geval dat grondroerende werkzaamheden binnen het verdachte gebied gepland zijn, is het raadzaam een risicoanalyse te laten uitvoeren, die resulteert in een advies

over hoe om te gaan met de risico's van de vermoede explosieven bij de geplande werkzaamheden en toekomstig grondgebruik. Voor de geplande werkzaamheden ten behoeve waarvan onderhavig vooronderzoek is uitgevoerd, is een dergelijke analyse verkort uitgevoerd in hoofdstuk 5.

Horizontale afbakening

De horizontale afbakening van verdachte gebieden heeft plaatsgevonden op basis van de resultaten van de inventarisatie van het bronnenmateriaal (waaronder de overzichtskaart in bijlage 4) en de richtlijnen hiervoor in het voormalige WSCS-OCE⁵ (zie bijlage 8).

Deze afbakening is omschreven in de tabel in hoofdstuk 6 en weergegeven in de Bodembelastingkaart OO in bijlage 1.

Soort, kaliber, nationaliteit en verschijningsvorm van de vermoede explosieven

Op basis van het aangetroffen feitenmateriaal, is een analyse verricht van de vermoedelijke hoofdsort, kaliber, nationaliteit en verschijningsvorm van de explosieven binnen het verdachte gebied. Indien de hoofdsort afwerpmunitie betrof, is aanvullend een analyse verricht op de vermoede subsoort, type ontsteker(s) en verwachte aantal van de mogelijk aanwezige explosieven.

Verticale afbakening

Explosieven kunnen vanaf direct onder het maaiveld (maaiveld ten tijde van WOII) aangetroffen worden. De maximale diepte tot waar explosieven kunnen voorkomen hangt af van verschillende factoren zoals bodemgesteldheid, soort explosieven en bij afwerpmunitie (vliegtuigbommen) ook vliegsnelheid, afwerphoogte en -hoek.

Op basis van de mogelijk aan te treffen explosieven, ondergrond en naoorlogse werkzaamheden is per deelgebied/voor het onderzoeksgebied een verticale afbakening van het verdachte gebied bepaald, zoals weergegeven in de tabel in hoofdstuk 6. Er kan van uitgegaan worden dat het maaiveld ten tijde van WOII overeenkomt met het huidige maaiveld, behalve waar vermeld wordt dat dit niet het geval is (zie projectspecifiek achtergrondrisico aan het eind van hoofdstuk 6). Indien tijdens werkzaamheden op locatie blijkt dat deze aanname plaatselijk niet klopt, dient deze aanname bijgesteld te worden aan hand van de nieuw verkregen informatie.

Gedumpte niet-afwerpmunitie

Gedumpte niet-afwerpmunitie wordt verwacht op de diepte van de beschikbare dumplocaties zoals kraters, sloten en loopgraven. Dit is in de regel maximaal 2.0 m-mv.

De diepte minus maaiveld die in hoofdstuk 6 is gegeven, kan via het Dinoloket (www.dinoloket.nl) en/of via de algemene hoogtekaart van Nederland (www.ahn.nl) worden herleid tot een hoogte ten opzichte van NAP.

Voor de diepteafbakening zijn geen aanvullende boringen of sonderingen gezet of proefsleuven gegraven. De afbakening kan dan ook gezien worden als een goede

---

⁵ Deze richtlijnen uit het voormalige WSCS-OCE zijn gehanteerd, aangezien het Certificatieschema OO daarvoor nog geen definitieve richtlijnen heeft.

indicatie op basis van de toegankelijke informatie. Indien er een project voorbereid wordt, zullen in de regel veel meer gedetailleerdere gegevens over de bodemopbouw beschikbaar komen. Ook kan extra informatie naar voren komen over naoorlogse grondroering, constructies van gebouwen of ophooglagen.

In die gevallen wordt geadviseerd om op basis van deze extra informatie opnieuw de diepte afbakening vast te stellen en op basis daarvan de noodzaak en wijze van detectie onderzoek te bepalen.

Achtergrondrisico

Gebieden met een zogenaamd 'achtergrondrisico' hebben, al spreekt men over een verdacht gebied, geen wezenlijk verhoogd risico op het aantreffen van explosieven (tenzij er sprake is van een contra indicatie). Het betreft de volgende gebieden:

- Naoorlogs aangebrachte ophooglagen
- Onder vooroorlogse bebouwing, waarbij deze en de directe omgeving niet beschadigd is tijdens de oorlog en er geen sprake is van bombardementen
- Geroerde grond, waarbij het aannemelijk is dat aanwezige explosieven tijdens eerdere werkzaamheden zouden zijn ontdekt. Dit geldt bijvoorbeeld voor de grond boven naoorlogs aangelegde kabels, de naoorlogs vernieuwde ballastlaag en al eerder gebaggerde waterbodembodem, waarbij aantoonbaar niet dieper wordt gewerkt.

Diepte naoorlogse werkzaamheden

In veel gevallen is de beschikbare informatie over de diepte van naoorlogse ingrepen dermate globaal, dan wel afwezig dat deze vastgesteld/geverifieerd dient te worden in het veld door onderzoek. Dit kan door het zetten van boringen of sonderingen, het graven van proefsleuven of uitvoeren van geofysisch onderzoek.

Als algemene richtlijnen voor het veldonderzoek kan hierbij het volgende worden aangehouden:

- Onder gesloopte en naoorlogse bebouwing: funderingsdiepte (vaak 2 tot 4 m-mv tenzij er sprake is van een slappe bodem en de bebouwing op palen staat, dan tot 10 Mpa laag) ter plaatse van de paallocaties
- Ballastvernieuwing op doorgaande sporen: tot 0.5 m-BS
- Wegen en parkeerplaatsen: tot 0.5 m-mv
- Kabels en leidingen: 0.5 tot 1.0 m-mv
- Damwanden: dieper dan een laag met 10 Mpa drukweerstand en normaal minimaal 4 meter lang

Voor de volledigheid wordt nogmaals opgemerkt dat bovenstaande indicaties betreffen, die in alle gevallen geverifieerd dienen te worden door beschikbare tekeningen, getuigen en veldonderzoek.

Zie het einde van hoofdstuk 6 voor projectspecifiek achtergrondrisico.

5 FASE 3: VERKORTE RISICOANALYSE (GEPLANDE) WERKZAAMHEDEN

De mogelijke aanwezigheid van explosieven in een verdacht gebied kan een risico vormen tijdens het uitvoeren van grondroerende werkzaamheden. Of de vermoede explosieven een risico vormen en, zo ja, welke maatregelen getroffen kunnen worden om dit risico te voorkomen of te beperken, hangt af van diverse factoren zoals de soort en de verschijningsvorm van de vermoede explosieven, de afbakening van het verdachte gebied, de geplande werkzaamheden en omgevingsfactoren. Aan hand hiervan kan een risicoanalyse uitgevoerd worden voor de toekomstige grondroerende werkzaamheden en grondgebruik binnen het onderzoeksgebied.

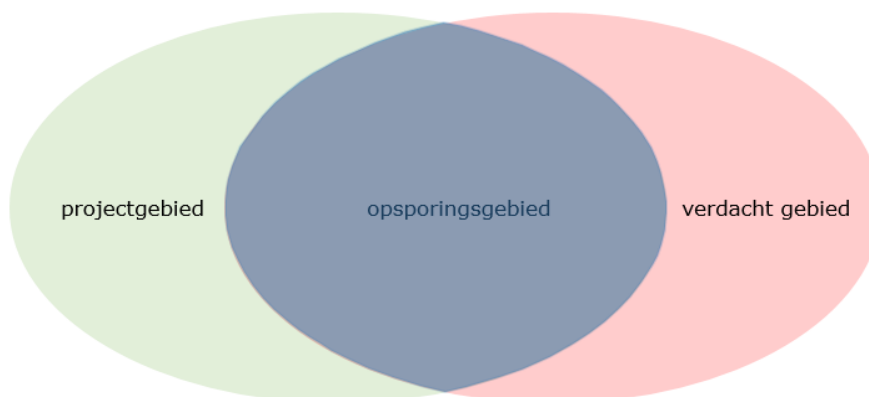
In onderhavig hoofdstuk wordt een verkorte risicoanalyse uitgevoerd, om vast te stellen of er vervolgmaatregelen aan te bevelen zijn in relatie tot de mogelijk aanwezige explosieven. Dit leidt in de regel tot de aanbeveling dat er maatregelen noodzakelijk zijn in de vorm van een (volledige) Risicoanalyse OO en/of opsporingswerkzaamheden enerzijds of anderzijds dat er geen aanleiding is om verdere maatregelen te nemen. Het betreft dus geen Risicoanalyse OO conform het certificatieschema voor het Certificatieschema OO. De resultaten van deze verkorte analyse zijn in hoofdstuk 7 vermeld met bijbehorend advies.

5.1 GEPLANDE WERKZAAMHEDEN

Ter plaatse zullen grondverzetwerkzaamheden worden uitgevoerd in verband met de herinrichting van de beek.

5.2 VERKORTE RISICOANALYSE

Over het algemeen zijn risico's met betrekking tot mogelijk aanwezige explosieven beperkt tot het gebied waar grondroerende werkzaamheden overlappen met een verdacht gebied, het zogenaamde opsporingsgebied (zie onderstaande illustratie).

Opsporingsgebied is werkgebied/projectgebied binnen verdacht gebied.

In hoofdstuk 6 zijn de horizontale en verticale afbakening van elk verdacht deelgebied vermeld. Tevens zijn ze inzichtelijk gemaakt in de kaart in bijlage 1, waar ze rood/roze gemarkeerd zijn.

Daar waar grondroerende werkzaamheden gepland zijn in een verdacht deelgebied in naoorlogs ongeroerde grond, zijn in de regel verdere veiligheidsmaatregelen noodzakelijk in verband met de geplande werkzaamheden en het toekomstige gebruik. Ook de aard van de werkzaamheden is hierbij van belang. In sommige gevallen behoort ook een deel van een verdacht gebied waar geen werkzaamheden gepland zijn tot het opsporingsgebied. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er sprake is van een veiligheidszone bij werkzaamheden waarbij grote trillingen worden veroorzaakt, zoals heien en hoogfrequent trillen.

Voor de geplande werkzaamheden van dit onderzoek zijn de conclusies van de verkorte risicoanalyse als volgt samen te vatten:

- Er zijn grondroerende werkzaamheden gepland in verdacht gebied (rode en/of roze gebieden in bijlage 1), waardoor aanvullende veiligheidsmaatregelen aanbevolen worden. Zie hoofdstuk 7 voor een nadere uiteenzetting;

Opmerking: de conclusies van de verkorte risicoanalyse hebben betrekking op de onder §5.1 omschreven werkzaamheden.

6 CONCLUSIE

6.1 CONCLUSIES VAN ONDERHAVIG VOORONDERZOEK

Er is feitelijk materiaal aangetroffen, waaruit blijkt dat er mogelijk verschillende typen explosieven in het onderzoeksgebied zijn achtergebleven tijdens WOII. Hierdoor geldt dat het onderzoeksgebied (deels) verdacht is op de aanwezigheid van explosieven/onontplofte oorlogsresten

Op basis van de inventarisatie en analyse van het bronnenmateriaal, is één gedeelte van het onderzoeksgebied verdacht. De afbakening van het verdachte gebied en de soorten te verwachten explosieven is als volgt:

Conclusies en afbakeningen (zie hoofdstuk 4 voor een nadere toelichting)				
Horizontale afbakening	(Sub)soort, kaliber en nationaliteit van mogelijk aan te treffen explosieven	Verschi-jningsvorm	Aantal	Verticale afbakening
Deelgebied 1				
Op basis van mora 19962463				
Gebied binnen 50 meter van de locatie van de mora*	<u>Geschutmunitie</u> van 75 mm, geallieerd**	Gedumpt	Enkele	Gedumpte explosieven zijn te verwachten vanaf maaiveld tot maximaal 2.0 m-mv ***
* De vondst duidt op de aanwezigheid van een stelling nabij het kruispunt. De exacte locatie is niet bekend. Verwacht mag worden dat de stelling in de nabijheid van het kruispunt, binnen circa 25 meter, opgesteld stond. Daarbij wordt opgeteld de 25 meter die conform de richtlijnen van het WSCS-OCE afgebakend wordt rondom een stellinglocatie. ** Op basis van de door de EOD geruimde granaat. *** Met maaiveld wordt maaiveld ten tijde van WOII bedoeld. Er kan van uitgegaan worden dat het maaiveld ten tijde van WOII overeenkomt met het huidige maaiveld, behalve waar vermeld wordt dat dit niet het geval is (zie ook projectspecifieke achtergrondrisico aan het eind van dit hoofdstuk).				

Voor aanvullende informatie over horizontale en verticale afbakening en de vermoede soorten, hoeveelheden en verschijningsvormen van de explosieven wordt verwezen naar hoofdstuk 4 en de bijlagen. De uitleg op basis van welk feitenmateriaal de gebieden verdacht zijn verklaard en afgebakend, is terug te vinden in bijlage 3.

Projectspecifiek achtergrondrisico

Er heeft naoorlogs geen grootschalig grondverzet plaatsgevonden op basis waarvan voor delen van het onderzoeksgebied gesteld kan worden dat er een achtergrondrisico geldt.

Vrijgegeven gebieden binnen het onderzoeksgebied

Er zijn voor zover bekend geen gebieden vrijgegeven van explosieven op basis van eerder uitgevoerde opsporingswerkzaamheden.

6.2 VERGELIJKING MET EERDER UITGEVOERDE VOORONDERZOEK(EN)

In het verleden is een vooronderzoek(en) naar explosieven uitgevoerd. Er zijn geen verschillen in de conclusies ten opzichte van onderhavige rapportage.

7 AANBEVELINGEN

Aan hand van de resultaten van de analyse van het bronnenmateriaal en de geplande werkzaamheden zoals omschreven in §5.1 wordt het volgende aanbevolen om de veiligheid tijdens het uitvoeren van de geplande werkzaamheden te waarborgen:

Er zijn grondroerende werkzaamheden gepland in verdacht gebied (rode gebieden in bijlage 1), waardoor aanvullende veiligheidsmaatregelen aanbevolen worden. Aanbevolen wordt om opsporingsonderzoek uit te laten voeren.

Opsporingsonderzoek

Aanbevolen wordt voor aanvang van, of tijdens de reguliere werkzaamheden in verdacht gebied (zie rode gebieden op de kaarten in bijlage 1) opsporingswerkzaamheden te laten uitvoeren. Dit wordt geadviseerd voor de delen waar grondroerende werkzaamheden binnen verdacht gebied gepland zijn.

Fasering opsporingswerkzaamheden:

1. Projectplan non-realtime detectie dat ter kennisgeving aan het bevoegd gezag aangeleverd dient te worden. Werkzaamheden mogen direct worden uitgevoerd;
2. Oppervlakedetectie;
  - Betreft het vlakdekkend inmeten van werkgebieden binnen verdachte gebieden (opsporingsgebieden)
  - Oppervlakedetectie, afhankelijk van projectspecifieke (verstorende) factoren, in de regel mogelijk tot circa 4.0 m-mv
3. Proces-verbaal van oplevering:
  - Onderzoeksresultaten detectie resulteert in een bodembelastingkaart met verdachte objecten en beperkt of niet interpreteerbare gebieden
  - Advies aanvullende opsporingswerkzaamheden (benadering)
4. Projectplan realtime detectie en benadering dat ter goedkeuring aan het bevoegd gezag aangeleverd dient te worden. Werkzaamheden kunnen pas starten na actieve goedkeuring;
5. Realtime detectie en benadering;
6. Verdachte objecten, beperkt vrijgegeven gebieden en verstoorde gebieden worden nader onderzocht:
  - Inzet benaderteam en beveiligde graafkraan (indien noodzakelijk)
  - Laagsgewijs ontgraven, identificeren en tijdelijk veiligstellen van aangetroffen explosieven
  - Overdracht aangetroffen explosieven aan de EODD en ruiming hiervan
7. Proces-verbaal van oplevering – verklaring vrij van explosieven.

Onderzoeksresultaten benadering resulteren in een bodembelastingkaart met (beperkt)vrij van explosieven verklaarde gebieden

Detectieverstorende factoren

Voor het uitvoeren van een constructief en representatief opsporingsonderzoek is het van belang een duidelijk beeld te hebben van de locatiespecifieke omstandigheden. Deze kunnen namelijk bepalend zijn voor de mogelijkheden en onmogelijkheden van het opsporingsproces. De inzetbaarheid en het detectiebereik van detectietechnieken kan negatief worden beïnvloed door verstorende factoren als damwanden, hekwerk, kabels en leidingen, hoogspanningsmasten, bruggen, bovenleiding van het spoor en stelconplaten. Tevens is de begaanbaarheid van een opsporingsgebied van groot belang. Ter plaatse van bovengrondse obstakels is het in de regel niet mogelijk om opsporingswerkzaamheden uit te voeren.

Opsporingsdiepte

De verticale afbakening zoals omschreven in hoofdstuk 6 geeft weer tot welke diepte de te verwachten soorten explosieven voor kunnen komen binnen de verdachte deelgebieden. Afhankelijk van de aard van werkzaamheden en wensen opdrachtgever dient de opsporingsdiepte te worden bepaald. De opsporingsdiepte hangt af van verschillende factoren:

- Diepte verdacht gebied: de maximale diepte tot waarop de explosieven aanwezig kunnen zijn.
- Werkdiepte geplande werkzaamheden: de maximale diepte tot waarop grondwerkzaamheden plaatsvinden plus een veiligheidsmarge van 0.5 meter.

Contra indicaties – explosievenvondst in onverdacht gebied

Wanneer er sprake is van een vondst van een explosief in onverdacht gebied, is er sprake van nieuw feitenmateriaal ten opzichte van het uitgevoerde vooronderzoek (contra-indicatie). In dat geval wordt geadviseerd om bij het opsporingsbedrijf vast te laten vaststellen of de vondst als incidentele vondst kan worden beschouwd. Zeker bij meerdere explosieven vondsten (contra-indicaties) kan men ervan uitgaan dat er gedurende WOII gevechtshandelingen hebben plaatsgevonden in het gebied, waardoor de kans op een volgende vondst reëler wordt. In dit geval is het verstandig om voorzorgsmaatregelen te treffen, zodat het werk onder veilige omstandigheden kan worden voortgezet. Een voorzorgsmaatregel is om (tijdelijk) te stoppen met de geplande werkzaamheden en een aanvullende probleemanalyse uit te laten voeren door het opsporingsbedrijf.

8 T&A EN KWALITEIT

Het Vooronderzoek Ontplobbare Oorlogsresten behandeld in deze rapportage is op zorgvuldige wijze uitgevoerd volgens algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Door een ISO-9001, VCA** en CS-000 gecertificeerd kwaliteitssysteem waarborgt T&A de kwaliteit en veiligheid van haar diensten.

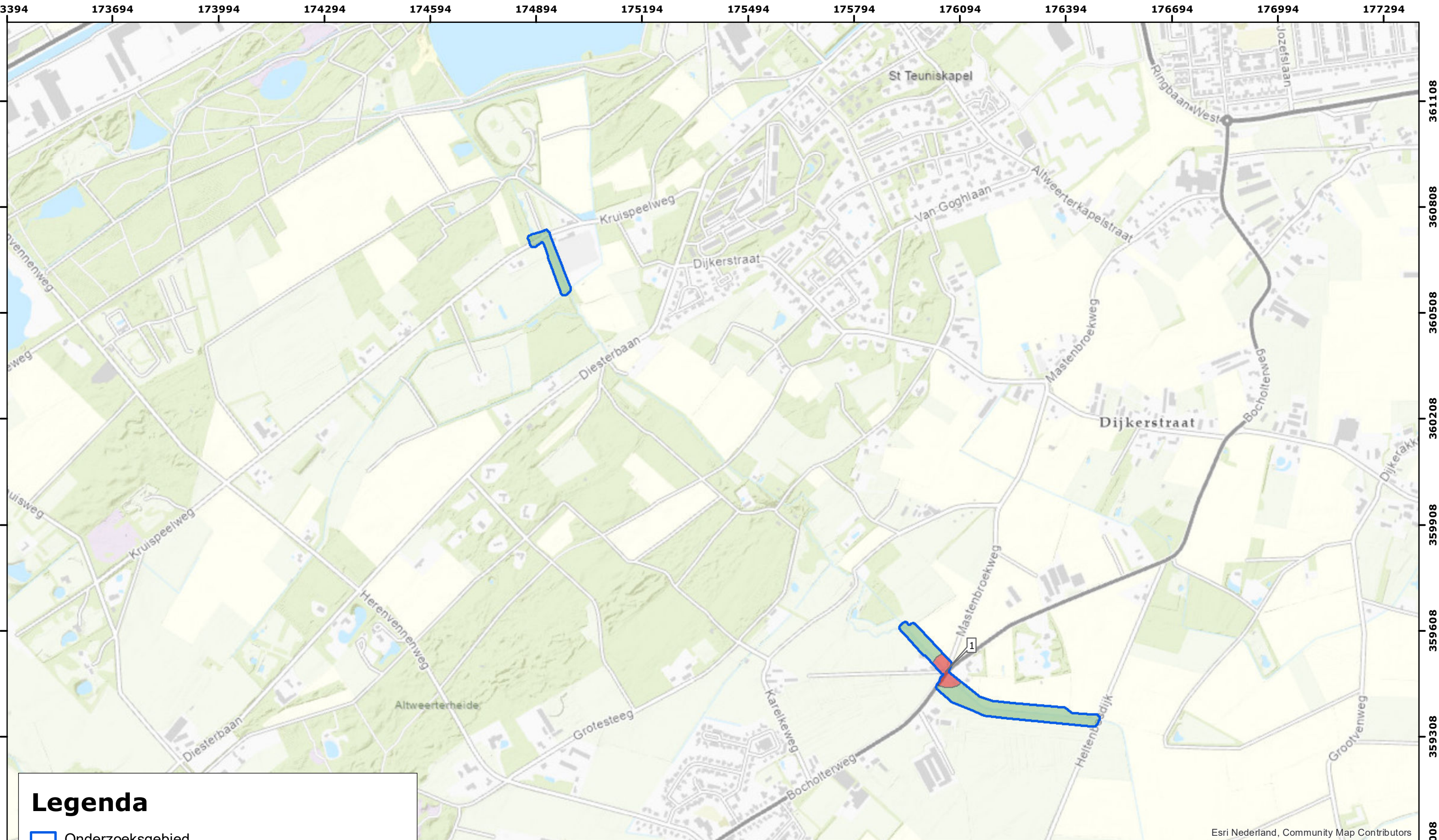
T&A vindt het belangrijk om de CO₂ emissie van haar activiteiten te monitoren en te reduceren.

T&A streeft naar een zo groot mogelijke representativiteit van het onderzoek. Een inventarisatie is echter gebaseerd op een (relatief) beperkt archiefonderzoek. Zodoende blijft het mogelijk dat relevante informatie niet wordt achterhaald.

T&A is niet aansprakelijk voor de schade die mogelijk voortvloeit uit het gebruik van haar onderzoeksresultaten.

Bijlage 1: Bodembelastingkaart OO met onderzoeksgebied

Noot T&A: Hoewel er naar gestreefd wordt om de kaart in deze bijlage zo weer te geven, dat er in gemeten kan worden, wordt altijd aanbevolen om de oorspronkelijke GIS-bestanden te hanteren bij het bepalen van de grenzen van de (on)verdachte gebieden. Indien gewenst kan opdrachtgever deze grenzen als GIS-bestanden (shape-files) of als CAD-bestanden (*.dwg of *.dxf) ontvangen.

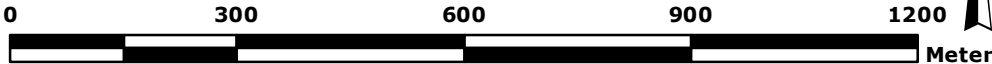
Legenda

☐ Onderzoeksgebied

Status met verwijzing naar deelgebieden

 Verdacht

 Onverdacht

T&A Survey BV
Dynamostraat 48
Postbus 20670
1001 NR Amsterdam

Telefoon: 020-6651368
Fax: 020-6685486
E-mail: info@ta-survey.nl
Internet: www.ta-survey.nl

Esri Nederland, Community Map Contributors

HO CE te HI Meilossing fase 3 ten ZW van Weert

Bijlage:	1. CE Bodembelastingkaart		
Projectnummer:	8964		
Opdrachtgever:	Waterschap Limburg	Formaat:	A3
Tekenaar:	Akkoord:	Schaal:	1:10.000
D.Sam	M. van Oers	Opmaakdatum:	21-04-2021

Bijlage 2: Toelichting gebruik tabellen - in bijlage 3 en hoofdstuk 6

In bijlage 3 zijn twee tabellen opgenomen. De eerste tabel betreft een chronologische gebeurtenissenlijst in en nabij het onderzoeksgebied inclusief een analyse van het bronnenmateriaal. De tweede, daaronder, betreft de ruiming door de EODD, ook inclusief een analyse. Indien ruiming door de EODD te relateren zijn aan specifieke oorlogshandelingen in de eerste tabel, staat betreffende ruiming (ook) samengevoegd bij de gebeurtenis in de eerste tabel.

Eerste tabel in bijlage 3 – chronologisch gebeurtenissenlijst

Samen met bijlagen 1 en 4 vormen ze een totaaloverzicht van wat, wanneer en waar gebeurd is en voor welke delen van het onderzoeksgebied - op basis van dat feitenmateriaal - geconcludeerd kan worden dat het verdacht of onverdacht is op de aanwezigheid van explosieven. Onderstaande toelichting is ter ondersteuning van het gebruik van het chronologisch overzicht en de relaties met bijlagen 1 en 4.

Markeringen

In de gebeurtenissenlijst van bijlage 3 staat per gebeurtenis per bron uitgewerkt wat de bron vermeldt. In de eerste kolom ("markering") is elke melding, die in of nabij het onderzoeksgebied plaatsvond, voorzien van een markeringsnummer dat uniek is per gebeurtenis. Deze markeringsnummers verwijzen naar markeringen in de gebeurtenissenkaart in bijlage 4, die gelabeld zijn met hetzelfde nummer.

Indien dit nummer voorzien is van de melding "indicatief" of "i" (in de kaart), houdt dit in dat de gebeurtenis niet exact te plaatsen is. Hetzelfde geldt voor tekstvakken in bijlage 4. Indien deze onnauwkeurigheid gevolgen heeft op de conclusie en/of horizontale afbakening, staat dit vermeld in de kolom "motivatie van de conclusie" in de eerste tabel in bijlage 3.

Voor luchtfoto-interpretaties wordt de verwijzing "luchtfoto" gebruikt om te verwijzen naar bijlage 4.

Gebeurtenissen die niet relevant waren om nader te analyseren, omdat ze bijvoorbeeld ver buiten het onderzoeksgebied plaatsvonden, of niet aan explosieven gerelateerd bleken te zijn, hebben geen markeringsnummer en staan dus ook niet in kaart.

Datum

In deze kolom is de datum van de gebeurtenis (zo nauwkeurig mogelijk) weergegeven.

Gebeurtenis/locatie

In deze kolom is de gebeurtenis omschreven, waarbij zo veel mogelijk de originele bron wordt geciteerd. Hierin is alle informatie die als relevant wordt beschouwd van de betreffende bron opgenomen.

Bronverwijzing en archief

Op basis van de kolommen "bronverwijzing" en "archief" zijn de bronnen te achterhalen via hoofdstuk 3. Archiefinstellingen met een langere naam zijn weergegeven met de afkorting die in de regel gebruikt wordt voor het betreffende archief en die tevens als dusdanig is vermeld in hoofdstuk 3.

Conclusies en motivatie

In de kolom "conclusie" staat vermeld of op basis van een gebeurtenis (een deel van) het onderzoeksgebied verdacht of onverdacht is. In de kolom "motivatie conclusie" staat een toelichting hoe tot deze conclusie is gekomen. Bovendien staat in deze kolom – indien noodzakelijk – de betrouwbaarheid van de bron, onderbouwing (van nauwkeurigheid) van afbakening(en), soorten explosieven, onderbouwing van afwijkingen t.o.v. de richtlijnen van het voormalige WSCS-OCE (indien van toepassing), e.d.

Deelgebied

Indien de conclusie "verdacht" is getrokken, wordt in de kolom "deelgebied" verwezen naar het deelgebied zoals omschreven in de tabel in hoofdstuk 6.

Tweede tabel in bijlage 3 – ruimingen door de EODD

Deze tabel staat onder de gebeurtenissenlijst en betreft de MORA's van de EODD.

Markering

Omdat de EODD werkt met UO-nummers, zijn voor de MORA's geen markeringsnummers gebruikt, maar wordt verwezen naar het UO-nummer. Deze staat in de eerste kolom weergegeven en deze verwijzen – net als de overige markeringsnummers – naar het overeenkomstige nummer in kaartbijlage 4.

Locatie

In deze kolom staat de locatie omschreven waar het explosief ligt. Dit is niet altijd de locatie waar het explosief is aangetroffen en zelden erg nauwkeurig. Zo komen er meldingen voor dat een explosief ligt op een baggerschip in een kanaal, maar is verder onduidelijk waar het explosief is opgebaggerd. Ook een adres biedt niet perse duidelijkheid over de locatie waar het explosief is aangetroffen – dat kan uit de grond komen voor de deur van het adres, maar het kan bijvoorbeeld ook ver er vandaan in het perceel van betreffende boerderij aangetroffen zijn. Bovendien is niet uit te sluiten dat het een verzamelobject was, of "bij opa op zolder" is aangetroffen. Dergelijke informatie is echter zelden vermeld in een MORA, waardoor de locatie-aanduiding onbetrouwbaar is wat betreft de locatie van het aangetroffen explosief.

Vondst

Hierin staat geciteerd wat de EODD ter plaatse heeft aangetroffen. Dit is vaak in afkortingen, die door de jaren heen en per persoon verschillen.

Conclusies, motivatie en verwijzing naar deelgebieden

Zie omschrijving hiervan hierbij bij de toelichting van de eerste tabel.

Tabel in hoofdstuk 6 – conclusies en afbakening

In deze tabel is per verdacht deelgebied de horizontale afbakening, (sub)soort, kaliber/gewicht, nationaliteit, verschijningsvorm en verticale afbakening omschreven. Omdat verschillende gebeurtenissen uit de gebeurtenissenlijst samen tot één verdacht deelgebied kunnen leiden, is per deelgebied vermeld op basis van welk(e) markeringsnummer(s) het deelgebied verdacht is verklaard.

Horizontale afbakening

In deze kolom staat de horizontale afbakening omschreven, rekening houdend met eventuele onnauwkeurigheden (indien van toepassing) wegens beperkte mogelijkheden om een gebeurtenis exacte te plaatsen. Indien de afbakening afwijkt van de richtlijnen in, staat dit middels een voetnoot eronder vermeld.

(Sub)soort, kaliber en nationaliteit van mogelijk aan te treffen explosieven

In deze kolom staan de details over de mogelijk aan te treffen explosieven omschreven. Indien noodzakelijk wordt middels een voetnoot eronder een toelichting hierop.

Verschijningsvorm

Hier staat aangegeven in welke verschijningsvorm mogelijk aanwezige explosieven verwacht mogen worden.

Aantal

Hierin staat het aantal te verwachten explosieven. Indien dit exact te bepalen is, staat er een exact nummer. In de meeste gevallen betreft een indicatie van aantallen te verwachten explosieven.

Verticale afbakening

Hierin staat de verticale afbakening gebaseerd op de bodemopbouw, soort en maximale kaliber explosief vermeld. In het geval van afwerpmunitie waarvoor een penetratieberekening is uitgevoerd, wordt middels een voetnoot verwezen naar de uitgangspunten voor deze berekening, die eronder staan verwoord.

Bijlage 3   Chronologische lijst gebeurtenissen

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
Gevechtshandelingen meidagen 1940 in omgeving Weert							
Geen	10/11-05-40	De Nederlandse militairen die belast zijn met het opblazen van de bruggen laten niets aan het toeval over en de bruggen over de Zuid-Willemsvaart in Weert gaan één voor één de lucht in. Deze actie belemmert echter niet alleen de Duitse inval, mar ook de evacuatie van Weerternaren die de Brabantse dorpen als bestemming hebben. [...] De gealarmeerde troepen wachten in hun stellingen op de vijand. Het komt echter tot niet veel meer dan enkele schotenwisselingen van artillerie en mitrailleurs. Een Duitse verkenningseenheid heft namelijk tussen Lozen en Budel-Dorplein het onverdedigd stuk kanaalfront ontdekt, juist daar waar de Peel-Raamstelling niet aansluit op de Belgische verdediging. De Duitser hebben hier een pontonburg geslagen en op 11 mei bevinden de aanvallende troepen zich al in de rug van de verdediging. Een onderdeel van hun 30^e Infanterie Divisie bereikt op die dag Weert en trekt de stad binnen. De Duitsers lijken niet van plan de linie direct aan te vallen. Na de doorbraak bij Budel kiezen de soldaten in het vak Weert in de namiddag van 11 mei eieren voor hun geld en maken zich uit de voeten. De Peel-Raamstelling blijkt bovendien ook al in het noorden, bij Mill, doorbroken zodat de beoogde lijnverdediging feitelijk niet meer bestaat. Enkele vluchtende Nederlandse soldaten weten te ontkomen, maar het gros wordt op de terugtocht krijgsgevangen gemaakt. Weert blijft gespard van grote verwoestingen. De bewoners van de huizen nabij de Kanaalbruggen moeten na terugkomst echter wel puinruimen. Het opblazen van de bruggen heeft geen raam meer heel gelaten en de daken verwoest. Ook de minderbroeders in het klooster aan de Biest hebben weinig reden tot vreugde. Zowel de kerk als kloostergebouw is zwaar beschadigd en dat nog wel door Nederlands artillerievuur.	Nies (1999), Pag. 225	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat in de meidagen van 1940 geen grootschalige gevechten hebben plaatsgevonden nabij Weert. Wel kwam het sporadisch tot enkel artillerie- en machinegeweevuur, maar meer dan dat niet. Er zijn geen aanwijzingen dat deze incidenten nabij he onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden. Het Nederlands leger heeft in voorbereiding op de Duitse aanval de bruggen over de Zuid-Willemsvaart opgeblazen. Hierbij ontstond schade aan de kerk en kloostergebouw van de Minderbroeders in Biest. Deze locatie liggen te ver van het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	10/11-05-40	In de stellingen achter het kanaal wachtten de mannen van het III Leger Korps de uit het oosten aanstormende vijand af. De verwoesting van de stad was een niet meer af te wenden onheil. Toch bleef de verwachte ramp uit en viel Weert zonder strijd in handen van de Duitsers. Handig profiteerden zij van een fout, die een gevolg was van de consequent doorgevoerde Nederlandse neutraliteitspolitiek. Om wille van de neutraliteitsgedachte sloot de Peelraamstelling niet aan op de Belgische linie bij het Albertkanaal en hield zij zelfs even ten zuiden van Weert op bij Dorplein. Vanaf dit punt tot aan de Belgische grens was er een gaping in de verdediging van enkele kilometers. Zonder enige tegenstand kropen de vijandelijke legers door dit gat, waarna zij in een bocht vanuit het westen op Weert aftrokken. Zodra het gevaar van een aanval in de rug tot de bezetting van Weert doordrong, trok zij zich op 11 mei bij het invallen der duisternis terug in de richting van Brabant en liep in de bossen bij de Limburgs-Brabantse grens in de opgezette val. Alle kazematten en alle inundaties hadden voor niets gediend maar de stad Weert is door deze fout gered.	Henkens, p. 173-174	Historische Vereniging			
Crash van een Hs-126 achter de spoorbaan bij Weert op 10 mei 1940							
Geen	10-05-40	Hs-126 van 2.(H)/41 neergehaald ACHTER DE SPOORBAAN BIJ WEERT; vloog op ongeveer 200 à 300 meter hoogte evenwijdig aan de spoorbaan.	Brongers (2008)	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de meldingen kan worden opgemaakt dat op 10 mei een Duitse He-126 neerstortte bij Weert. Door de Duitsers wordt melding gemaakt dat het toestel nabij de ‘Kanalkreuzung’ terechtkwam. Hier wordt de kruising van de Zuid-Willemsvaart met het Kanaal Wessem-Nederweert bedoelt, nabij Nederweert-Eind. Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	10-05-40	”Wat betreft de Hs-126 heb ik echter andere gegevens. Zie de volgende informatie:” 10 mei: - Onbevestigde nabij Den Haag - nabij Roermond van 8 (H)/51, totaal vernield - nabij Heer van 4 (H)/13 door grondvuur, 50% schade - nabij Weert. Duitse indicatie is "Bei Venlo, wegen Infanteriebeschuss Kanalkreuzung Nederweert".	Crash He-126	Internet			
Neerkomen van bommen bij een brug in Weert op 23 mei 1940							
Geen	23-05-40	Hampdens wierpen deze nacht bommen op Weert, Geldrop en Helmond. Bij Weert werden de bommen afgeworpen vlak bij een brug.	Zwanenburg (z.j.)	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat in de nacht van 23 mei 1940 Hampdens bommen afwierpen op Weert, Geldrop en Helmond. Bij Weert kwamen de bommen vlakbij een brug terecht. Welke brug hier precies bedoeld wordt, wordt niet duidelijk. Wel kan gesteld worden dat dit te ver buiten het onderzoeksgebied is geweest, want de dichtbij zijnde brug ligt op ruim 1100 meter van het onderzoeksgebied.	Onverdacht

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
Brisantbommen op Boshoven, spoorbaan en noordelijke van spoorbaan én brandbommen op de heide bij Altweerderheide op 9 september 1940							
Geen	09-09-40	Proces verbaal In verband eet een schrijven van de Heer Rijksinspecteur tegen voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen te 's- 22.4.1941, No.19.1057.42, betreffende veroorzaakte ongevallen ten gevolge van oorlogshandelingen in het tijdvak van 15 Mei tot 15 december 1940, verklaar ik [...], hoofdagent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter diens aangaande het navolgende: In de namiddag van maandag 9 september 1940, te omstreeks, 11.40 uur, vloog één vliegtuig vermoedelijk van Engelse nationaliteit over de gehuchten Boshoven en Altweerderheide alhier. Door dit vliegtuig werden vrijwel direct na elkaar 8 brisantbommen en 12 brandbommen, van Engels maaksel, afgeworpen, welke laatste terechtkwamen op het gehucht Altweerderheide alhier. Van de brisantbommen kwamen er 6 onmiddellijk tot ontploffing, terwijl één brisantbom in de voormiddag van dinsdag 1 september 1940, te omstreeks 5.30 uur, tot ontploffing kwam. Eén van de afgeworpen brisantbommen explodeerde niet. Deze werd door de Duitse militairen bewaakt en onschadelijk gemaakt. Onmiddellijk na de bominslag werd door het Hoofd van den Luchtbeschermingsdienst luchtalarm gemaakt. De alarmtoestand duurde 18 minuten. Personen of dieren werden niet getroffen. Eén brisantbom kwam terecht in de spoorbaan Weert-Eindhoven, 325 meter voorbij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart, in de richting Eindhoven. Gerekend in deze richting werd het linker spoor vernield. Uit de rail werd een stuk van ongeveer één meter weggeslagen en een hoeveelheid grond weggeslingerd. Verder werden ter plaatse de sein- en telefoondraden vernield. De directie van de Nederlandse Spoorwegen te Utrecht weden gewaarschuwd en er werden de nodige veiligheidsmaatregelen genomen. De herstelwerkzaamheden ware n de namiddag van dinsdag 10 september 1940 beëindigt. De overige 7 brisantbommen vielen allen in ongeveer rechte lijn westelijk va de eerste brisantbom en noordelijke van de spoorbaan, over een totale lengte van 390 meter. De in de nabijgelegen woningen van P.J.H. Luijs, wonende Boshoven 23, H. Saelmans, wonende Boshoven 29, W. Ogier, wonende Boshoven 75 en A. Driessen, wonende Boshoven 76, allen te Weert, werden niet ernstig beschadigd. De brandbommen kwamen grotendeels op heidegronden, onder het gehucht Altweerderheide alhier, terecht. Hierdoor	1060	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van de meldingen kan worden opgemaakt dat op 9 september 1940 door een Brits vliegtuig 8 brisant-bommen en 12 brandbommen werd afgeworpen. <u>Brisantbommen</u>: De brisantbommen kwamen terecht ten noorden van de spoorlijn Weert – Budel over een lengte van ongeveer 390 meter in oost – westelijke richting. Zie voor de exacte ligging van deze brisantbommen het schetskaartje.	Onverdacht
	09-09-40	Rapport. Ik heb de eer u hoogedelgestrengte beleefd te berichten dat op maandag 9 september 1940, te 11.40 uur namiddag in deze gemeente door één vliegtuig vrijwel direct na elkaar 8 brisantbommen en 12 brandbommen van Engelse makelij, werden uitgeworpen waarop onmiddellijk met sirenes luchtalarm werd afgegeven. Een brisantbom kwam terecht in de spoorbaan Weert – Eindhoven, 325 meter voorbij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart, in de richting Eindhoven. Gerekend in deze richting is het linker spoor vernield. Uit de linkerrail van di sport is een stuk van ongeveer één meter weggeslagen en is een hoeveelheid grond weggeslingerd, ten gevolge waarvan aldaar een kleine krater ontstond. Ter plaatse werden de sein- en telefoondraden eveneens vernield. De overige 7 brisantbommen vielen allen in ongeveer rechte lijn westelijk va de eerste brisantbom en noordelijke van de spoorbaan, over een totale lengte van 390 meter. Al deze bommen kwamen terecht in bouw- en weiland, waarbij alleen ten gevolge van de scherfwerking aan een in de nabijheid staande boerderij geringe schade werd aangericht. Een van de bommen kwam eerst hedenmorgen te 5.30 uur tot ontploffing, terwijl een andere bom tot op heden niet geëxplodeerd is. Deze bom wordt van Duitse militaire zijde bewaakt en onschadelijk gemakt. Gelet op de uitwerking en op de in de omgeving gevonden scherven zijn hier brisantbommen van ca. 50 kg gebezigd. [...] Het doel van deze aanval was zeer zeker de spoorbrug voer de Zuid-Willemsvaart. De brandbommen kwamen grotendeels op heidegronden, onder het gehucht Altweerderheide alhier, terecht. Hierdoor ontstonden enige kleine heidebranden, welke onmiddellijk konden worden geblust, zonder dat enige schade werd aangericht. Weert, 10 september 1940	1008	Gemeentearchief Weert			

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
	09-09-40	Nb. Op basis van de bijgevoegde schetskaart zijn de exacte locaties van de neergekomen bommen aangegeven. Deze liggen allemaal ten noorden van de spoorweg Weert – Budel.	1008	Gemeentearchief Weert			
	09-09-40	Inspectie Luchtbescherming 's-Gravenhage Op maandag 9 september 1940 te 11 uur 40 namiddag werden in de gemeente Weert en omgeving door een vliegtuig 4 brisantbommen afgeworpen waarop onmiddellijk met sirenes luchtalarm werd gegeven. Een bominslag kon worden geconstateerd in de spoorbaan Weert – Eindhoven op een afstand van ongeveer 400 meter voorbij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart in de richting naar Eindhoven. Gekeken in deze richting is het rechter spoor een stuk van over een meter weggeslagen en zijn enige houten dwarsliggers vernield en is een kleine hoeveelheid grond weggeslingerd ten gevolg waarvan ter plaatse een kleine trechter ontstond. In de omgeving werden enkele scherven gevonden. Gelet op de uitwerking werd een middelzware brisantbom gebezigd. De directeur van de Spoorwegen te Utrecht is gewaarschuwd en er wordt met herstellingwerkzaamheden begonnen terwijl voorts de nodige veiligheidsmaatregelen zijn genomen. Mensen of dieren niet getroffen. Het doel van de aanval was zeer waarschijnlijk de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart die in dezelfde middag. Te 11 uur 58 werd het signaal geëindigd aangekondigd en de alarmtoestand heeft 18 minuten geduurd. Een verder onderzoek zal indien nodig mocht blijken een nader schriftelijk rapport worden toegezonden. Hoofd Gemeente Luchtbescherming te Weert.	1008	Gemeentearchief Weert			
	09-09-40	Om 23,40 uur, in Weert (Limburg), 4 bommen op spoorbaan Weert-Eindhoven in de buurt van spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart. Alleen geringe materiele schade. Later werd gemeld er 2 bommen meteen explodeerden, 1 ongeveer 5 uur later, en de 4e is een blindganger.	077-1328	NIOD			
	09-09-40	Om 23.40 uur werden in gemeente Weert en omgeving door een vliegtuig 4 brisantbommen afgeworpen. In de spoorbaan Weert-Eindhoven op en afstand van ongeveer 400 m. voorbij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart in de richting naar Eindhoven is een bominslag te zien. Gerekend in deze richting is het rechter spoor vernield, uit de linker rail van dit spoor is een stuk van ongeveer 1 m. weggeslagen, zijn enige houten dwarsliggers vernield en is een kleine hoeveelheid grond weggeslingerd, waardoor een kleine krater ontstond. In de omgeving zijn enkele scherven gevonden.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
	09-09-40	Om 23.40 uur zijn door één vliegtuig vrijwel direct na elkaar 8 brisantbommen en 12 brandbommen van Engels maaksel uitgeworpen. Eén brisantbom kwam terecht in de spoorbaan Weert-Eindhoven, 325 m. voorbij de spoorbrug over de Zuid-Willemsvaart, in de richting Eindhoven. Gerekend in deze richting is het linker spoor vernield. Uit de linkerrail is een stuk van ongeveer één meter weggeslagen en is een krater ontstaan. De sein- en telefoondraden zijn vernield. De overige 7 brisantbommen vielen allen in ongeveer rechts lijn westelijk van de eerste bom en noordelijk van de spoorbaan, over een lengte van 390 meter. Al deze bommen kwamen terecht in bouw- en weiland, waarbij alleen ten gevolge van de scherfwerking aan een in de nabijheid staande boerderij geringe schade wed aangericht. Eén der bommen kwam eerst hedenmorgen te 5.30 uur tot ontploffing, terwijl een ander bom tot op heden nog niet explodeerde. Gelet op de uitwerking en op de in de omgeving gevonden scherven, zijn hier brisantbommen van ca. 50 kg gebezigd.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
	09-09-40	Om 23.40 uur vloog 1 vliegtuig, over de gehuchten Boshoven en Altweeterheide. Er werden 8 brisantbommen en 12 brandbommen afgeworpen, welke laatste terecht kwamen op het gehucht Altweeterheide . 6 Brisantbommen ontploften meteen, één plofte op 10 september om 5.30 uur. Eén ontplofte niet. Deze is door Duitse militairen onschadelijk gemaakt.	2.04.53.15 - 79	Nationaal			
	09-09-40	9.9.40 23.40 Uhr. Weert (Limburg) Anzahl der Bomben: 4 Abwurf auf Bahnstrecke W.-Eindhoven in Nähe der Eisenbahnbrücke. – Geringer Schade	RM 7/348	Bundesarchiv- Militärarchiv			
Melding van het neergekomen van 10 bommen en meerdere brandbommen in Weert op 29 september 1940							
Geen	28/29-09-40	In de nacht van 28 op 29 september, tegen 3 uur, in Weert (Limburg), luchtgevecht tussen Duitse en Engelse vliegtuigen. 10 bommen, daarvan 2 blindgangers, evenals meerdere brandbommen afgeworpen . Geen schade. Omgeving van inslaglocaties afgezet door Duitse Wehrmacht,	077-1328	NIOD	Onverdacht	Op basis van deze melding uit het NIOD kan worden opgemaakt dat als gevolg van een luchtgevecht tussen Britse en Duitse vliegtuigen 10 bommen, waarvan 2 blindgangers en meerdere brandbommen werpen afgeworpen. Uit de tekst kan niet opgemaakt worden waar in Weert deze bommen terecht zijn gekomen. Ook zijn er geen aanvullende bronnen aangetroffen waar meer informatie over dit incident is beschreven. Er kan daarom op basis van deze gegevens geen verdacht gebied worden bepaald. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	Onverdacht
Melding van een brisantbom op akkerland in Boshoverbeek op 26 oktober 1940							
Geen	26-10-40	Een brisantbom werd afgeworpen boven het gehucht Boshoverbeek, acht meter van de Zuid-Willemsvaart .	1060	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van de meldingen valt op te maken dat een brisantbom op een het talud van de rechter kanaaldijk, acht meter van de Zuid-Willemsvaart in Boshoverbeek, terecht is gekomen. Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied op erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	26-10-40	Om 4.35 uur, in Weert (Limburg), 1 bom op akkerland . Enige nabij gelegen woningen beschadigd.	077-1328	NIOD			
	26-10-40	om 4.35 werd een bom afgeworpen op het talud van de Rechterkanaaldijk te Boshoverbeek .	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
	26-10-40	Om 4.35 uur is een middelzware brisantbom afgeworpen welke in het talud van de weg onder het gehucht Boshoverbeek op ca 8m afstand van de in de Zuid Willemsvaart gelegen sluis nr. 16 terecht kwam en explodeerde, waardoor enige ruiten van een woning vernield werden.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
Crash van een Whitley bij Boshoven op 10 mei 1941							
Geen	10-05-41	Duitse Lageberichten meldde: "Eén Whitley ten westen van Weert (Limburg) neergekomen. 4 - 6 doden."	Zwanenburg (z.j.)	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de melding uit Zwanenburg kan worden opgemaakt dat op 10 mei 1941 een Whitley ten westen van Weert is neergekomen. Uit het proces-verbaal valt op te maken dat het een locatie betreft in een perceel 10-jarige dennen, onder het gehucht Boshoven, ter plaatse genaamd "Weerterheide", nabij de grens Weert-Budel. Deze locatie bevindt zich te ver buiten het onderzoekgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	10-05-41	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, no. 2535, Afd. Kabinet, betreffende aanwijzingen voor de centrale melding van ongevallen en voorvallen, heb ik de eer U Hoogedelgestreng hierbij beleefd te doen toekomen een vanwege de Politie van deze gemeente opgemaakt proces-verbaal No. 641, in duplo, betreffende het neerstorten van een Engels bombardementsvliegtuig in deze gemeente op zaterdag 10 Mei 1941, in de voormiddag omstreeks 3.10uur.	1060	Gemeentearchief Weert			
	10-05-41	Proces-verbaal In den voormiddag van zaterdag 10 mei 1941, te omstreeks 3.10 uur hoorde ik, [...], hoofdagent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter, twee vliegtuigen, vermoedelijk een Engelse bommenwerper en een Duitse jager, komende van het oosten in westelijke richting vliegen. Eén van de vliegtuigen bevond zich in de door de Duitse Weermacht in deze gemeente en omgeving opgestelde zoeklichten. Plotseling hoorde ik mitrailleurvuur Kort daarop stortte het zich in het zoeklicht bevindende vliegtuig brandend omlaag. . Toen het ongeveer 100 meter van de grond verwijderd was ontstond een grote vuurgloed , vermoedelijk veroorzaakt door een ontploffing aan boord van het vliegtuig. Ongeveer 5 a 6 Kilometer verwijderd van de kom van deze gemeente kwam het brandende vliegtuig op den grond terecht . in opdracht van het Hoofd van de Luchtbeschermingsdienst begaf een patrouille van de gemeentepolitie zich onmiddellijke derwaarts. Ter plaatse gekomen bleek het vliegtuig in een perceel 10-jarige dennen, onder het gehucht Boshoven, ter plaatse genaamd "Weerterheide", nabij de grens Weert-Budel , onder deze gemeente te zijn gevallen en uitgebrand. De hierbij ontstane bosbrand werd door de gemeentepolitie geblust. Omstreeks 4.30 uur die voormiddag verscheen de Duitse Weermacht ter plaats die de wacht overnam. Op een afstand van ongeveer 300 meter verwijderd van de plaats waar het brandend vliegtuig terecht was gekomen lag , op een perceel jonge dennen, eveneens onder deze gemeente, één van de motoren van het vliegtuig en verspreid in de omgeving daarvan stukken metaal en gedeelten van een vliegtuigvleugel . [...]	1060	Gemeentearchief Weert			

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		Hiervan is door mij op afgegeven ambtseed opgemaakt, en gesloten dit proces-verbaal te Weert op 11 mei 1941.					
	10-05-40	In een overzicht gemaakt op 16 mei 1961 van neergestorte vliegtuigen in de gemeente Weert, waarbij werd aangetekend dat het overzicht wellicht niet compleet was, werden de volgende vliegtuigen gemeld. - 10 mei 1941 een Engelse bommenwerper, - 15 april 1942 Engelse bommenwerper, - 31 mei 1942 Engelse bommenwerper, - 15 juni 1943 Engelse bommenwerper, - 31 augustus 1943 Engelse bommenwerper, - 29 december 1943 Amerikaanse bommenwerper, - 10 februari 1944 Mosquito bommenwerper, - 28 juni 1944 Engelse bommenwerper, - 23 september 1944 twee Engelse bommenwerpers ten gevolge van een botsing, - 21 februari 1945 twee Engelse bommenwerpers (Weert was toen reeds bevrijd).	1060	Gemeentearchief Weert			
	10-05-41	Vannacht om 3.15 uur is boven Weert een Eng. Bommenwerper door een Duitse jager afgeschoten en terecht gekomen in de Weerterheide plm. 7 km ten westen van de kom van Weert. Het toestel is geheel verbrand. Het toestel kwam in een perceel 10 jarige dennen, onder het gehucht Boshoven, ter plaatse genaamd Weerterheide nabij de grens Weert-Budel. Eén der motoren was op 300 m afstand gevonden. Het was een Engels vliegtuig met 4 inzittenden die zijn overleden.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
Melding van een bominslag in Swartbroek op 4 juli 1941							
Geen	04-07-41	In verband met de uwerzijds gegeven aanwijzingen voor de centrale melding van ongevallen, dd. 5 december 1940, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge hierbij beleefd te doen toekomen een vanwege de Politie van deze gemeente opgemaakt proces-verbaal No. 929, in duplo, betreffende bominslag in deze gemeente op vrijdag 4 juli 1941, in de voormiddag te 2.02 uur. Van deze bominslag werd aan Uwe Inspectie, als ook aan de Polizei-Officier te Maastricht, telefonische mededeling gedaan. De Burgemeester van Weert. Noot T&A. Het proces-verbaal ontbreekt.	1008	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van de melding uit het gemeentearchief kan worden opgemaakt dat op 4 juli in de voormiddag, rond 2.02 uur een bominslag heeft plaatsvonden. Het proces-verbaal waarnaar verwezen wordt is niet aangetroffen. Echter in de stukken uit het Nationaal Archief blijkt dat aan de Rijksweg Weert-Roermond in het gehucht Swartbroek, 6 brisantbommen neerkwamen in een korenveld. 5 bommen zijn direct geëxplodeerd, terwijl de zesde bom de volgende dag om 10.00 uur explodeerde. De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	04-07-41	Hedennacht zijn om 2.02 uur in Weet tijdens een luchtgevecht tussen Duitse jager en Engelse Bommenwerper onder gehucht Swartbroek aan de Rijksweg Weert-Roermond, 6 brisantbommen afgeworpen in een korenveld. 5 bommen zijn direct geëxplodeerd , terwijl de zesde hedenmorgen om ca. 10 uur ontplofte. Het korenveld is geheel verwoest en enige ruiten zijn gesprongen.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
	04-07-41	Om 2.02 uur vloog een Engels vliegtuig uit het westen over Weert vliegen. Het werd achtervolgd door een Duitse jager en zette koers richting zuid oosten. Er werd luchtgevecht geleverd met mitr. vuur. Eén vliegtuig liet 5 á 6 brisantbommen vallen, waarvan er 5 onmiddellijk ontploften. de bommen kwamen in een perceel rogge, groot 1.2ha in de vorm van een halve cirkel, met onderlinge afstand van 10 a 15 meter, gelegen ter plaatse Watermolen, vlakbij de grens Weert-Nederweert-Grathem, ongeveer 100 meter verwijderd van de Rijksweg Weert-Roermond . Perceel is van Jacobs, wonende Swartbroek 56. Eén bom ontploft pas om 10.10 uur. Een gebouw aan de Rijksweg had glasschade.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
Crash van een Wellington in Boshoven op 15 april 1942							
Geen	15-04-42	Om 4.10 uur kwam een Wellington IC (met serienummer Z1098) neer bij Weert bij Boshoven .	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat op 15 april een Wellington neerstortte in de gemeente Weert. Uit het Verliesregister NIMH en het Nationaal Archief blijkt dat het toestel neerkwam bij Boshoven. Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	15-04-42	Een afschrift van een proces-verbaal meldde dat in de gemeente een Engels bombardementsvliegtuig neerstortte op 15 april 1942 in de voormiddag om 4.10 uur.	1008	Gemeentearchief Weert			
	15-04-42	In een overzicht gemaakt op 16 mei 1961 van neergestorte vliegtuigen in de gemeente Weert, waarbij werd aangetekend dat het overzicht wellicht niet compleet was, werden de volgende vliegtuigen gemeld. - 10 mei 1941 een Engelse bommenwerper, - 15 april 1942 Engelse bommenwerper, - 31 mei 1942 Engelse bommenwerper, - 15 juni 1943 Engelse bommenwerper, - 31 augustus 1943 Engelse bommenwerper, - 29 december 1943 Amerikaanse bommenwerper, - 10 februari 1944 Mosquito bommenwerper, - 28 juni 1944 Engelse bommenwerper, - 23 september 1944 twee Engelse bommenwerpers ten gevolge van een botsing, - 21 februari 1945 twee Engelse bommenwerpers (Weert was toen reeds bevrijd).	1060	Gemeentearchief Weert			

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
	15-04-42	In de nacht van 14 op 15 april 1942 omstreeks 4.10 uur onder gehucht Boshoven is een vliegtuig neergestort . Het vloog boven het westelijk gedeelte van de gemeente, waarbij mitr. vuur is gehoord en 4 lichte ontploffingen van brisantbommen Het vliegtuig stortte 7 a 8 km noordwestelijk van de stad Weert, nabij de grens Weert-Budel. Het werd door en Duitse jager neergeschoten. 5 bemanningsleden zijn gevonden waarvan 3 dood. Het vliegtuig ligt op een zandige omgeving begroeid met struweldennen. op 150 m. waren twee kleine kraters zichtbaar in het zand.	2.04.53.15 - 79	Nationaal Archief Den Haag			
	15-04-42	Abschuss 1 Vickers-Wellington an Straße Maarheeze-Weert durch Nachtjäger; von Besatzung 4 Mann tot, 2 verletz't gefangen.	RW 37/23	Bundesarchiv- Militärarchiv			
Crash van een Halifax nabij 'De Trumpert' en brisant- en fosfor-brandbommen in de gemeente Weert op 31 mei 1942							
Crash: Geen	31-05-42	Om 02.07 uur kwam een Halifax I (L9605) neer bij Weert [Nb. In het vliegregister staat hierbij wel een vraagteken].	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	<u>Crash</u> : Op basis van de meldingen kan worden opgemaakt dat een Halifax crashte. De wrakstukken lagen verspreid over een breedte van 60-70 meter breed en 140 meter lang in een perceel rogge nabij boerderij 'De Trumpert' ten oosten van de kern van Weert. Deze locatie is te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn. <u>Fosfor-brandbommen</u> : Op basis van de melding kan worden opgemaakt dat op het moment van de crash van Halifax L9605 er ook fosfor-brandbommen werden afgeworpen. Waarschijnlijk waren deze afkomstig uit dit toestel. Over het neerkomen van deze bommen is een proces-verbaal opgemaakt onder nummer 700. Echter dit proces-verbaal is niet aangetroffen. Wel is een melding aangetroffen van 3 juni 1942 waarin gemeld wordt dat in het bos genaamd Heugterbroek, onder het gehucht Hushoven te Weert, een brandbom werd aangetroffen welke daar terecht is gekomen als gevolg van een bombardement op 31 mei om 2.15 uur. Dit is een aanwijzing dat de overige fosfor-brandbommen ook nabij dit gebeid terecht zullen zijn gekomen. Deze locatie is te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn. <u>Brisantbommen</u> : Aangezien de fosfor-brandbommen zijn in Heugterbroek (ten noord-noordwesten van Weert) zijn neergekomen en het toestel ten oosten van Weert, zullen de brisantbommen vermoedelijk in de lijn tussen de crashlocatie ten oosten van Weert en Heugterbroek in zijn gevallen. Het gebied tussen deze locaties ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
Brisant-bommen: Geen	31-05-42	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, No. 2635, Afd. Kabinet, betreffende aanwijzingen voor de centrale melding van ongevallen en voorvallen, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge hierbij te doen toekomen twee vanwege deze administratie opgemaakte processen-verbaal Nos. 799 en 800, in duplo, betreffende het neerstorten van een Engels bombardementsvliegtuig op 31 Mei 1942, in de voormiddag omstreeks 2.10 uur én het afwerpen van brisant- en brandbommen op dezelfde datum , in de voormiddag omstreeks 1.55 uur in deze gemeente. Van een en ander werd aan Uw Inspectie, alsook aan de Polizei-officier beim Beauauftrage des Reichskommissar in Maastricht, telefonisch melding gedaan. De Inspecteur van Politie, Hoofd LBD Noot T&A: Het proces-verbaal 799 is niet aangetroffen.	1008	Gemeentearchief Weert			
Fosfor-brand-bommen: Geen	31-05-42	Een afschrift van een proces-verbaal meldde dat een Engels bombardementsvliegtuig neerstortte om 2.10 uur in de voormiddag. Op dezelfde datum werden brisantbommen afgeworpen in de voormiddag omstreeks 1.55 uur.	1008	Gemeentearchief Weert			
	31-05-42	Ik heb de eer U Hoogedelgestrenge ingesloten te doen toekomen het vanwege deze administratie opgemaakte aanvullend proces-verbaal No. 802/42 in duplo, betreffende het afwerpen van fosfor-brandbommen in deze gemeente op 31 mei 1942, des voormiddag te omstreeks 2.15 uur. De Inspecteur van de Politie Noot T&A: Het aanvullende proces-verbaal is niet aangetroffen.	1008	Gemeentearchief Weert			
	31-05-42	Proces-verbaal No. 800 Verklaar ik, [...], agent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter, het navolgende: "In de voormiddag van zondag 31 mei 1942, te omstreeks 2.10 uur, werd vanaf de Commandopost van de Luchtbeschermingsdienst alhier telefonisch medegedeeld dat nabij "De Trumpert" onder deze gemeente een grote brand was ontstaan. Na bekomen opdracht, begaf ik mij, relatant, met mij enige leden van de Luchtbeschermingsdienst (afdeling vaste kern) onmiddellijk per vrachtauto naar de plek. Ter plaatse gekomen zag ik dat een vliegtuig – zoals later bleek een Engelse bombardeur, viermotorig, plaats biedende voor een bemanning van 7 leden – brandend in een perceel rogge lag, langs de Roermondseweg, nabij "De Trumpert". Stukken van het vernielde vliegtuig lagen verspreid over een breedte van 60 à 70 meter en een lengte van ongeveer 140 meter. De woning gelegen aan de Roermondseweg 150. Het toestel was grotendeels afgebrand. Hiervan is door mij op afgelegde ambtseed opgemaakt, getekend en gesloten dit proces-verbaal te Weert 1 juni 1942	1060	Gemeentearchief Weert			
	31-05-42	Gemeentepolitie weert Rapport. Naar aanleiding van een in de namiddag van woensdag 3 juni 1942 omstreeks 4.30 uur, vanaf het station van de Neerlande spoorwegen alhier aan het bureau van politie gedane telefonische mededeling dat kort tevoren bij het tot ontploffing brengen van een brandbom een Duitse militair zou zijn gewond, heb ik, [...] agent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter, na bekomen opdracht, een onderzoek ingesteld en heb ik U Edelachtbare beleefd het navolgende te rapporteren: "Op voormelde datum hoorde ik, rapporteur, [...] oud 24 jaar, los arbeider, wonende Boshoven 107 te Weert, die verklaarde:	1060	Gemeentearchief Weert			

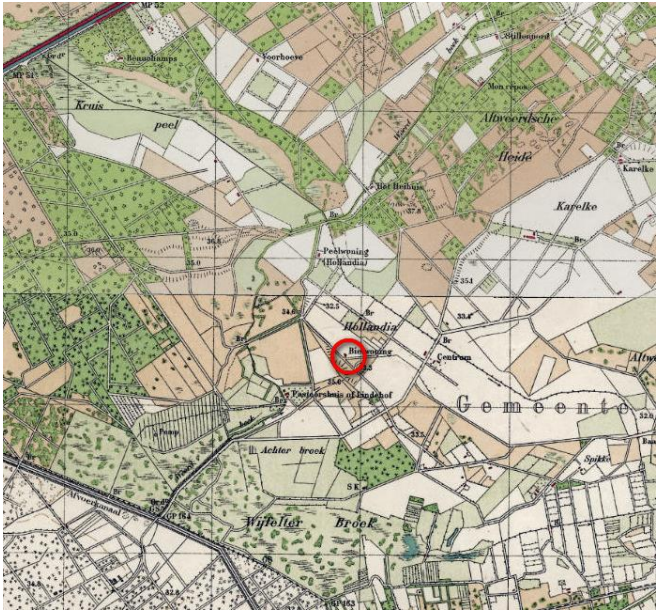
Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		"Hedennamiddag omstreeks 4 uur werkte ik in het bos, ter laatste genaamd Heugterbroek, onder het gehucht Hushoven te Weert. In mijn nabijheid lag een niet ontplofte brandbom (nieuwe Engelse fosfor rubberbrandbom, lang 40 cm., doorsnede 12,6cm welke in de voormiddag van 1 mei 1942 te 2.15 uur door een Engels vliegtuig is afgeworpen. [...]"					
Melding van het neerkomen van 200 electron-termietbrandbommen in de gemeente Weert op 3 juni 1942							
Geen	03-06-42	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, No. 2635, Afd. Kabinet, betreffende aanwijzingen voor de centrale melding van ongevallen en voorvallen heb ik de eer U Hoogedelgestreng hierbij te doen toekomen het vanwege deze administratie nader opgemaakte proces-verbaal No. 809/42 in duplo, betreffende het afwerpen van een 200-tal Engelse electron-termietbrandbommen in deze gemeente, des voormiddags omstreeks 2.45 uur. De Inspecteur van Politie / Hoofd LBD	1008	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Uit de bronnen kan opgemaakt worden dat nabij het onderzoeksgebied zo'n 200 staaftbrandbommen zijn afgeworpen. Staaftbrandbommen dringen in de regel niet diep in en vallen in de loop der tijd uiteen. Gesteld kan worden dat er aan hand van deze meldingen geen staaftbrandbommen in het onderzoeksgebied liggen.	Onverdacht
Neerkomen van brandbommen in Altweerderheide op 8 april 1943							
Geen	08-04-43	Ongetekende [...] heeft de eer U Weledelgestreng beleefd het navolgende mede te delen: Op donderdag 8 april 1943 omstreeks 23.45 uur werd door pastoor Schippers van Altweeterheide telefonisch gemeld, dat brand was uitgebroken in een schuur , staande nabij de woning van P. Schumacher, gelegen onder het gehucht Altweeterheide alhier. Na daartoe bekomen opdracht begaf ik, rapporteur, mij in gezelschap van den Hulpagent van de Politie Iviets en de beide leden van de Luchtbeschermingsdienst [...] alhier derwaarts. Ter plaatse constateerde k dat een schuur groot 55 x 15 meter welke in eigendom toebehoort aan de gemeente Weert en gehuurd is door P. Schumacher en de Kinderen Schumacher, in brand stond en reeds voor het grootste deel vernield was. Gevaar voor de op een afstand van ongeveer 50 meter gelegen boerderij was niet aanwezig. In de omgeving van voormelde schuur lag een groot aantal brandbommen verspreid, welke voor het grootste deel waren uitgebrand. Een ten dele uitgebrande fosforbrandbom is door mij, rapporteur, met zand afgedekt. Mede met hulp van een aantal leden van de bosbrandweer van Altweeterheide en enige bureen werd het vuur door ons met zand bestreden. Voorts werd een partij kunstmest, die gedeeltelijk door het vuur was aangetast met aarde bedekt. Van het gereedschap dat in de schuur was geborgen, kon verder niets worden gered. De oorzaak van de brand was het afwerpen van brandbommen vanuit vliegtuigen, die in een luchtgevecht waren gewikkeld. In verband met vorenstaande brand hoorde ik de huurder van bedoelde schuur, genaamd Peter Schumacher. "Hedenavond 8 april 1943 omstreeks 23.30 uur terwijl ik reeds te bed lag, hoort ik plotseling dat in de lucht ongeveer boven mijn woning vanuit vliegtuigen geschoten werd. Even later hoorde ik een aantal doffe sagen en rondom mijn woning een groot aantal lichtschijnsels. Er werden blijkbar brandbommen afgeworpen. Na enkele ogenblikken zag ik tot mijn schrik dat de schuur bij mijn woning in brand stond. Daar er nog steeds bommen vielen durfde ik er mij niet aanstonds heen te begeven. Toen het iets rustiger was geworden spoedde ik mij naar de schuur, doch aan blussen viel reeds niet meer te denken. De volgende goederen, welke mijn eigendom zijn, zijn verband. 3000kg aardappelen, 800kg suikerbieten, 2000kg stro, 500kg hooi, 6000kg kunstmest, 1 tweewielige kar op luchtbanden, 1 egge, 1 gierton en 1 gierpomp. Voorts zijn de volgende eigendommen van de Kinderen Schumacher verband: 5000kg stro, 1000kg hooi, 2 vierwielige wagens, 1 tweewielige kar op luchtbanden, 2 dorskasten, 1 benzine motor, 1 hooiaflaad-machine, 1 hooihark-machine, 1 hooikeer-machine, 2 kunstmeststrooiers, 1 zaaimachine, 1 schoffelmachine, 2 maalmolens, 1 maaimachine, 1 wentelploeg, 1 wanmolen en voorts rieken, schoppen, emmers, manden ed. 9000kg kunstmest. Ik ben niet verzekerd tegen oorlogsmolest. De Kinderen Schumacher zijn wel verzekerd tegen oorlogsschade. De geschatte waarden van de verbrande eigendommen bedraagt fl. 1080,-.	1008	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van de melding kan worden opgemaakt dat in de avond van 8 april 1943 rond 23.30 uur door een vliegtuig brandbommen werden afgeworpen. Hierdoor was er brand uitgebroken in een schuur bij de woning van P. Schumacher in het gehucht Altweeterheide. Rond de schuur lagen een groot aantal brandbommen verspreid, die voor het grootste deel waren uitgebrand. Uit de informatie valt niet op te maken waar de boerderij – en de schuur die hierbij hoorde – van P. Schumacher te Altweeterheide, exact heeft gestaan. Er kan daarom niet exact worden aangegeven waar de brandbommen zijn neergekomen. Een verdacht gebied kan op basis van deze informatie daarom niet worden bepaald. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	Onverdacht

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		Een kleine schuur, groot 8 x 5 meter werd eveneens door een brandbom getroffen en brandde geheel uit. Deze schuur, die eveneens toebehorende aan P; Schumacher voornoemd, was slechtst gevuld met een kleine hoeveelheid stro.” Te omstreeks 2.00 uur in de nacht, toen het vuur grotendeels gedoofd was, is de plats van de brand geruimd en bleven een viertal leden van de bosbrandweer onder leiding van de Commandant [...] als wacht achter. Hiervan is door mij op afgelegde ambtseed opgemaakt, getekend en gesloten dit rapport te Weert op 9 april 1943. Inspecteur van de Politie alhier,					
Crash Van een He219 in de buurt van De Biest op 11 april 1944							
Geen	11-04-44	Er kwam er een He219 A (met serienummer 190073) neer in Weert (in de buurt van).	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de melding ut het Verliesregister NIMH kan worden opgemaakt dat op 11 april Duits vliegtuig van het type He-219 neerkwam in de buurt van Weert. Het proces-verbaal uit het gemeentearchief geeft aan dat het toestel neerkwam op de Biest te Weert, ter plaatse genaamd "Het Landgoed den Haag" in de aldaar achter enige woningen (villa's) gelegen volkstuintjes.	Onverdacht
	11-04-44	RNLAF-139(124) 03-79 – Weert – He 219A – I./NJG 1 – Only small parts recovered. Site already cleared.	NFLA (2003)	Literatuur			
	11-04-44	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, No. 2635, betreffende aanwijzing voor de centrale melding van ongevallen, het ik de eer U Hoogedelgestrenghe ingesloten te doen toekomen het vanwege deze administratie opgemaakt proces-verbaal No. 318, in duplo, betreffende het neerstorten van een Duits gevechtsvliegtuig in deze gemeente op 11 april 1944.	1008	Gemeentearchief Weert			
		De commandant Luchtbescherming.					
		Proces-verbaal	1008	Gemeentearchief Weert			
		Op dinsdag 11 april 1944 te omstreeks 22.50 uur, hoorde ik [...] dat zich op zeer grote hoogte verschillende vliegtuigen boven deze gemeente bevonden. Er had een hevig gevecht plaats. Onmiddellijk daarop zag ik een brandend vliegtuig neerstorten dit vliegtuig kwam terecht op de Biest te Weert, ter plaatse genaamd "Het Landgoed den Haag" in de aldaar achter enige woningen gelegen volkstuintjes.					
	11-04-44	Rapport van een vliegtuigbrand in de gemeente WEERT, op 11 April 1944	1274	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	
		Dinsdagavond te 22 uur 55 minuten werd het signaal "Luchtalarm" gegeven voor een vliegtuig dat boven de stad omlaag stortte. Te 23 uur 5 muiten werd mij door het hoofd van den luchtbeschermingsdienst gelast mij met de autospuit te begeven naar de plaats waar het vliegtuig was neergestort. Bij aankomst ter plaatse bleek, dat het vliegtuig in de tuinen achter enkele villa's was neergekomen en zeer fel brandde. Ba de situatie te hebben opgenomen het ik terstond twee leidingen doen aanleggen om zo nodig de dichtbij gelegen huizen te beschermen voor het overslaan van den brand. Nadat dit gebeurd was, heb ik gewacht tot de munitie in het vliegtuig ten gevolge van de geweldige verhitting ontploft zou zijn. Daar evenwel de wind geleidelijk aanwakkerde en het gevaar voor overslaan van de brand steeds groter werd, besloot ik tot blussen over te gaan. De eerste aanval werd gedaan met schuim onder bescherming van een tuinmuur, zodat de manschappen geen gevaar te duchten hadden. Toen tenslotte bleek, dat alle munitie ontploft was, werd de tweede aanval gedaan met 2 stralen water, waarna het vuur spoedig beperkt werd. Ik heb evenwel laten nablussen tot de brand geheel geblust was.					
		De waarnemend Commandant der Vrijwillige Brandweer te Weert.					
	11-04-44	Het vliegtuig is op nog geen 20 meter afstand van een rij huizen gevallen, doch geen van de huizen heft enige schade. Uitvoeriger rapport en tevens een schets zal ik U zo spoedig mogelijk nazenden.	1274	Gemeentearchief Weert			
		De waarnemend Commandant der Vrijwillige Brandweer te Weert.					
Vondst van patroonband afkomstig uit een vliegtuig in Altweert op 22 juli 1944							
Geen	22-07-44	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, No. 2635, betreffenden aanwijzing voor de centrale melding van ongevallen en voorvallen, heb ik de eer U Hoogedelgestrenghe ingesloten te doen toekomen het vanwege deze administratie opgemaakt proces-verbaal No 780/1944 in duplo, betreffende het vinden van een metalen band met 49 mitrailleurkogels in deze gemeente op 22 juli 1944.	1008	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van deze melding kan worden opgemaakt dat op een perceel in Altweert, no 142 in een boomgaard een band met 49 patronen en 2 hulzen werd aangetroffen. Hoe deze daar terecht zijn gekomen is niet geheel duidelijk. Vermoedelijk dat ze uit een vliegtuig zijn gevallen.	Onverdacht
	22-07-44	Proces-verbaal	1008	Gemeentearchief Weert			
		Nadat ik [...] van terzijde zijde vernomen had dat op het gehucht Altweert alhier patronen zijn aangetroffen, heb ik, relatant, onmiddellijk een onderzoek ingesteld en mij derwaarts begeven. Ter plaatse aangekomen zag ik dat in de boomgaard, gelegen achter perceel				Het betreft hier een incidentele vondst. Er zijn geen aanwijzingen dat er meerdere explosieven die met dit incident verband houden in de nabijheid zijn aangetroffen. Het onderzoeksbed is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		Altweert no. 142, bewoond door landbouwer A.L. Koppen, onder deze gemeente, een metalen band voorzien van 49 scherpe mitrailleur patronen, kaliber D M 4 en 2 hulzen was terecht gekomen, elke voorwerpen vermoedelijk afkomstig zijn van een vliegtuig. In verband met vorenstaande horde de landbouwer A.L. Koppen voornoemd, die mij, relatant, geen verklaring kon geven doe deze patronen op zijn erf waren terechtgekomen, De gevonden en in beslaggenomen patronen en hulzen zijn door mij, relatant, op zaterdag 22 juli 1944 overgedragen aan de Heer Ortskommandant te Weert.					
Vondst van patroonband afkomstig uit een vliegtuig op 16 augustus 1944							
Geen	14-08-44	In verband met Uw rondschrijven van 9 december 1940, No. 2635, betreffenden aanwijzing voor de centrale melding van ongevallen en voorvallen, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge ingesloten te doen toekomen het vanwege deze administratie opgemaakt proces-verbaal No 911/1944 in duplo, betreffende het vinden van een band met 50 mitrailleurkogels op het gehucht Altweert gemeente Weert op 18 augustus 1944.	1008	Gemeentearchief Weert	Onverdacht	Op basis van deze melding kan worden opgemaakt dat op aan aardappelland, grenzende aan het perceel Altweert, no 142 50 mitrailleurpatronen werd aangetroffen. Hoe deze daar terecht zijn gekomen is niet geheel duidelijk. Mogelijk dat ze uit een vliegtuig zijn afgeworpen.	Onverdacht
	14-08-44	Op dinsdag 15 augustus 1944 verscheen voor mij [...] een persoon zich opgevende als [...] oud 16 jaar, [...] wonende te Weert, Altweert 135, die verklaarde “Op Maandag 14 augustus 1944 in de namiddag omstreeks 2.00 uur bevond ik mij op het aardappelland van de landbouwer L.H. Koppen, grenzende aan diens woning Altweert 142 te Weert, toen ik aldaar 50 mitrailleur patronen zag liggen. Ik heb deze patronen meegenomen en deponeer ze thans hier op het politiebureau.” Ik, verbalisant, heb deze 50 mitrailleur patronen, welke in een bad bevestigd waren en waarschijnlijk uit een vliegtuig afkomstig zijn, uit handen van [...] aangenomen en gebracht naar de Heer Ortskommandant alwaar zij door de Feldgendarmerie zijn in beslaggenomen. Alsnog voeg ik, verbalisant, hieraan toen dat voor ongeveer drie weken eveneens in de boomgaard van Koppen voornoemd, dergelijke patronen zijn gevonden zodat het vermoedden bestaat dat de thans bedoelde patronen tegelijk met die zijn uitgeworpen uit een vliegtuig. Er is hiervan door mij, [...],, persoonlijk, op de eed afgelegd bij de aanvaarding mijner bediening opgemaakt, getekend en gesloten dit proces-verbaal te Weert op 16 augustus 1944. De Wachtmeester [...]				Het betreft hier een incidentele vondst. Er zijn geen aanwijzingen dat er meerdere explosieven die met dit incident verband houden in de nabijheid zijn aangetroffen. Het onderzoeksbed is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	
Bevrijding van Weert op 21/22 september 1944							
Geen	21/22-09-44	Het duurt uiteindelijk tot 21 september 1944 voordat de Ritten het Weerster land bereiken. In de namiddag trekken Engelse soldaten de Boshoverheide over en komen bij de huidige Tranchéeweg in het zicht van de nog aanwezige Duitse troepen. Deze hebben zich ingegraven bij de spoordijk en bezetten de huizen langs de Geuzendijk. De Engelsen maken deel uit van het 1e bataljon van het Suffolk Regiment dat opdracht heeft gekregen Weert te bevrijden. [...] Vóór de spoorijk komt het tot een hevig vuurgevecht waarna de Duitsers zich terugtrekken. De Suffolks wachter vervolgens bij diezelfde spoordijk het eerste ochtendgloren af om Weert binnen tr trekken. ’s-Nachts horen ze het opblazen van de stadsbrug over de Zuid-Willemsvaar; de andere bruggen zijn al eerder door de Duitsers opgeblazen. De volgende ochtend, 22 september omstreeks 7.00 uur ontwaren slaperige Weerternaren die een angstige nacht in de kelder hebben doorgebracht die soldaten in kaki: “De Engelsen zijn er!”.	Nies (1999), pag. 228	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat tijdens de bevrijding van Weert geen grootschalige grondgevechten hebben plaatsgevonden nabij het onderzoeksgebied. Er is geen feitenmateriaal dat er in of nabij het onderzoeksgebied grondgevechten of artilleriebeschietingen hebben plaatsgevonden. Er kan op basis van het feitenmateriaal geen verdacht gebied worden afgebakend.	Onverdacht
	21/22-09-44	In de namiddag van donderdag 21 september werd het duidelijk dat de bevrijders tot op enkele kilometers van Weert genaderd waren. Tergend langzaam kropen de uren voorbij. Gevoelens van hoop en vrees wisselden elkaar af. Rond 3 uur brandde de strijd los. Langs twee verschillende routes werd een aanval op de stad gedaan, n.l. vanuit Hamont door de bossen tussen Budel en Weert en via de weg Eindhoven-Weert. De eerste liep vast bij de spoordijk op het gehucht Boshoven, waar hardnekkig tegenstand geboden werd en de tweede kwam niet verder dan het kruispunt van wegen bij de school op Hushoven, waar de Duitsers op het laatste moment een tiental mitrailleurs in stelling hadden gebracht. Bij deze voorpostgevechten verloren enige Duitse militairen en een burger van Boshoven het leven. De aanval bij de spoordijk op Boshoven is vastgelegd in een klein oorlogsbrochuurtje, getiteld "Regimental Stretcher Bearers in action" ("De brancardiers van het regiment in actie"), dat in 1951 werd geschreven door de Britse soldaat Gorden J. Scriven, die als brancardier was ingedeeld bij het 1e Bataljon van het Suffolk Regiment en deelnam aan de bevrijding van Hamont en Weert. In het hoofdstuk "Into Holland" geeft hij een verslag van de opmars naar Weert in de namiddag van 21 september.	Henkens, p. 177-178	Historische Vereniging			

Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		Na deze eerste schermutselingen trad opnieuw een angstaanjagende stilte in. De aanvallers wachtten blijkbaar artillerie-ondersteuning af. De avond viel en een lange bange nacht brak aan. Na het invallen van de duisternis trokken de laatste Duitsers zich terug over de Zuid-Willemsvaart en werd de stadsbrug, de laatste verbinding met het westelijk gedeelte van Weert, opgeblazen. (Reeds eerder waren de overige bruggen vernield). Om 5 uur in de morgen ontbrandde de strijd opnieuw. Onbekend met het feit, dat de vijand zijn stellingen had verlaten, openden de Engelsen een hevig en goed gericht artillerievuur op de toegangsweg naar Weert over Hushoven. Gedurende ongeveer een half uur kwam een regen van granaten neer, waarbij voornamelijk rond de school nogal wat schade werd aangericht en enige burgers gewond raakten. Daar het vuren door de Duitsers niet beantwoord werd, hield het bombardement even plotseling als het begonnen was ook weer op. Opnieuw een onheilspellende stilte... En toen op vrij dag 22 september 1944 om 7 uur in de ochtend gebeurde het waarop men bijna 4 jaar had gewacht. Langs de Zuid-Willemsvaart trok het Suffolk Regiment XII Foot, 1e Battalion op naar Weert. De bevrijding was een feit. Van alle kanten stormde de bevolking naar het kanaal. Over de wrakstukken van de brug zochten de Weertenaren hun weg naar de "Tommies". Op de Minderbroederslaan hieven de Paters Franciscanen uit het nabije klooster als eersten het Nederlandse en het Engelse volkslied aan als blijk van hulde en dank voor de bevrijders aan de overzijde van het kanaal.					
Melding van bombardement door de Luftwaffe van Weert op 29 oktober 1944							
	29-10-44	Luftwaffe. Door vier Fw-190's en 24 Ju-87's werden aanvallen uitgevoerd op Weert.	Zwanenburg (z.j.)	Literatuur	Onverdacht	Uit de bronnen kan worden opgemaakt dat op 29 oktober 1944 door de Luftwaffe aanvallen werden uitgevoerd op Weert.	Onverdacht
Vrakker: Geen	28/29-10-44	Gemeentepolitie Weert, Rapport.	1060	Gemeentearchief Weert		<u>Vrakker</u> : Er kwamen 3 brisantbommen neer in het veld op ongeveer 200 meter van het perceel Vrakker 14.	
Coenraad-Abelstraat:		Ondergetekende [...], agent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter. Heeft de eer U Edelachtbare het navolgende te rapporteren:				Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	
Van Horne Kazerne: Geen		"In de nacht van zondag 29 op maandag 30 oktober 1944, te omstreeks vier uur, volgen een klein aantal vliegtuigen, vermoedelijk van Duitse nationaliteit, komende uit het oosten in westelijke richting boven deze gemeente. Door deze vliegtuigen werden boven de kom van de stad en in de omgeving van de kazerne ongeveer 6 lichtkogels afgeworpen. In een perceel weiland, in gebruik bij H. Smeets, wonende Boshoverbeek alhier, kwamen twee lichtkogels parachutes terecht. Deze lichtkogels zijn nog voor een groot gedeelte met brandstof gevuld. De parachutes zijn door de agent van politie [...] opgehaald en aan het bureau van de Engelsen Commandant in Hotel "De Vesper" alhier afgeleverd. Door bedoelde vliegtuigen werden drie brisantbommen van middelzwaar kaliber afgeworpen. Deze waken terecht in het veld ongeveer 200 meter verwijderd van perceel Vrakker no.14. bewoond door het gein M. Vaessen. [...] Aan de Coenraad-Abelstraat, achter perceel no.6 bewoond door J.J. De Borgie, kwam in de tuin een metalen kist met ongeveer 40 brandbommen terecht. Een aanval deze brandbommen werd weggeslingerd, doch het overgroot gedeelte bleef in elkaar gedeukt ter plaatse liggen. Ten gevolge hiervan liepen twee percelen geringe glas- en dakschade op. Ook hier hadden geen persoonlijke ongelukken plaats. In de omgeving van de "Van Horne Kazerne" werden een zeer groot aantal (enige honderden) kleine brisantbommen, zogenaamde scherfbommen - lengte 10 a 12 cm. en. ongeveer 5 cm. doorsnede - afgeworpen. Deze kwamen terecht voor een groot gedeelte in het veld in de omgeving van de kazerne. Verder een groot deel op de straatweg voor de kazerne en op het dak van drie gebouwen van de kazerne, welke het dichts aan de geasfalteerde kazererneweg gelegen zijn. Deze gebouwen zijn genummerd resp. no. 1, 2 en 3., voorheen ingericht als wacht- en rodekruisgebouw, kantoorgebouw en kantine. De op de straatweg en op de gebouwen terechtgekomen bommen zijn allen tot ontploffing gekomen. Een gedeelte van de in het veld terechtgekomen bommen kwamen niet tot ontploffing. Aan genoemde gebouwen werd dakschade veroorzaakt. In de kazernegebouwen zijn momenteel verplegend en personeel van het St. Servatius Krankzinnigengesticht uit Venraij ondergebracht. Slechts één persoon liep een kleine wonden aan het hoofd op, overigens bekwam niemand letsel. Bij de niet ontplofte bommen werd een wacht geplaatst. De metalen kisten, gediend hebbende tot berging van de kleine brisantbommen werden in het veld, in de omgeving van de kazerne aangetroffen. Deze kisten waren voorzien van Duitse opschriften. Hiervan is door mij op afgelegde ambtseed opgemaakt, getekend en gesloten dit rapport te Weert op 31 oktober 1944.				<u>Coenraad-Abelstraat</u> : Er kwam achter het perceel Coenraad-Abelstraat een metalen kist neer met ongeveer 40 brandbommen. Deze locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn. <u>Van Horne Kazerne</u> : In de omgeving van de Van Horne Kazerne, aan de Kazernelaan, vielen enige honderden kleine brisantbommen (scherfbommen). Deze kwamen voor een groot gedeelte terecht in het veld in de omgeving van de kazerne, een groot gedeelte van de straatweg voor de gebouwen en op het dak van de gebouwen genummerd 1, 2 en 3. De bommen kwamen tot ontploffing, op een gedeelte van de in het veld gekomen bommen na. De velden ten westen van de kazerne werden begrensd door water (IJzeren Man), heidegrond en bossen. Deze velden liggen tot op 700 meer van het onderzoeksgebied. Dit is te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
	29-10-44	Gemeentepolitie Weert Rapport. Ondergetekende, [...], agent van politie te Weert en onbezoldigd rijksveldwachter, heeft de eer U edelachtbare beleefd het navolgende te rapporteren: "Naar aanleiding van een in de namiddag van woensdag 8 november 1944 nabij "De IJzeren Man" alhier plaats gehad hebbend ongeval, hoorde ik, rapporteur: 3. [...] Ik ben in dienst van de Heidemaatschappij en tewerk geteld aan de IJzeren Man te Weert. Woensdag 8 november bevond ik mij met een partij palen op mijn schouder o één van de zandwegen in het voormalig munitielager van de Duitsers. [...] die ook palen op zijn schouders droeg, was bij mij. Plotseling hoorde ik een knal en ik wamen tot de ontdekking dat ik op een brandbom was gelopen, waardoor deze tot ontploffing kwam. Ik werd aan mijn rechterarm verwond. Naar ik meen is een scherf door mijn linkerarm heengeslagen. Ik heb mij onder geneeskundige behandeling moeten stellen. Ik kan voorlopig niet werken.[...] Hiervan is door mij op afgelegde ambtseed opgemaakt, getekend en gesloten dit rapport te Weert op 9 november 1944.	1060	Gemeentearchief Weert			
Beschietingen op Weert in oktober en november 1944							
Geen	22-09-44 / 14-11-44	Toch lag de stad slechts op 5 km afstand van het front in Nederweert en Kelpen en doordat de aanval verder vastliep en de posities geconsolideerd werden lag heel Weert binnen het bereik van de Duitse 88 mm artillerie . De aangrenzende dorpen en vooral Nederweert, dat gedeeltelijk bevrijd en gedeeltelijk niemandsland of nog bezet gebied was, hebben ondervonden wat het betekende weken lang in de frontzone te liggen. Opnieuw echter ontkwam Weert aan de verschrikkingen van de oorlog; het aantal slachtoffers en de materiële schade ten gevolge van het granaatvuur in Weert bleven vergeleken bij andere plaatsen zeer beperkt, ofschoon de geschetste frontsituatie aanhield tot 14 november. Een uiterst kritiek moment brak eind oktober aan, toen de Duitsers met steun van hun luchtmacht een poging deden om bij Nederweert weer een bruggenhoofd over de Zuid-Willemsvaart te vormen. De uitgeputte Amerikaanse troepen, die hier sinds kort het front van de Engelsen hadden overgenomen, moesten in allerijl versterkt worden met Britse afdelingen uit de corridor. Slechts na verbitterde strijd kon de vestiging van een nieuw bruggenhoofd door de vijand voorkomen worden. Pas op 14 november kwam het geallieerde front in deze streken weer in beweging. Generaal Dempsey hervatte het offensief aan de oostelijke flank van het front in Nederland. Precies om 4 uur in de namiddag openden 400 kanonnen, opgesteld rond Weert en Nederweert, het vuur op het bruggenhoofd dat de vijand ten westen van de Maas nog bezet hield. Tweeduizend granaten per minuut kwamen neer in de vijandelijke linies. Om 16.15 uur trok de geallieerde infanterie op meerdere plaatsen tegelijk het kanaal Wessem-Nederweert en de Noordervaart over. Tijdens de nachtelijke uren werd het operatieterrein verlicht door zoeklichten, een methode die voor het eerst met succes was toegepast bij een nachtelijke aanval op Caen. In de daarop volgende dagen en weken werd heel het gebied ten westen van de Maas bevrijd en werd deze rivier de frontgrens.	Henkens, p.181-182	Historische Verenging	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat in de weken na de bevrijding van Weert op 22 september 1944, de gemeente binnen het bereik van de Duitse artillerie heeft gelegen tot 14 november 1944. Zo werd de kom van de stad Weert op 30 oktober 1944 beschoten door Duits artillerievuur. Echter, het aantal slachtoffers en de materiële schade ten gevolge van het granaatvuur in Weert bleef vergeleken bij andere plaatsen zeer beperkt. Ook is foto 5151 van 14 juli 1945 geraadpleegd. Hoewel de foto ruim een half jaar na de beschietingen is genomen zijn in het buitengebied bij Altweerderheide geen eenduidige sporen van artilleriekraters zichtbaar. Er is geen feitenmateriaal dat het onderzoeksgebied onder vuur is genomen of getroffen. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	Onverdacht
	14-11-44	Die dag openen ruim 450 kannen met een oorverdovend lawaai het vuur op de Duitse stellingen. De succesvolle operatie heef tot resultaat dat het front wegschuift van Weert en dat de directe gevolgen van de strijd afnemen. Tot die dag zijn enkele slachtoffers gevallen onder de burgerbevolking en zijn diverse gebouwen door beschietingen geraakt.	Nies (1999), pag. 228	Literatuur			
	30-10-44	In de namiddag omstreeks 1.30 uur werd de kom van de stad Weert beschoten door Duitse artillerie , vanuit de richting Roermond. Een granaat kwam terecht tegen de voorgevel van het pand gelegen aan de Langstraat 26. Ongeveer gelijktijdig kwam een granaat op het klooster van de Zusters Ursulinen terecht, gelegen aan de Langstraat 20. Ook op de volgende percelen kwamen granaten terecht. Kanaalstraat 11, Kanaalstraat 33, Willem I straat 79, de Roermondseweg tegenover nr. 3, een granaat ontplofte in de lucht waardoor de glasschade werd geleden in de omgeving van de Roermondscheweg percelen nrs. 60-64, 67-75.	1060	Gemeentearchief Weert			
	14-07-45	Deze foto is geraadpleegd wegens beschietingen in de gemeente Weert tussen de bevrijding op 22 september 1944 en het einde van de beschietingen op de gemeente Weert op 14 november 1944. De foto is van een matige schaal en heeft een matige kwaliteit. De foto dekt het gebied van de kern van Weert en omliggende gehuchten. Op de foto zijn geen eenduidige sporen van artilleriekraters zichtbaar in of nabij het onderzoeksgebied.	Sortie 3G-TUD-S120 Foto 5151	JARIC			

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
Cash van een Halifax in de buurt van Wijffelterbroek – Altweerderheide op 30 november 1944							
Geen	30-11-44	Een Halifax III (NR193) kwam neer in de buurt van Wijffelterbroek-Altweerderheide, gemeente Weert.	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de bronnen kan worden opgemaakt dat op 30 november 1944 twee Halifax bommenwerpers in de lucht met elkaar in botsing zijn gekomen. Als gevolg hiervan stortte beide toestellen neer in de omgeving van Altweerderheide. Volgens een ooggetuige die woonde in boerderij Bietwoning, later De Beekwoning geheten, kwam een vleugel van het toestel op 1 kilometer van deze boerderij terecht, het staartstuk in de buurt van de burens en een stuk van de motor in de tuin van De Beekwoning. De boerderij bevindt zich op ongeveer 2 kilometer van het onderzoeksgebied. Ook het monument dat na de oorlog is geplaatst op de plek waar de toestellen op elkaar zijn gebotst – deze bevindt zich nabij de kruising van de Bocholterweg en de Tungenroyschebeek - bevindt zich op 1800 meter ten zuiden van het onderzoeksgebied. Op basis van deze locaties kan worden gesteld dat de brokstukken van de beide toestellen te ver buiten het onderzoeksgebied terecht zijn gekomen om erop van invloed te kunnen zijn.	Onverdacht
	30-11-44	Om 20.00 uur kwam een Halifax III (MZ314) neer bij Wijffelterbroek-Altweerderheide, gemeente Weert.	Verliesregister NIMH	Literatuur			
	30-11-44	An eyewitness reported: “The two catastrophically damaged planes had become entangled by the force of the collision and fell from 18,000 feet and hit the ground two miles south of Weert near Altweerderheide. Wreckage from the two aircraft and the bodies of the 14 crew members fell to the ground in a pasture between three farms, near the road to the town of Bocholt on the other side of the border with Belgium.”	Ooggetuigen crash Halifax MZ314 en NR193	Internet			
	30-11-44	Marietje Blok, eyewitness of the crash, tells: “It was the 30th of November 1944, around 8 o’clock in the evening. We were sitting around the kitchen table reading and knitting. I wasn’t quite twelve years old, but was allowed to stay up a little longer. I can still remember that I was knitting a grey scarf from wool recycled from an old jumper. All of a sudden we heard an almighty bang. We all went outside to see what was happening. I got such a shock from what we saw: the sky was full of fire, everywhere above our farmhouse, called ‘Beekwoning’ . I held my breath, I didn’t know what was happening and we asked ourselves what was falling down. All of a sudden we saw a wing of an aircraft tumbling down, which landed at least 1 kilometre further on our land and a tail close by the neighbours. A piece of the aircraft engine was laying a few metres in front of our house. My younger sisters were still sleeping and it was a miracle that nobody had been hit by all those parts that were scattered all over the neighbourhood. A heavy engine fell in the compost pit of farmer Schram, all the compost disappeared.” Kaart van de omgeving met omcirkeld boerderij Bietwoning (Beekwoning), waar Marietje Blok woonde ten tijde van de crash.	Ooggetuigen crash Halifax MZ314 en NR193	Internet			
	30-11-44	Op 30 november 1944 kwamen op grote hoogte 2 Britse Halifax bommenwerpers op grote hoogte met elkaar in botsing. De vliegtuigen explodeerden allebei. Alle 14 bemanningsleden kwamen hierbij om. Met dit monument worden deze dappere mannen herdacht.	Crash MZ314 NR193	Halifax en Internet			

Gemeente Weert								
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal			
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied	
		Kaart van de omgeving met in blauw omcirkeld de locatie van het monument en in rood omcirkeld de boerderij De Bekewoning.						
Melding van bomaanval door de Luftwaffe op Weert op 18 december 1944								
Geen	18-12-44	Luftwaffe. Er werden in de loop van de morgen bommen afgeworpen bij Weert.	Zwanenburg (z.j.)	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de melding van Zwanenburg kan worden opgemaakt dat de Luftwaffe in de morgen van 18 december 1944 bommen afwierp boven Weert. Uit de meldingen van het gemeentearchief blijkt dat de bommen terechtkwamen op divers plekken in en nabij de stad: 1 bom Molenstraat (huisnummer 3a): De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn. 1 bom op Vrakker: De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn. 1 bom op voetbalterrein van het Bisschoppelijk College te Weert, gelegen aan de Wilhelminastraat te Weert: De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.		Onverdacht
	18-12-44	Op een middag direct na de bevrijding ging ik op mijn eentje naar de stad, ik wou eens zien hoe het daar was. Ik ben goed en wel aan het lopen en voorbij de tunnel in onze straat zie ik vliegtuigen uit oostelijke richting aankomen. Ze kwamen dichterbij en ik zie aan het teken dat het Duitse toestellen zijn. Ik zie op datzelfde moment dat ze bommen laten vallen. Op dat moment ben ik ter hoogte van een boerderij, links achter de tunnel tegenover een weiland van Gillisen, de fluittoon van de bommen werd alsmaar feller. In en fractie van een seconde denk je waar slaan ze in, voor, of aan de achterkant van de boerderij. In elk geval kwamen de bommen mijn richting uit. In ren om de boerderij heen en gooi mij tegen de achtergevel op de grond. Op hetzelfde moment slaat een bom op een tiental meters van de achtergevel in. Ik lag onder de stukken dakpannen en opgeworpen grond waaronder ze mij vandaan hebben gehaald. [...] Het ergste was dat twee bommen op een honderd meter afstand van de boerderij bij de tuin van de familie Op den Buijsch waren ingeslagen, pal voor broer en zus die buiten stonden te kijken. Ze overleden aan de gevolgen van de bominslag.	Scheepers (2009), pag. 28-29	Literatuur				

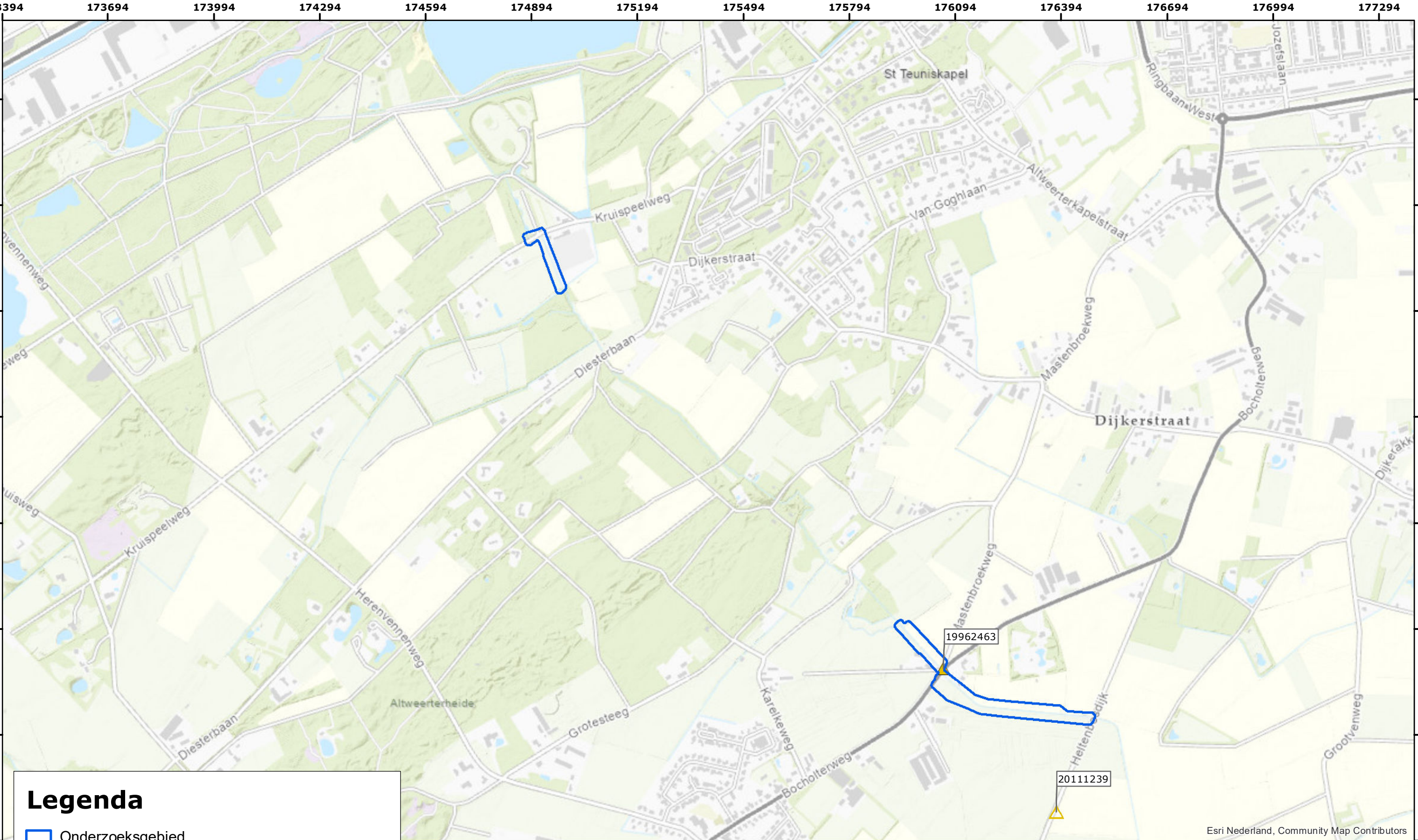
Gemeente Weert					Analyse bronnenmateriaal		
Inventarisatie bronnenmateriaal							
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatie conclusie	Deelgebied
		Luchtfoto van Weert vóór de oorlog. De pijl geeft aan waar de bommen terecht kwamen.				Verder kwamen er nog enkele lichte bommen, hier worden ze 'butterflies' genoemd, op de volgende locaties.	
						4 staaftbrandbommen nabij en op de strokartonfabriek: De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	
						3 staaftbrandbommen op de Kazerne: De locatie ligt te ver buiten het onderzoeksgebied om erop van invloed te kunnen zijn.	
Vrakker: Geen	18-12-44	Ca. 10.25 uur 1 vliegtuig uit N[oordelijke] richting vliegende in de richting van de stad. Afweervuur volgt waarna dat vliegtuig enige bommen lost.	1008	Gemeentearchief Weert			
Molenstraat: Geen		<u>1 bom op Vrakken</u> : ongeveer 200 meter van woning H. Nijs, Vrakken. In dezelfde omgeving enige butterflies.					
Voetbalveld: Geen		<u>1 bom in de Molenstraat</u> op pand V.d. Velden, huis en tuin. Enkele lichtgewonden, welk vervoerd werden naar St. Jans Ziekenhuis. In de omgeving veel glas- en dakschade.					
Strokarton-fabriek: Geen		<u>1 bom op voetbalveld</u> op terrein College tegenover Klooster Paters van de Heilige Geest.					
Kazerne: Geen		3 kleine bommen naast strokarton fabriek. 1 kleine bom op strokarton fabriek. 3 bommen op Kazerne. Deze laatste 7 bommetjes zijn waarschijnlijk zogenaamde 'butterflies'.					
	18-12-44	Om 9.20 uur ontploften twee bommen van middelzwaar kaliber. Een bom kwam terecht op het perceel Molenstraat 3a en een op het voetbalterrein van het Bisschoppelijk College te Weert , gelegen aan de Wilhelminastraat te Weert.	1060	Gemeentearchief Weert			
Crash van twee Lancasters op Laar op 21 februari 1945							
Geen	21-02-45	Om 23.40 uur kwam een Lancaster I (RA516) neer bij Weert.	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de melding uit het Verliesregister NIMH kan worden opgemaakt dat op 21 februari 1945 een Lancaster neerkwam bij Weert. Het rapport van de gemeentepolitie geeft aan dat het toestel neerkwam op Laar.	Onverdacht
	21-02-45	Gemeentepolitie Weert Rapport	1060	Gemeentearchief Weert			
		Ondergetekende, [...], hoofdagent van Politie in de gemeente Weert heeft U Weledelgestrenge beleefd het volgende te rapporteren:					
		Op woensdag 21 februari 1945 zijn in deze gemeente tee Engelse vliegtuigen brandend omlaag gevallen.					
		Te omstreeks 23.20 uur is er een gevallen in de omgeving van P.J. Cuppens, Hushoven 47 (Heugterbroek). Ik, relatant en de hulpagenten [...] hebben ons terstond naar die richting begeven. Te omstreeks 23.40 uur, terwijl wij onderweg waren vier er een tweede. Het bleek een bommenwerper te zijn. Het vliegtuig is gevallen op een perceel bouwland van Wyen wonende op Laar . Achter in de staart bleek een lid van de bemanning te zijn verband.					
		[...]					
		Waarvan door mij op ambtseed is opgemaakt dit rapport te Weert op 22 Februari 1945.					
	21-02-45	In een overzicht gemaakt op 16 mei 1961 van neergestorte vliegtuigen in de gemeente Weert, waarbij werd aangetekend dat het overzicht wellicht niet compleet was, werden de volgende vliegtuigen gemeld.	1060	Gemeentearchief Weert			

Gemeente Weert							
Inventarisatie bronnenmateriaal					Analyse bronnenmateriaal		
Markering	Datum	Gebeurtenis/locatie	Bronverwijzing	Archief	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
		- 10 mei 1941 een Engelse bommenwerper, - 15 april 1942 Engelse bommenwerper, - 31 mei 1942 Engelse bommenwerper, - 15 juni 1943 Engelse bommenwerper, - 31 augustus 1943 Engelse bommenwerper, - 29 december 1943 Amerikaanse bommenwerper, - 10 februari 1944 Mosquito bommenwerper, - 28 juni 1944 Engelse bommenwerper, - 23 september 1944 twee Engelse bommenwerpers ten gevolge van een botsing, - 21 februari 1945 twee Engelse bommenwerpers (Weert was toen reeds bevrijd).					
Crash van een Spitfire in de buurt van Weert op 19 maart 1945							
Geen	19-03-45	Om 18.00 uur kwam een Spitfire XVI (SM474) neer in de buurt van Weert.	Verliesregister NIMH	Literatuur	Onverdacht	Op basis van de melding kan worden opgemaakt dat op 19 maart 1945 een Spitfire is neergekomen in de buurt van Weert. Er zijn echter geen aanvullende bronnen gevonden op basis waarvan kan worden opgemaakt waar het toestel exact is gecrasht. Er kan daarom op basis van deze informatie geen verdacht gebied worden bepaald. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht met betrekking tot deze melding.	Onverdacht
Luchtfoto van Weert op 14 juli 1945							
Geen	14-07-45	Deze foto is geraadpleegd wegens dekking van het onderzoeksgebied aan het einde van de oorlog. De foto is van een matige kwaliteit en heeft een matige schaal. Op de foto zijn geen eenduidige sporen van oorlogshandelingen zichtbaar in of nabij het onderzoeksgebied.	Sortie 3G-TUD-S120 Foto 5151	JARIC	Onverdacht	Op de foto zijn geen eenduidige sporen van oorlogshandelingen zichtbaar in of nabij het onderzoeksgebied.	Onverdacht
Melding van burgemeester dat er geen explosieven meer in de gemeente zouden liggen							
Geen	15-05-46 / 10-01-47 / 28-01-47	De Burgemeester der Gemeente Weert verklaart hierbij, dat, voor zover hem bekend, momenteel geen explosieven stoffen of enigerlei munitie in deze gemeente meer aanwezig zijn. De Burgemeester	MMOD-Archief	MMOD	Onverdacht	Uit deze bronnen kan worden opgemaakt dat, voor zover bij de burgemeester op het moment van schrijven bekend, er zich geen explosieven en mijnen meer bevonden in de gemeente. De waarde die aan een dergelijke melding moet worden gegeven is echter klein, omdat na de oorlog nog diverse meldingen van explosieenvondsten zijn gedaan in de gemeente. Wel kan men ervan uitgaan dat de op dat moment bekende bewaarlocaties van explosieven, die direct na de bevrijding her en der werden aangelegd, wel waren geruimd.	Onverdacht
	01-08-47	Ondergetekende, Burgemeester der gemeente Weert, verklaart dat er volgens de hem ten dienste staande gegevens geen mijnenvelden of daarvan verdachte gebieden of percelen in zijn Gemeente meer aanwezig zijn. Mochten er na dagtekening van deze verklaring nog mijnen gevonden worden, of verdachte percelen ten Gemeentehuize aangegeven worden, dan wordt dit ten spoedigste opgegeven aan Commandant M.M.O.D., Doelenkazerne te Leiden De Burgemeester	MMOD-Archief	MMOD			

Overzicht ruimingen uitgevoerd door de EOD (MORA's)

Gemeente Weert			Analyse bronnenmateriaal		
UO nr	Locatie	Vondst	Conclusie	Motivatatie conclusie	Deelgebied
19962463	Op de kruising Mastenbroekweg/Bocholterweg bij plattepoelweg. Aange troffen bij werkzaamheden.	1x Bg van 75mm m/sb M48 serie n/vers. Opmerking: Liggen waarschijnlijk nog meer.	Verdacht	Eind 1996 werd er tijdens werkzaamheden een 75mm granaat aangetroffen op de kruising Mastenbroek/Bocholterweg bij de Plattepeelweg. De ruiming van de niet verschoten granaat wordt door meegenomen in de afbakening van het verdachte gebied aangezien er sprake is van een zogenaamde strategische locatie en de opmerking op het ruimrapport: "liggen waarschijnlijk nog meer". Er is geen informatie achterhaald omtrent een zoekactie van de EOD naar aanleiding van de vondst. Mogelijk heeft er zich, gezien de aangetroffen munitie en locatie, een geschutstelling bevonden. Luchtfoto 5151 is geraadpleegd, maar daarop is geen stelling zichtbaar. Aangemerkt dient te worden dat deze foto van enkele maanden na de bevrijding is en de kwaliteit van de luchtfoto matig is.	Deelgebied 1
20010604	Diesterbaan 31, Weert	Mora niet geleverd door het archief			
20111239	Helterbosdijk, Altweerderheide	1x Rookgranaat; 2 inch mortier (verschoten)	Onverdacht	Het betreft hier de vondst van een Britse 2-inch rookgranaat. Mogelijk is deze hier terechtgekomen tijdens de bevrijdingsgevechten. Er zijn echter geen aanvullende feiten dat er nabij het onderzoeksgebied grootschalige grondgevechten hebben plaatsgevonden. Het betreft hier dus een incidentele vondst, op basis waarvan geen verdacht gebied kan worden bepaald.	Onverdacht

Bijlage 4: Gebeurtenissenkaart

Legenda

Onderzoeksgebied

EOD vondst/melding met WO-nummer

▲ Overige munitieartikelen, Exact

△ Overige munitieartikelen, Indicatief

Luchtfoto 5151 beslaat het gehele kaartblad.

03006009001200

Meter

N

T&A Survey BV
Dynamostraat 48
Postbus 20670
1001 NR Amsterdam

Telefoon: 020-6651368
Fax: 020-6685486
E-mail: info@ta-survey.nl
Internet: www.ta-survey.nl

HO CE te HI Meilossing fase 3 ten ZW van Weert

Bijlage:	4. Gebeurtenissenkaart		
Projectnummer:	8964		
Opdrachtgever:	Waterschap Limburg	Formaat:	A3
Tekenaar:	Akkoord:	Schaal:	1:10.000
D.Sam	M. van Oers	Opmaakdatum:	21-04-2021

Bijlage 5: Overeenkomst en afspraken opdracht

Het onderzoek – achtergrond en projectdoel

Zie §1.1 en §1.2.

Onderzoeksgebied

Zie §2.1 en bijlage 1.

Uitvoerende personen

De uitvoering van dit onderzoek vindt plaats door ervaren onderzoekers met een relevante, HBO of universitaire opleiding. Het onderzoek wordt gecontroleerd door een senior explosievaardeskundige en de projectleider. Een bevoegd lid van het management accordeert tevens het rapport en de bodembelastingkaart.

Bij het onderzoek zijn onderstaande deskundigen betrokken.

Expertise	Naam deskundige
Historisch onderzoek	• Jeroen Niels (uitvoering onderzoek en rapportage) • Jeroen Niels (archiefbezoek) • Matthijs Vogel (projectleider)
Explosievaardeskundigheid	• Sep van Sermondt (senior explosievaardeskundige)
Civiele techniek	• Rutger Assendorp
Luchtfoto-interpretatie	• Rutger Assendorp • David Sam • Maurice de Cock
GIS	• Rutger Assendorp • David Sam

Methodiek

Voor alle onderdelen van het vooronderzoek zijn interne werkinstructies opgesteld. Deze werkinstructies geven nadere invulling aan de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd m.b.t. zaken waarin het certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten" niet voldoende gedetailleerd richting geeft.

De standaardrapportage van het vooronderzoek is zo opgesteld dat deze tevens als checklist voldoet. Hierdoor worden de algemene eisen, de inventarisatie en herleidbaarheid van het bronnenmateriaal, het beoordelen en evalueren van het bronnenmateriaal en eventuele opmerkingen altijd nadrukkelijk onder de aandacht van de uitvoerde onderzoeker gebracht, waardoor de volledigheid van het onderzoek gewaarborgd kan worden. Het rapport wordt daarnaast door de projectleider gecontroleerd en de analyse en conclusies tevens door een senior explosievaardeskundige.

Opzet van het onderzoek

Een volledig vooronderzoek bestaat overeenkomstig de richtlijnen uit twee fasen:

1. Inventarisatie van bronnenmateriaal
2. Analyseren van bronnenmateriaal

Fase 1 Inventarisatie van bronnenmateriaal

De inventarisatie van het bronnenmateriaal betreft het verzamelen van historisch feitenmateriaal. Hierbij vindt een inventarisatie plaats van gebeurtenissen/informatie die een aanwijzing vormen dat het onderzoeksgebied, of een gedeelte daarvan, verdacht is op de aanwezigheid van explosieven (indicaties), of juist onverdacht (contra-indicaties). Deze gebeurtenissen worden in een chronologische gebeurtenissenlijst gezet (bijlage 3) en tevens zo nauwkeurig mogelijk in kaart (bijlage 4).

Voor de inventarisatie wordt in de regel de zogenaamde "trechtermethode" toegepast, waarbij in eerste instantie het grote beeld gevormd wordt van de oorlogshandelingen in en rondom het onderzoeksgebied, waarna ingezoomd wordt op details.

Literatuuronderzoek

- Eerst wordt middels algemene, landelijk en daarna regionale literatuur een algemeen beeld gevormd van relevante gebeurtenissen. Een nadere verdiepingsslag wordt middels lokale literatuur gemaakt.

Initieel archiefonderzoek

- Middels archiefonderzoek wordt de chronologische lijst van oorlogshandelingen gecompleteerd.
- Tevens worden archiefstukken gebruikt voor het bevestigen van de feiten zoals tijdens het literatuuronderzoek vastgesteld.
- Middels informatie uit de archiefstukken kunnen details ingevuld worden van de oorlogshandelingen, zoals aangetroffen tijdens het literatuuronderzoek.

Aanvullend archiefonderzoek

- Op basis van het verkregen chronologische overzicht van gebeurtenissen, worden (indien noodzakelijk) aanvullende, meer specialistische archiefinstellingen geraadpleegd. Hierbij valt te denken aan buitenlandse archieven t.b.v. het verkrijgen van details over bommenladingen van aanvallende vliegtuigen.

Archiefonderzoek luchtfoto's

- Middels het raadplegen van luchtfoto's kunnen feiten, zoals tijdens het literatuur- en archiefonderzoek is vastgesteld, bevestigd en/of gelokaliseerd worden.
- Een vlakdekkende luchtfotoanalyse wordt uitgevoerd met foto's van eind WOII teneinde een zo compleet mogelijk beeld van de oorlogshandelingen te verkrijgen.
- Indien noodzakelijk worden luchtfoto's van tijdens WOII vergeleken met de huidige situatie t.b.v. het verkrijgen van contra-indicaties: informatie die een aanwijzing vormt dat het verdachte gebied, of een gedeelte daarvan, als onverdacht kan worden beschouwd op basis van naoorlogse, grootschalige grondroering.

Geraadpleegde archieven en wijze van raadplegen

Deze rapportage is uitgevoerd conform de meest recente richtlijnen van het certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten" dat in 2021 van kracht is geworden. In de volgende tabel is een overzicht van de verplichte en tevens aanvullende bronnen opgenomen. Hierin is aangegeven welke bronnen door T&A geraadpleegd zijn voor het onderhavig onderzoek. Geraadpleegde bronnen worden in de regel in het digitale archief van T&A opgeslagen en in het geval van literatuur worden boeken regelmatig aangeschaft en aan de collectie toegevoegd.

Bron	Raadplegen			Wijze van raadplegen en archiveren
	Verplicht	Aanvullend	Gedaan door T&A	
Literatuur	✓		✓	- Intern literatuurarchief T&A wordt geraadpleegd. - Dit wordt aangevuld met online zoektocht via Google, KB en NIOD en waar nodig fysiek bezoek of aanschaf betreffende boek(en).
Gemeentelijk en provinciaal archief	✓		✓	- Online via website van archief wordt inventaris gemaakt. - Telefonisch en/of e-mail wordt achterhaald of er reeds eerder explosievenonderzoeken zijn uitgevoerd en wordt een afspraak voor het archiefbezoek gemaakt, waarbij tevens doel van onderzoek wordt vermeld en vraag voorgelegd of er meer informatie hierover beschikbaar is dan uit de online inventarisatie blijkt. - Archiven worden fysiek bezocht, tenzij uit bovenstaande contactmomenten blijkt dat er geen stukken aanwezig zijn in het archief. - Ter plaatse wordt gecontroleerd of er een afwijkende analoge inventaris is en wordt de archivaris gevraagd of er meer (mogelijk) relevante informatie beschikbaar is. - Provinciale archieven zijn in 2015/2016 geïnventariseerd en integraal digitaal vastgelegd in het archief van T&A. - Gemeentearchieven worden sinds circa 2010 per project geïnventariseerd en integraal digitaal vastgelegd in het archief van T&A. - Als een archief reeds digitaal in het archief van T&A is gearchieveerd, worden fysieke bezoeken in principe niet meer uitgevoerd. Er wordt dan alleen nagegaan of er sinds het laatste bezoek van T&A nog nieuwe informatie is en/of explosievenonderzoeken zijn uitgevoerd. Nieuw archiefbezoek vindt uitsluitend plaats indien noodzakelijk. - Naam van datum van raadpleging van het archief en naam uitvoerende(n) is intern bij T&A geregistreerd.
Nederlands Instituut voor Militaire Historie	✓	✓	✓	- Indien nodig worden collecties 409 en 575 online geraadpleegd. - Dit archief wordt uitsluitend fysiek bezocht indien noodzakelijk voor het raadplegen van andere collecties. - Raadpleging vindt plaats door de onderzoeker in de periode tussen de opdrachtbevestiging en rapportagedatum.
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie	✓		✓	- De verplichte toegangsnummers zijn in 2014 integraal gedigitaliseerd en in het T&A-archief aanwezig. - Voor overige: zie literatuur.
Nationaal Archief Den Haag	✓		✓	- De verplichte stukken zijn in 2011-2013 integraal gedigitaliseerd en in het T&A-archief aanwezig. - Indien het raadplegen van dit archief noodzakelijk wordt geacht, wordt op dezelfde wijze gewerkt als vermeld bij gemeentearchief.
Semistatische archiefdiensten - Ministerie Defensie te Rijswijk	✓		✓	- De verplichte stukken zijn in 2010-2011 integraal gedigitaliseerd en in het T&A-archief aanwezig. - Indien het raadplegen van dit archief noodzakelijk wordt geacht, wordt op dezelfde wijze gewerkt als vermeld bij gemeentearchief.

Bron	Raadplegen			Wijze van raadplegen en archiveren
	Verplicht	Aanvullend	Gedaan door T&A	
Explosieven Opruimingsdienst Defensie	✓		✓	- Raadpleging vindt per project plaats conform de door de EODD gegeven werkwijze.
Historische verenigingen en heemkundekringen		✓		- Indien het raadplegen hiervan noodzakelijk wordt geacht, wordt online gezocht naar informatie, tijdschriften besteld en in sommige gevallen telefonisch of per e-mail contact gezocht.
Luchtfotocollecties Wageningen UR en Kadaster Zwolle	✓		✓	- Wordt per project door de onderzoeker online via www.dotkadata.nl geraadpleegd tijdens de uitvoering van het onderzoek.
Luchtfotocollectie RCAHMS/NCAP	✓	✓	✓	- Wordt per project door de onderzoeker online geraadpleegd tijdens de uitvoering van het onderzoek.
The National Archives (Londen)		✓	✓	- Deel dat in het T&A-archief aanwezig is, wordt geraadpleegd. - Indien nodig en online beschikbaar, wordt online geraadpleegd. - Indien nodig wordt fysiek bezoek uitgevoerd door Jeroen Niels (onderzoeker T&A). - Indien via Wardocs geraadpleegd, is dat vermeld in §3.2.11.5.
Library and Archives Canada		✓		- Indien nodig en online beschikbaar, wordt online geraadpleegd. - Indien nodig wordt fysiek bezoek uitgevoerd door Jeroen Niels (onderzoeker T&A) of een lokale onderzoeker. - Indien via Wardocs geraadpleegd, is dat vermeld in §3.2.11.5.
Bundesarchiv-Militärarchiv (Freiburg)	✓		✓	- Verplichte collectie is in 2017 integraal gedigitaliseerd (naast enkele andere collecties) en in het T&A-archief aanwezig. - Indien via Wardocs geraadpleegd, wordt dat vermeld in §3.2.11.5.
Service Historique de la Défense		✓		- Indien nodig en online beschikbaar, wordt online geraadpleegd. - Indien nodig wordt fysiek bezoek uitgevoerd door een onderzoeker van T&A of een lokale onderzoeker.
Kadaster (naoorlogs kaartmateriaal)	✓		✓	- Wordt per project via de website www.topotijdreis.nl geraadpleegd.
The National Archives and Records Administration te College Park		✓		- Indien noodzakelijk is het via Wardocs geraadpleegd. In dat geval wordt dat vermeld in §3.2.11.5.
Getuigenverklaringen		✓		- Per verklaring wordt vermeld wie, waar en wanneer uitgevoerd.

In overleg met opdrachtgever uitgesloten bronnen

In overleg met opdrachtgever zijn de volgende bronnen niet (uitputtend) geraadpleegd:

- Het onderzoek voor contra-indicaties van na WOII is gericht op uitgevoerde opsporingswerkzaamheden en grootschalig grondverzet en ophogingen, met name op basis van vergelijking van luchtfoto's en op basis van bij opdrachtverlening door de opdrachtgever aangeleverde informatie. Er zal hiervoor geen archiefonderzoek (zoals in gemeentelijk en provinciaal archief) plaatsvinden.
- Er zal geen navraag gedaan worden via de VEO Bommenkaart en bij beheerders van infrastructuur, zoals bedoeld in §3.2 van het Certificatieschema OO, tenzij expliciet afgesproken met opdrachtgever. T&A hanteert de werkwijze zoals op volgende pagina omschreven.

Uitgevoerde opsporingsonderzoeken

T&A gaat er van uit, dat betreffende beheerder(s) reeds betrokken zijn bij het proces en dus relevante opsporingsonderzoeken via opdrachtgever aan T&A geleverd zijn. Hierbij wordt opgemerkt dat conform het WSCS-OCE en het CS-000 projectplannen van opsporingswerkzaamheden bij de gemeente voorgelegd moeten worden, ter kennisgeving bij detectie en voor akkoord bij benaderingswerkzaamheden. Aangezien T&A navraag heeft gedaan bij de gemeente(s) over reeds uitgevoerde explosievenonderzoeken, zouden ook de reeds uitgevoerde opsporingsonderzoeken van beheerders aan het licht gekomen moeten zijn. Indien hiervan sprake was en bleek dat er rapporten van relevante explosievenonderzoeken bij beheerders aanwezig waren, is dit in overleg met opdrachtgever nagevraagd.

Reeds uitgevoerde vooronderzoeken en risicoanalyses

Er wordt geen navraag gedaan naar rapporten van reeds uitgevoerde vooronderzoeken en risicoanalyses explosieven, tenzij expliciet afgesproken met opdrachtgever en vermeld in deze rapportage. Dit houdt in dat eventueel afwijkende conclusies (horizontale afbakening verdacht gebied) niet bekend en niet gerapporteerd, of beargumenteerd zijn.

De motivatie hiervoor is dat er vele bureaustudies zijn uitgevoerd voordat het certificatieschema in werking is getreden (08 februari 2021). Deze onderzoeken zijn alle met achterhaalde afbakeningsregels uitgevoerd. Hierdoor is de onderzoeksspanning in tijd en budget niet te verantwoorden en is de te verwachten toegevoegde waarde vrijwel nihil. T&A zal de opdrachtgever bij de offertefase attenderen op bij T&A bekende, reeds uitgevoerde onderzoeken indien deze van toegevoegde waarde kunnen zijn.

- Er worden geen berekeningen uitgevoerd voor de indringingsdieptes van afwerpmunitie indien er onvoldoende sondeerinformatie door opdrachtgever beschikbaar wordt gesteld om dergelijke berekeningen betrouwbaar te maken volgens het Ontwerp Voorschrift Bepaling Indringingsdiepte Conventionele Explosieven (Deltares, 1210497-000, 2015). Hierbij wordt opgemerkt, dat er via Dinoloket in de regel te weinig sondeerinformatie beschikbaar is hiervoor.
- Conform het Certificatieschema OO dienen uit de geïnventariseerde luchtfoto's de meest geschikte luchtfoto's geselecteerd te worden. Bij de selectie dient rekening te worden gehouden met dekking, opnamedatum in relatie tot oorlogshandelingen, kwaliteit van het fotobeeld en de schaal. T&A raadpleegt in eerste instantie de luchtfoto's van de Nederlandse luchtfotoarchieven, aangezien daarvan online direct de kwaliteit en dekking zichtbaar zijn, naast de schaal en datum. Indien daarbij geschikte foto's worden aangetroffen, wordt geen inventaris gedaan van de luchtfoto's die RCAHMS/NCAP beschikbaar heeft. Van betreffende archiefinstelling zijn, naast de datum van de luchtfoto, online namelijk uitsluitend een indicatie van de dekking en schaal te achterhalen en is de kwaliteit hooguit zeer indicatief aangegeven. Indien in de Nederlandse archieven geen geschikte luchtfoto's zijn aangetroffen, is RCAHMS/NCAP zondermeer wel geraadpleegd.
- Conform het Certificatieschema OO dienen er luchtfoto's te worden gebruikt van vóór de gebeurtenis, en van zo kort mogelijk ná de relevante gebeurtenis. T&A raadpleegt alleen luchtfoto's van vóór de gebeurtenis indien er aanwijzingen zijn dat dit van toegevoegde waarde kan zijn.

Fase 2 Analyseren van het bronnenmateriaal

Na de inventarisatiefase vindt het analyseren van het aangetroffen feitenmateriaal plaats. Op basis hiervan kan worden vastgesteld of het onderzoeksgebied onverdacht of (deels) verdacht is.

Indien na de inventarisatie en analyse van het bronnenmateriaal (een deel van) het onderzoeksgebied verdacht is verklaard, wordt het verdachte gebied afgebakend in horizontale en verticale richting, gebruik makend van RD-coördinaten. Tevens wordt dan de hoofdsoort, het kaliber/gewicht, de nationaliteit en verschijningsvorm van de te verwachten explosieven bepaald. Indien de hoofdsoort afwerpmunitie betreft, wordt bovendien het subsoort, het aantal en het type ontsteker(s) bepaald, indien mogelijk.

Verkorte risicoanalyse, conclusies en aanbevelingen

Op basis van de resultaten is een verkorte risicoanalyse uitgevoerd worden, waarbij rekeningen gehouden wordt met de toekomstige werkzaamheden en gebruik van de locatie. Daaruit zijn conclusies met bijbehorende aanbevelingen voor het vervolgtraject voortkomen. Een opsporingsonderzoek kan deel uitmaken van dit advies. Dit is een veldonderzoek waarbij aanwezige verdachte objecten, mogelijke explosieven, kunnen worden opgespoord.

Oplevering

De resultaten van het vooronderzoek zijn verwerkt in een rapportage inclusief bodembelastingkaart (bijlage 1). Meer specifiek is opgenomen in de rapportage:

- 1) aanleiding van het vooronderzoek, omschrijving en doelstelling van de opdracht (§1.1 en §1.2);
- 2) begrenzing van het onderzoeksgebied (§2.1 en bijlage 1);
- 3) beschrijving van de uitvoering van het onderzoek, inclusief methode en betrokken personen (onderhavige bijlage);
- 4) verantwoording van het bronnenmateriaal, inclusief bronverwijzing (hoofdstuk 3 en bijlage 3);
- 5) resultaten van de beoordeling van het bronnenmateriaal (bijlage 3 en §4.2);
- 6) afbakening (on)verdachte gebied(en) en Bodembelastingkaart OO (bijlage 1 en hoofdstuk 6);
- 7) gebeurtenissenlijst en gebeurtenissenkaart (respectievelijk bijlage 3 en 4a);
- 8) beschrijving leemten in kennis (waar van toepassing per bron);
- 9) verkorte risicoanalyse met bijbehorende conclusies en aanbevelingen.

De rapportage wordt digitaal aangeleverd in pdf formaat. Op verzoek wordt een versie van het rapport per post nagezonden of bijlagen in Autocad/GIS formaat verstrekt.

Planning

Na ontvangst van de opdrachtbevestiging en digitale kaart met RD-coördinaten waarop *de contouren van het onderzoeksgebied* staan aangegeven, is het project in de planning opgenomen. De doorlooptijd voor de eerste fase (inventarisatie van het bronnenmateriaal) is meerdere weken, waarbij rekening gehouden dient te worden met de levertijd van enkele, met name buitenlandse archieven. De tweede fase duurt in de regel een week tot enkele weken, afhankelijk van hetgeen aangetroffen wordt in de eerste fase. Oplevering vindt plaats zoals in de offerte aangegeven. Het opvragen van luchtfoto's kan in specifieke gevallen vele weken vergen. In het geval de afgesproken levertijd daardoor overschreden dreigt te worden, wordt hierover contact opgenomen met de opdrachtgever.

Bijlage 6: Algemene evaluatie van de risico's van explosieven

Gevolgen detonatie (explosie)

Explosieven bevinden zich vanaf WOII onder slechte condities in de bodem. Bij het aantreffen van explosieven moet daarom rekening worden gehouden met een ongecontroleerde detonatie. Oorzaken van een ongecontroleerde detonatie kunnen zijn onder andere ongelukken bij handelingen aan munitie, brand en grondroerende werkzaamheden. De kans op een ongecontroleerde detonatie is klein, maar de gevolgen zijn aanzienlijk. Het is daarom noodzakelijk om na te gaan welke gebeurtenissen elkaar zouden kunnen opvolgen en met welke effecten.

Een ongecontroleerde detonatie kan leiden tot ernstig letsel en schade aan materieel en/of levende have binnen de invloedssfeer van een detonatie. Afhankelijk van de plaats van detonatie kan het schadebeeld in ernst variëren; een detonatie op het land heeft andere gevolgen dan een detonatie in (diep)water. Tijdens een detonatie komt in een zeer korte tijd een grote hoeveelheid energie vrij in de vorm van druk, schokgolf, temperatuur en eventueel scherfwerking. Tijdens het bepalen van de veiligheids- en beschermende maatregelen moet hiermee rekening worden gehouden.

Druk

Afhankelijk van de soort springstof kan in de directe omgeving van het detonatiepunt een druk ontstaan van 100.000 tot 400.000 bar. Tegen deze detonatiedruk is geen enkel materiaal bestand. Een druk van vier bar kan al ernstig letsel toebrengen aan het menselijk lichaam met zelfs de dood tot gevolg.

Schokgolf

Tijdens een detonatie ontstaat een schokgolf. De kracht van de schokgolf is afhankelijk van de detonatiesnelheid van de springstof. De detonatiesnelheid die ontstaat, varieert van circa 3000 tot 9000 m/sec. Afhankelijk van het medium waardoor de schokgolf zich voortplant kan de schokgolf schade veroorzaken aan machines, constructies en vaartuigen. Het is een gegeven dat een schokgolf zich in water verder voortplant dan in de lucht. De schade die ontstaat door de schokgolf kan daarom onder water groter zijn dan in de lucht.

Temperatuur

In de directe omgeving van het detonatiepunt komen zeer hoge temperaturen vrij. Afhankelijk van de plaats van de detonatie kunnen deze temperaturen brand veroorzaken. Onder water zijn de effecten van de bij een detonatie vrijkomende hoge temperaturen nihil.

Scherfwerking

Het bekendste gevaar dat ontstaat bij een detonatie is scherfwerking. Afhankelijk van het materiaal waarin de springstof verpakt is (het lichaam van het explosief) en de plaats van de detonatie kan scherfwerking ontstaan. De scherven die ontstaan krijgen als gevolg van de ontstane druk en temperatuur een zeer hoge snelheid, die bij aanvang circa 1500 meter per seconde bedraagt. Afhankelijk van de toestand en het soort explosieve stof zal de grootte van de scherven variëren.

Afhankelijk van het gewicht van de scherven en het medium waardoor deze zich voortbewegen kan de afstand die zij afleggen sterk variëren. Naast directe scherfwerking moet ook rekening worden gehouden met secundaire scherfwerking. Onder secundaire scherfwerking worden materialen verstaan (bijvoorbeeld grind en stenen) die uit de directe omgeving van de detonatie als gevolg van de toenemende druk worden rondgeslingerd.

Overige effecten

Ook zijn er explosieven gebruikt met (toevoeging van) brandbare stoffen en chemische middelen, die een zeer specifiek gevaar vormen voor hun omgeving. Zo werd bijvoorbeeld fosfor gebruikt in zogenaamde springrookgranaten en -handgranaten. Witte fosfor is een brandbare stof die spontaan tot ontbranding kan komen bij contact met zuurstof.

Wanneer witte fosfor brandt, verspreidt het een giftige rook en kan uiteindelijk een detonatie veroorzaken als in het explosief ook een verspreidingspringlading aanwezig is. Het komt voor dat explosieven gevuld met witte fosfor spontaan gaan branden wanneer zij tijdens het uitvoeren van graafwerkzaamheden worden blootgelegd. In het algemeen kan voor explosieve stoffen worden gesteld dat ze toxisch zijn.

Veiligheidsmaatregelen/risico

In gebieden waar mogelijk explosieven aanwezig zijn is maximale bescherming geboden tegen de uitwerking ervan. Deze maatregelen hebben zowel betrekking op handelingsfactoren als uitwerkingsfactoren.

De maatregelen kunnen we indelen in twee hoofdgroepen:

- Veiligheidsmaatregelen: alle maatregelen die worden genomen om te voorkomen dat een explosief ongecontroleerd tot werking komt.
- Beschermende maatregelen: alle maatregelen die worden genomen om de daadwerkelijke uitwerking van een explosief op personen, levende have en goederen te beperken of te voorkomen.

De risico's van een ongecontroleerde detonatie van explosieven bij grondpenetrerende werkzaamheden hangen af van de soort explosieven en de diepte/plaats waarop ze kunnen worden aangetroffen.

Soort explosieven

Voor het beoordelen van de risico's en het bepalen van de juiste veiligheidsmaatregelen is het van belang om te weten welke soorten explosieven verwacht kunnen worden.

Grootte

De vuistregel is dat de grootte van een explosief het effect op de omgeving bepaalt. Hoe groter het explosief, hoe groter het effect op de omgeving. Het effect op de omgeving wordt mede bepaald door de netto inhoud van de explosieve stof.

Gevoeligheid

De kans dat een explosief ongecontroleerd tot detonatie komt, is afhankelijk van de gevoeligheid van een explosief. De gevoeligheid van een explosief wordt bepaald door de gevoeligheid van de in het explosief aanwezige explosieve stof en/of de (wapenings)toestand van de geplaatste ontsteker. Hoe gevoeliger een explosief, hoe eerder een ongecontroleerde detonatie zal plaatsvinden. De gevoeligheid van explosieve stoffen in de vorm van springstoffen neemt veelal toe door veroudering. De gevoeligheid van een ontsteker wordt voornamelijk bepaald door de wapeningstoestand.

De wapeningstoestand van een ontsteker wordt bepaald door de krachten die worden uitgeoefend op een ontsteker tijdens het verschieten, werpen, afwerpen of plaatsen van het explosief. Tijdens het zogenaamde wapenen van een ontsteker worden alle explosieve en/of mechanische componenten in één lijn gebracht waardoor het explosief tot werking kan komen.

Het wapenen kan ook gebeuren doordat explosieven worden rondgeslingerd als gevolg van een explosie. De explosie kan het gevolg zijn van vernietigingswerkzaamheden of een ongecontroleerde explosie. Explosieven voorzien van gewapende ontstekers zijn over het algemeen gevaarlijker zijn dan explosieven waarvan de ontsteker niet gewapend is.

Bijlage 7: Wetgeving en subsidiemogelijkheden voor explosievenonderzoek

Wet- en regelgeving explosievenonderzoek

De taken en verantwoordelijkheden voor grondroerende werkzaamheden voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer liggen verankerd in de Arbeidsomstandighedenwet. Dit is een kaderwet die verder uitgewerkt is in het Arbeidsomstandighedenbesluit en de Arbeidsomstandighedenregeling.

Conform artikel 2.26 van het Arbeidsomstandighedenbesluit moet een opdrachtgever in de ontwerpfasen zeker stellen dat opdrachtnemer in staat is om aan de verplichtingen uit de Arbowet te voldoen.

Conform artikel 2.28 van het Arbeidsomstandighedenbesluit moet de opdrachtgever tijdens de ontwerpfasen de risico's in kaart brengen in een Veiligheids- en Gezondheidsplan Ontwerpfase, zodat de uitvoerende partij de noodzakelijke beheersmaatregelen kan nemen. Dit geldt ook voor de risico's met betrekking tot explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

In artikel 1.5a, deel c van het Arbeidsomstandighedenbesluit staat dat er sprake is van een Certificatieschema voor het Opsporen van Ontploffbare Oorlogsresten (CS-000). Dit certificatieschema is opgesteld door de schemabeheerder, de Stichting Veilig Omgaan met Explosieve Stoffen (VOMES). Dit certificatieschema heeft tot doel om te borgen dat het opsporen van ontploffbare oorlogsresten op een veilige wijze plaatsvindt. Bedrijven die deze werkzaamheden uitvoeren dienen hieraan te voldoen.

Het schema is vastgesteld door VOMES op 15 oktober 2020 en gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 3-11-2020. Er is sprake van twee deelgebieden, te weten:

- Deelgebied A: Opsporing ontploffbare oorlogsresten;
- Deelgebied B: Civieltechnische ondersteuning.

Conform paragraaf 4.1 van het CS-000 dient de opdrachtgever het projectplan aantoonbaar te hebben goedgekeurd, voordat gestart kan worden met de veldwerkzaamheden. Conform bijlage 3 van de CS-000 dient de EODD voorafgaand aan de opsporingswerkzaamheden te worden geïnformeerd over het project. Voor de melding van het opsporingsproject bij de EODD is instemming van de opsporingswerkzaamheden door bevoegd gezag OOV noodzakelijk. Voor detectie onderzoek geldt deze verplichting niet.

Bedrijven die opsporingswerkzaamheden uitvoeren en hierbij explosieven voorhanden kunnen krijgen, moeten op basis van de Wet Wapens en Munitie (artikel 4) beschikken over een ontheffing.

Handhaving

Controle van de Arbowet vindt plaats door de Inspectie SZW van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De burgemeester is verantwoordelijk voor de Openbare Orde en Veiligheid binnen een gemeente. De aanwezigheid van explosieven kan de Openbare Orde en Veiligheid in gevaar brengen. Op basis van de gemeentewet (artikelen 175, 176) is de burgemeester verantwoordelijk voor de handhaving en het bevoegd handelend optreden.

Werken in verontreinigde grond

Werkzaamheden in verontreinigde grond dienen conform het Arbeidsomstandighedenbesluit plaats te vinden volgens de CROW 400.

Werken langs de (snel-)weg

Werkzaamheden langs de (snel-)weg dienen conform het Arbeidsomstandigheden plaats te vinden besluit volgens de CROW 96.

Werken langs het spoor

Werkzaamheden langs het spoor dienen uitgevoerd te worden conform Normenkader Veilig Werken en het Voorschrift Veilig Werken van ProRail (beheerd door RailAlert). Iedereen die zich in opdracht van of met toestemming van ProRail begeeft op spoorwegterrein of in de nabijheid van objecten die bij de hoofdspoorweginfrastructuur horen, moet over een geldig Bewijs van Toegang (BVT) beschikken. Deze wordt op het Digitale Veiligheids Paspoort (DVP) bijgeschreven.

Beschermen archeologische waarden

Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg (Monumentenwet 2007) dient archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd indien er sprake kan zijn van verstoring van archeologisch waardevolle informatie. Onderzoek dient conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 4.0 te worden uitgevoerd.

Informatie subsidie explosieven opsporing en ruiming - bommenregeling

Gemeentes kunnen vanuit het gemeentefonds een bijdrage voor het opsporen en ruimen van explosieven ontvangen. Kosten voor vooronderzoek, opsporing, preventieve maatregelen, noodzakelijke spoedvoorzieningen en grondwerkzaamheden komen in aanmerking voor subsidie. BTW komt hiervoor niet in aanmerking.

Gemeenten kunnen 68% van de kosten voor het opsporen van explosieven vergoed krijgen via een suppletie-uitkering. Hiervoor volstaat de toezending van een gemeenteraadsbesluit met daarin opgenomen de gemaakte kosten. Bijdragen hebben geen betrekking meer op toekomstige kosten. Er hoeft geen verdere onderbouwing overlegd te worden.

Om in aanmerking te komen voor een bijdrage dient de gemeente een raadsbesluit in waarin de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van explosieven zijn opgenomen. Er hoeft geen verdere onderbouwing overlegd te worden. Projectplannen of studies naar risico's e.d. worden niet in behandeling genomen. Btw komt niet voor compensatie in aanmerking. In de opgave van de gemaakte kosten dient daarom duidelijk te worden opgenomen dat de bedragen exclusief btw zijn.

De benodigde raadsbesluiten moeten voor 1 april zijn ingediend. De gemaakte kosten kunnen inzichtelijk worden gemaakt in IV3 via lastenfunctie "160 opsporingen ruiming van conventionele explosieven". Raadsbesluiten kunnen bij voorkeur toegestuurd worden via regelingen@minbzk.nl. Verzoeken die voor 1 april zijn ingediend, worden in het betreffende jaar toegekend.

Voor vragen of nadere informatie over de bommenregeling: postbus.gf@minbzk.nl

Kenniscentrum

Het Kenniscentrum Conventionele Explosieven (KCE), zoals het officieel heet, gaat gemeenten helpen bij het beantwoorden van vragen. Ook wordt een afwegingskader opgesteld dat gemeenten kunnen gebruiken om een beslissing te nemen over het wel of niet ruimen van explosieven. Het kenniscentrum gaat ook onderzoek doen om de kennis over het opsporen van explosieven te vergroten. Het KCE wordt opgericht en beheerd door Rijkswaterstaat, in opdracht van het Ministerie van het Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Rijkswaterstaat is hiervoor gevraagd vanwege de specifieke ervaring met het opzetten en faciliteren van kenniscentra in het domein van de fysieke leefomgeving.

Bijlage 8: WSCS-OCE richtlijnen horizontale afbakening verdacht gebied

Om te bepalen welke oorlogshandelingen wel of niet tot een verdacht gebied leiden en wat de horizontale afbakening is, zijn de onderstaande richtlijnen van het voormalige WSCS-OCE gehanteerd, aangezien het Certificatieschema OO daarvoor nog geen definitieve richtlijnen heeft.

Nr	Indicatie	Details	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdachte gebied
			Verdacht	Onverdacht	
1	Verdedigingswerk	Vervallen			Vervallen*
2	Wapenopstelling	Opstellingen van handwapen, machinegeweer of ander (semi-) automatisch wapen	x		Locatie van de wapenopstelling
3	Geschutopstelling (statisch en mobiel)	Locatie van geschut	x		25 meter rondom het hart van de geschutopstelling, maar niet verder dan een eventueel aangrenzende watergang
4	Munitieopslag in open veld	Locatie van munitievoorraad in het open veld	x		Locatie van de veldopslaglocatie
5	Loopgraaf	Militaire loopgraaf of schuttersput	x		Het gebied binnen de contouren van de loopgraaf of schuttersput is verdacht, bij voorkeur bepaald aan de hand van georeferreerde luchtfoto's
6	Tankgracht of -geul	Een diepe (al dan niet droge) gracht of geul met steile wanden, aangebracht om pantservoertuigen tegen te houden		x	Niet verdacht, tenzij er aanwijzingen zijn dat er mogelijk munitie in gedumpt is
7	Landmijnen verdacht gebied	Middels een aanwijzing, niet zijnde een mijnenlegrapport, op landmijnen verdacht verklaard gebied. In het verdachte gebied zijn bij de controle door de MMOD géén landmijnen aangetroffen		x	N.v.t.
8	Landmijnen verdacht gebied	Middels een aanwijzing, niet zijnde een mijnenlegrapport, op landmijnen verdacht verklaard gebied. In het verdachte gebied zijn bij de controle door de MMOD, of bij na-oorlogse activiteiten landmijnen	x		De grenzen zoals aangegeven in het ruimrapport
9	Mijnenveld, geheel geruimd	Geregistreerd mijnenveld, waarvan mijnenlegrapport aanwezig is. Alle volgens het legrapport gelegde landmijnen zijn geruimd of feitelijke onderbouwing bekend waarom landmijnen niet meer in veld aanwezig waren		x	N.v.t.

Nr	Indicatie	Details	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdachte gebied
			Verdacht	Onverdacht	
10	Mijnenveld, gedeeltelijk geruimd	Geregistreerd mijnenveld waarvan mijnenlegrapport aanwezig is. Niet alle volgens het mijnenlegrapport gelegde landmijnen zijn geruimd. Geen feitelijke onderbouwing bekend waarom er landmijnen worden vermist.	x		De grenzen zoals aangegeven in het mijnenlegrapport en/of ruimrapport
11	Versperringen	Versperringen zoals strandversperringen en drakentanden		x	Tenzij er indicaties zijn dat explosieven onderdeel uitmaken van de versperring
12	Infrastructuur zonder geschutopstelling of munitievoorraad	Militaire werken zoals woononderkomen of werken met een burgerdoel zoals schuilm bunker		x	Tenzij er indicaties zijn op explosieven vanwege de aanwezigheid van nabij verdediging in de vorm van bijvoorbeeld wapenopstellingen
13	Schuilloopgraaf	Loopgraaf voor burgerbevolking om in te schuilen		x	n.v.t.
14	Kampementen	Grondgebied met onderkomens zoals tenten		x	Tenzij er indicaties zijn op explosieven vanwege de aanwezigheid van munitieopslag of nabijverdediging in de vorm van bijvoorbeeld wapenopstellingen
15	Mangat	Gat in grond met schuifunctie, niet in gebruik genomen als schuttersput		x	n.v.t.
16	Dumplocatie van munitie en/of toebehoren	Dumplocatie van explosieven en/of toebehoren in landbodem of op waterbodem.	x		Locatie van de dump en afbakening verder situationeel te bepalen, bijvoorbeeld dumping in stilstaand of stromend water
17	Crashlocatie vliegtuig	Aanwezigheid van explosieven vanwege de crash	x		Situationeel te bepalen
18	Krater van gedetoneerde incidentele luchtafweergranaat	Gebied waarin zich de krater van de detonatie van een incidentele luchtafweergranaat bevindt		x	Tenzij er indicaties zijn dat het geen incidentele luchtafweergranaat betreft.
19	Vernielingslading	Locatie van aangebrachte vernielingslading	x		Locatie waar de vernielingslading is aangebracht
20	Vernielingslading (in werking gesteld)	Locatie van in werking gestelde vernielingslading, waarbij de mogelijkheid bestaat op het aantreffen van niet (geheel) gedetoneerde springlading(en).	x		Locatie waar de vernielingslading in werking is gesteld en afbakening verder situationeel te bepalen.

* Noot T&A: uitgangspunten en afbakening van verdachte gebieden binnen een verdedigingswerk gebeuren aan hand van de afzonderlijke stellingen, loopgraven e.d. binnen de contouren van het verdedigingswerk.

Nr	Indicatie	Details	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdachte gebied
			Verdacht	Onverdacht	
21	Ongecontroleerde (massa)explosie	(Sympatische) detonatie van een explosieven voorraad zoals ontploffing munitieopslag of munitietrein	x		Situationeel te bepalen
22	Vernietigingslocatie voor explosieven	Eén of meerdere springputten	x		De contour(en) van de springput(ten) en afbakening verder situationeel te bepalen, bijvoorbeeld gelet op de afstand van eventuele uitgeworpen explosieven buiten deze contour(en).
23	Artillerie-, mortier- of raketbeschieting	Gebied dat is beschoten door mobiel of vast geschut, mortieren of grondgebonden (meervoudig) raketwerpersysteem	x		Situatie te bepalen
24	Raketbeschieting inslagenpatroon bekend	Gebied dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers	x		Op basis van een analyse van het inslagenpatroon wordt de maximale afstand tussen twee opeenvolgende inslagen binnen een inslagpatroon bepaald. Het verdachte gebied wordt afgebakend door deze afstand te projecteren op de buitenste inslagen van het inslagenpatroon. Dat is exclusief de eventuele horizontale verplaatsing van de buitenste blindganger binnen het inslagenpatroon.
25	Raketbeschieting, inslagenpatroon onbekend, op zgn. Pin Point Target'	Gebied dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek object te treffen.	x		Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 108 meter gemeten vanuit het hart van het doel
26	Raketbeschieting, inslagenpatroon onbekend, op 'Line Target'	Gebied dat is getroffen door een raketbeschieting met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek lijnvormig (bijvoorbeeld spoorlijn/militaire colonne) object te treffen.	x		Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 80 meter gemeten vanuit het hart van het doel

Nr	Indicatie	Details	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdachte gebied
			Verdacht	Onverdacht	
27	Duikbombardement inslagenpatroon bekend	Gebied dat is getroffen door een bombardement met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek object te treffen	x		Op basis van een analyse van het inslagenpatroon wordt de maximale afstand tussen twee opeenvolgende inslagen binnen een inslagpatroon bepaald. Het verdachte gebied wordt afgebakend door deze afstand te projecteren op de buitenste inslagen van het inslagenpatroon. Dat is exclusief de eventuele horizontale verplaatsing van de buitenste blindganger binnen het inslagenpatroon.
28	Duikbombarde-ment, inslagenpa-troon onbekend op 'Pin Point Target'	Gebied dat is getroffen door een bombardement met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek object te treffen.	x		Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 181 meter gemeten vanuit het hart van het doel
29	Duikbombardement inslagenpatroon onbekend op 'Line Target',	Gebied dat is getroffen door een bombardement met jachtbommenwerpers, met als doel om een vooraf bepaald specifiek lijnvormig (bijvoorbeeld spoorlijn/militaire colonne) object te treffen.	x		Het verdachte gebied wordt bepaald door een afstand van 91 meter gemeten vanuit het hart van het doel
30	Overige bombar-dementen	Gebied dat is getroffen door een bombardement met bommenwerpers, niet zijnde jachtbom-menwerpers	x		Op basis van een analyse van het inslagenpatroon ¹ wordt de maximale afstand tussen twee opeenvolgende inslagen binnen een inslagpatroon bepaald. Het verdachte gebied wordt afgebakend door deze afstand te projecteren op de buitenste inslagen van het inslagenpatroon. Dat is exclusief de eventuele horizontale verplaatsing van de buitenste blindganger binnen het inslagenpatroon. Anders situationeel te bepalen
31	Inslagpunt blindganger zijnde een vliegtuigbom	Vliegtuigbom die niet in werking is getreden.	x		15 meter rondom een inslagpunt vanwege de mogelijke horizontale verplaatsing onder de grond

¹ Verzameling van locaties van inslagen van één bepaald toestel of één bepaald bombardement.

Nr	Indicatie	Details	Uitgangspunt conclusie		Uitgangspunten voor afbakening verdachte gebied
			Verdacht	Onverdacht	
32	Inslagpunt van een niet gedetoneerd V-wapen	Gebied dat is getroffen door de inslag van een V-wapen	x		15 meter rondom een inslagpunt vanwege de mogelijke horizontale verplaatsing onder de grond
33	Krater van een (gedeeltelijk) gedetoneerd V-wapen	Gebied waarin zich de krater van de detonatie van een V-wapen bevindt	x		50 meter rondom een inslagpunt vanwege de mogelijke aanwezigheid van explosieve componenten.

Bijlage 9: Distributielijst

Het definitieve rapport wordt verzonden aan:

- Opdrachtgever
- Opdrachtgever wordt geadviseerd de bevindingen van onderhavige rapportage te delen met de gemeente(s) waarbinnen het onderzoeksgebied is gelegen